

YHDENVERTAISUUS NÄKYVÄKSI TURVALLISEMMAN TILAN PERIAATTEILLA

Case Tampereen nuorisopalvelut

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö
Kestävä kehitys, ympäristösuunnittelija (AMK)
Syksy 2023
Ginstia Haatainen

Kestävä kehitys		Tiivistelmä
Tekijä	Ginstia Haatainen	Vuosi 2023
Työn nimi	Yhdenvertaisuus näkyväksi turvallisemman tilan periaatteilla — Case Tampereen nuorisopalvelut	
Ohjaaja	Rauni Varkia	

Ihmisten sosiaalinen hyvinvointi ja toimintakyky edesauttavat vakaan ja toimivan yhteiskunnan ylläpitämisessä. Ihmisoikeuksien vaalimisen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen tulisi olla nyt ja tulevaisuudessa perustana sosiaaliselle ja kulttuuriselle kestäväälle kehitykselle.

Tässä opinnäytetyössä käsiteltiin sosiaalista vastuullisuutta yhdenvertaisuuden ja turvallisuuden tunteen kokemuksien kautta. Tämän lisäksi aihetta tutkittiin turvallisemman tilan periaatteiden näkökulmasta. Työn tilaajana oli Tampereen nuorisopalvelut. Työ tarjosi nuorisopalveluille tietoa yhdenvertaisuuden, turvallisuuden ja syrjimättömyyden toteutumisen nykytilasta. Työn tavoitteena oli tuoda esille teoreettisen viitekehyksen sekä tutkimustulosten kautta saatuja johtopäätöksiä ja kehitysehdotuksia palveluiden yhdenvertaisuuden kehittämiseksi.

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena poikkileikkaustutkimuksena, jonka tutkimusmenetelmäksi valittiin empiirinen tutkimus. Määrällinen aineistonkeruu tapahtui strukturoidun kyselytutkimuksen avulla. Kyselyn havaintoyksikkönä olivat 12–25-vuotiaat nuorisotiloilla vierailleet nuoret. Kyselytutkimukseen osallistuneet nuoret vastasivat sähköiseen verkkokyselyyn Tampereen kaupungin nuorisotiloilla. Tutkimukseen valittujen 14 tilan päivittäiset kävijämäärät vaihtelivat 12 ja 75 nuoren välillä. Vastauksia saatiin kerättyä kahdessa viikossa yhteensä 77 kappaletta.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset selvittivät, kuinka hyvin nuoret tuntevat turvallisemman tilan periaatteet ja kokevatko nuoret ne nuorisotiloilla vieraillessaan osaksi tilojen arkea. Edellä mainittujen lisäksi tutkimus syventyi pohtimaan, kokevatko nuoret nämä periaatteet toimivana keinona parantaa nuorisopalveluiden yhdenvertaisuutta, turvallisuutta ja häirintätilanteisiin puuttumista. Kysymykset ovat ajankohtaisia, sillä nuorten hyvinvoinnin tila on ollut viime vuosina laskussa muun muassa mielenterveyskriisin osalta. Tampereen kaupunki on uudistanut tammikuussa 2023 toimintaansa ohjaavan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Tämä suunnitelma sisältää nuorisopalveluiden saavutettavuutta ja intersektionaalisuutta parantavia toimenpiteitä.

Opinnäytetyön johtopäätöksinä voitiin todeta, että Tampereen nuorisopalveluita käyttävät nuoret kokevat pääsääntöisesti olonsa turvallisiksi ja tervetulleeksi nuorisotiloille. Turvallisuuden ja yhdenvertaisen kohtaamisen kokemusten nähtiin lisäävän nuorten halua kertoa mahdollisista häirintätilanteista nuoriso-ohjaajille. Muutamia ilmenneitä häirintäkokemuksia ei kuitenkaan voida jättää huomiotta, jonka vuoksi onkin tärkeää, että näistä kertomisen kynnystä pystyttäisiin madaltamaan.

Avainsanat	Yhdenvertaisuus, turvallisemman tilan periaatteet, nuoret, nuoriso, nuorisopalvelut
Sivut	71 sivua ja liitteitä 14 sivua

Degree Programme in Sustainable Development

Author Ginstia Haatainen

Subject Achieving Equality from the Perspective of the Principles of a Safer Space —
Case Tampere Youth Services

Supervisor Rauni Varkia

Abstract

Year 2023

The social well-being is crucial for a functional and stable society. Social and cultural sustainable development is built upon human rights and equality. These values should always be considered when co-operating either locally or internationally.

The purpose of this thesis was to study young people's opinions on equality and experiences regarding safety. The work was carried out from the point of view of the principles of safer space. The commissioner of the thesis was the City of Tampere Youth Services. The work aimed to highlight the conclusions and development proposals obtained through the theoretical framework and the results of the research in order to improve the equality and perceived safety of the operation of the youth services.

The research was conducted as a quantitative empirical cross-sectional study. The data were collected using a structured questionnaire, specifically a web survey distributed in 14 different youth centres. The target group of the study was young people, aged 12 to 25, who visited these youth centres. The daily number of visitors of the selected youth centres varies between 12 and 75. A total of 77 responses were obtained in two weeks.

The research questions in this study focused on how well young people are familiar with the principles of safer space and whether the principles are considered an integral part of the daily life of the youth centres. In addition, the research aimed to find out whether the principles were perceived by young people as an effective way to help intervene in harassment, as well as improve equality and safety.

Mental health issues among young people have been increasing in recent years. For this reason, the subject of the study was important and topical. In 2023, the City of Tampere renewed the Gender Equality and Non-Discrimination Plan guiding its operations and measures to improve the accessibility, intersectionality, and equal opportunity.

In conclusion, the results showed that young people visiting the youth centres generally feel safe and welcome to youth facilities. Additionally, the experiences of safety and equal encounters were seen to increase young people's willingness to inform youth counsellors about any harassment situations. However, some occurred harassment experiences cannot be ignored, which is why it is important that the threshold for reporting on these can be lowered.

Keywords Equality, Principles of Safer Space, young people, youth services

Pages 71 pages and appendices 14 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kestävä kehitys.....	3
2.1	Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys.....	4
2.2	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	6
3	Turvallisemman tilan periaatteet	10
3.1	Turvallisempi tila käytännön tasolla.....	13
3.2	Muut turvallisemman tilan periaatteisiin verrattavat kampanjat.....	14
3.3	Tampereen kaupunki yhdenvertaisuuden edistäjänä	17
4	Nuorisotyö ja -palvelut.....	18
4.1	Nuoret ja nuorten hyvinvointi.....	20
4.2	Tampereen nuorisopalvelut.....	21
5	Tutkimuksen toteutus	26
5.1	Tarve tutkimuksen toteuttamiselle	27
5.2	Tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmät.....	29
5.3	Käytännön toimenpiteet	33
6	Tutkimuksen tulokset	35
6.1	Turvallisemman tilan periaatteiden tunnettavuus	37
6.2	Yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden toteutumisen nykytila nuorisotiloilla	38
6.3	Turvallisemman tilan periaatteiden toimivuus nuorisotiloilla	42
7	Tulosten tarkastelu.....	43
8	Pohdinta.....	51
8.1	Kriittisyys ja luotettavuus.....	53
8.2	Kehitysehdotukset.....	54
8.3	Itsearviointi.....	56
	Lähteet	59

Liitteet

- Liite 1. Kyselytutkimuksen kyselylomake ja saatesanat vastaajalle
- Liite 2. Tiedote kyselytutkimukseen osallistuvien nuorten huoltajille
- Liite 3. Tiedote kyselytutkimukseen valittujen nuorisotilojen työntekijöille
- Liite 4. Kyselytutkimuksen markkinointimateriaalit

Liite 5. Opinnäytetyön aineistohallintasuunnitelma

1 Johdanto

Yhdenvertaisuus, turvallisuus ja sosiaalinen kestävä kehitys ovat tiettävästi mukana muodostamassa perustaa yhteiskunnan toimivuudelle ja ihmisten hyvinvoinnille.

Yhdenvertaisuus on paitsi oikeudellinen periaate myös eettinen kysymys, joka heijastuu kaikille yhteiskunnan tasoille (Kalenius, 2020, s. 334). Sekä yhteiskuntamme monimuotoisuus että turvallisuuden kokemuksen subjektiivisuus asettavat haasteita sille, miten voidaan varmistaa, että jokainen yksilö kokee olevansa tasavertainen ja turvassa (Rauhankasvatusinstituutti, 2018, s. 17).

”Turvallisempi tila” on paikka, jossa jokaiselle yksilölle pyritään mahdollistamaan tunne kunnioituksesta ja suojeluksesta (Kilpeläinen, 2023; Rauhankasvatusinstituutti, 2018, ss. 17, 18). ”Turvallisemman tilan periaatteet” tarjoavat konkreettisia keinoja luoda ympäristöjä, jotka tukevat kaikkien osallisuutta ja osallistumista, riippumatta taustasta, identiteetistä, omaisuudesta tai mielipiteestä. Periaatteiden mukaan turvallisemmassa tilassa ei pilkata tai halvenneta toista ihmistä, ei tehdä oletuksia ja annetaan tilaa osallistua keskusteluun. (Suomen YK-liitto, n.d) Sosiaalisen kestävä kehityksen ytimessä on pyrkimys luoda yhteiskunta, jossa jokaisella on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua ja ylläpitää hyvinvointiaan, erilaiset taustat, identiteetit ja tarpeet huomioituna (Katajamäki, 2011, s. 11). Yhdenvertaisuus on olennainen osa sosiaalista kestävä kehitystä, sillä se edellyttää oikeudenmukaista kohtelua ja mahdollisuuksien tasa-arvoa kaikille yksilöille.

Nuoret muodostavat tärkeän kohderyhmän tässä tutkimuksessa, sillä he ovat yhteiskuntamme tulevaisuus. Nuoruusiässä alttius ulkoisten ärsykkeiden negatiivisille vaikutuksille kasvaa. Nuoruuden aikana myös tietoisuus itsestä ja omasta erillisyydestä alkaa vahvistua sekä identiteetti muotoutua. (Marttunen & Karlsson, 2013, s. 7) Näin ollen nuorisopalveluilla on tärkeä rooli olla luomassa nuorille turvallisuutta ja yksityisyyttä tarjoavia tiloja. Tutkimalla yhdenvertaisuuden toteutumista turvallisemman tilan periaatteiden näkökulmasta nuorten keskuudessa, voidaan saada syvempää tietoa siitä, mikä tehtävä julkisilla palveluilla on nuorten kasvun, kehityksen ja osallisuuden vahvistamisessa. Toivottavaa olisi, että tämä opinnäytetyö avaa keskustelua siitä, miten rakentaa turvallisia tiloja, joissa nuoret viihtyvät ja voivat osallistua aktiivisesti yhteisönsä toimintoihin.

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimi Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden palvelualueen liikunnan ja nuorison palveluryhmä, josta käytetään tässä työssä lyhyemmin nimitystä Tampereen nuorisopalvelut. Nuorisopalvelut järjestävät nuorille vapaa-ajan

harrastustoimintaa, -tiloja ja -tapahtumia. Lisäksi he tarjoavat ohjaavaa toimintaa erilaisiin elämäntilanteisiin. (Tampereen kaupunki, 2023a) Nuorisopalveluiden yhdenvertaisuustyötä ohjaa 2023 vuoden alussa käyttöön otettu Tampereen kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2023–2025. Suunnitelma sisältää nuorisotyötä koskevia toimenpiteitä liittyen turvallisuuden ja saavutettavuuden edistämiseen sekä yhdenvertaisen harrastamisen mahdollistamiseen. (Tampereen kaupunki, 2022, ss. 32–34) Työn tekemistä kyseiselle tilaajalle helpotti se, että opinnäytetyön tekijällä oli jo valmiiksi kontakteja Tampereen nuorisopalveluihin. Lisäksi tekijä tuntee joitakin nuorisopalveluiden toimintamahdollisuuksia omien harrastus- ja työkokemustensa kautta. Tämä vaikutti osaltaan myös aihe- ja tilaajavalintaan.

Tämä opinnäytetyö tarkastelee yhdenvertaisuuden toteutumista turvallisemman tilan periaatteiden näkökulmasta, puretuen erityisesti siihen, miten nuorten tilat voivat luoda ympäristön, jossa jokainen yksilö voi tuntea olonsa turvalliseksi ja kunnioitetuksi. Tämä tutkimus pyrkii syventämään ymmärrystä siitä, miten yhdenvertaisuus ilmenee käytännössä turvallisemman tilan periaatteiden kontekstissa ja miten näitä periaatteita voisi tuoda esille Tampereen kaupungin nuorisotiloilla.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tarjota Tampereen kaupungin nuorisopalveluille tietoa, suuntaviivoja ja konkreettisia ehdotuksia, kuinka kehittää nuorisopalveluiden yhdenvertaisuustyötä ja siirtää turvallisemman tilan periaatteet toiminnan tasolle. Lisäksi työ pyrkii selvittämään, miten nuoret kokevat yhdenvertaisuuden ja turvallisemman tilan toteutumisen nuorisopalveluissa. Tutkimuksen taustalla on ajatus tehdä nuorisotyöstä enemmän nuorten näköistä ja saada nuorten ääntä kuuluviin, sillä viime kädessä nuorisopalveluita käyttävät nuoret itse.

Työ tehtiin kvantitatiivisena poikkileikkaustutkimuksena. Kvantitatiiviselle eli määrälliselle tutkimukselle on keskeistä johtopäätösten tekeminen juuri aiempien tutkimusten pohjalta (Hirsjärvi, 2013a, s. 140). Muun muassa tämän takia työn tutkimusmenetelmäksi valittiin empiirinen kyselytutkimus. Tämän kyselytutkimuksen havaintoyksikkönä olivat 12–25-vuotiaat nuoret, jotka vierailivat tai käyttivät aktiivisesti Tampereen nuorisopalveluiden nuorisotiloja valittuna tutkimusajankohtana. Tutkimus suoritettiin syksyllä 2023.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Tuntevatko Tampereen nuorisotiloja käyttävät nuoret turvallisemman tilan periaatteita ja millaisia tunteita ne heissä herättävät?

2. Kokevatko nuoret nämä periaatteet Tampereen nuorisotiloilla vieraillessaan näkyväksi osaksi niiden arkea?
3. Kokevatko Tampereen nuorisotiloja käyttävät nuoret turvallisemman tilan periaatteet toimivana keinona parantaa nuorisopalveluiden yhdenvertaisuutta, turvallisuutta ja erilaisiin häirintätilanteisiin puuttumista?

Yllä oleviin tutkimuskysymyksiin etsittiin vastauksia kyselytutkimuksen avulla. Työssä lähdettiin liikkeelle koostamalla aiheen ympärille teoreettinen viitekehys. Tämän taustatyön esittely alkaa seuraavasta luvusta 2.

2 Kestävä kehitys

Vuonna 1962 yhdysvaltalaisen biologi Rachel Carsonin julkaiseman kirjan ”Äänetön kevät” kautta ryhdyttiin ensimmäistä kertaa vakavasti pohtimaan talouden aiheuttamia haittavaikutuksia ympäristölle. Hänen vaikutuksestaan nähdään esimerkiksi modernin luonnonsuojeluliikkeen alkaneen. (Katajamäki, 2011, s. 10) Terminä kestävä kehitys mainittiin Rooman Klubin ”Kasvun rajat” -teoksessa vuonna 1972. Virallinen lanseeraus kuitenkin tapahtui YK:n raportissa vasta vuonna 1987, jolloin termi sai todellisen selityksensä sekä jaottelun kolmeen ensimmäiseen osa-alueeseen; ekologiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen. (Peura, 2011, s. 16; Sirviö, 2011, s. 7)

Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan sellaista kehitystä, jolla kyetään täyttämään nykyisen ihmiskunnan tarpeet tavalla, joka mahdollistaa myös tulevaisuuden ihmisille mahdollisuudet samaan. Siinä pyritään neljään jaetun ulottuvuuden kautta siihen, että maapallo säilyisi asuttavana; tuhoamatta luontoa, ihmisiä tai kulttuuria. Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Alkujaan kestävä kehitys kattoi vain ympäristön huomioon ottamisen ja -suojelun. Toki tämä näkökulma on yhä näin 2020-luvulla varsin olennainen. (Katajamäki, 2011, s. 10; Sirviö, 2011, s. 7)

Kestävää kehitystä edistetään ja ylläpidetään erilaisilla ohjaavilla keinoilla. Näiden välineiden joukkoon luetaan muun muassa erilaiset ympäristövaikutusten arvioinnit, päästöjen rajoittaminen ja uusiutumattomien energianlähteiden korvaaminen uusiutuvilla. Näille ja laajemmin ilmastomuutoksen torjunnalle suunnan antavat kansalliset sopimukset. (Katajamäki, 2011, s. 11) Vuonna 2015 kestävä kehityksen konkreettista toteutumista seuraamaan luotiin toimintaohjelma nimeltään Agenda 2030. Tämä Yhdistyneiden

kansakuntien (YK) ohjelma sisältää 17 kestävän kehityksen tavoitetta, jotka tulisi olla toteutettuna vuoteen 2030 mennessä. (THL, 2021; Yhdistyneet kansakunnat, 2015, s. 1) Yhdistyneiden kansakuntien laajempaan tavoitteena on toteuttaa erilaisten ihmisoikeusjulistuksien sisältämiä eettisiä normeja (Väisänen, 2009, s. 1).

2.1 Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Yksilöiden sosiaalisten yhteyksien kautta henkilökohtaisen aineellisen perustan kasvattaminen on muovautunut vähitellen yhteisöjen vakituiseksi toimintatavaksi. Näin välttämättömien perustarpeiden turvaamisesta on tullut yhteisen aineellisen elintason maksimointia. Niin myös kestävä kehitys -termin määrittelyssä on siirrytty ihmiskeskeisempään ajatteluun, ja ekologisuuden rinnalle ovat nousseet taloudelliset, poliittiset, sosiaaliset ja kulttuuriset käytännöt. (Peura, 2011, s. 16)

Sosiaalinen kestävä kehitys keskittyy sukupolviajatteluun ihmisten hyvinvoinnin näkökulmasta. Sosiaalisen kestävyden ytimessä on oikeudenmukaisuus, joka pyrkii eriarvoisuuden vähenemiseen, resurssien tasa-arvoisempaan jakautumiseen sekä osallisuuden ja turvallisuuden kokemuksen muodostumiseen. Sosiaalisen kestävä kehityksen tulee taata kaikkien ihmisten samanarvoinen kohtelu, oli syntyperä, varallisuustaso tai asuinpaikka mikä tahansa. (Katajamäki, 2011, s. 11; Pohjola 2014, s. 99; THL, 2021) Sosiaalinen kestävyys on kuitenkin taloudellista ja ekologista kestävyyttä vaikeammin määriteltävissä esimerkiksi subjektisuutensa ja monitahoisuutensa vuoksi. Sosiaaliin epäkohtiin voidaan vaikuttaa viranomaispäätösten rinnalla hyödyntämällä kansalaisjärjestöjen ja -aktivismien tekemää työtä. (Peltonen, 2019)

Sosiaalinen hyvinvointi tukee talouden toimivuutta. Kun ihminen voi hyvin, toimintakyky, kyvykyys työelämään ja osallisuus yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen vahvistuvat. Tämän jatkumon toimivuus tuo osaltaan vakautta ja rauhaa yhteiskunnallisella tasolla. Vastakohtana tälle tasapainolle voidaan nähdä heikon sosiaalisen vastuun yhteiskunta, jossa levottomuudet, turvattomuus ja väkivaltainen toiminta nousevat esille herkemmin. Tällöin muun muassa köyhyys ja työttömyys lisääntyvät. (Pohjola, 2014, s. 100)

Monikulttuurisuus on arkipäivää, eikä sitä siksi tule sivuuttaa puhuttaessa kestävästä kehityksestä. Jotta kehityksestä todella voidaan saada kestävä, tulee erilaisten kulttuuriympäristöjen ja -yhteisöjen arvot ja moninaisuus tunnistaa. Kun tunnistetaan ihmisten vapaan henkisen toiminnan, eettisen kasvun ja kulttuurien moninaisuuden säilyminen,

luodaan ja ylläpidetään kulttuurisesti kestävä kehitys. (Katajamäki, 2022, s. 11; Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2010, ss. 9, 11)

Suomen perustuslaki 731/1999 (§ 17) määrittelee oikeuden omaan kieleen ja kulttuuriin esimerkiksi alkuperäiskansojen ja viittomakieltä käyttävien oikeuksien kautta. Esimerkiksi saamelaisilla tulee olla oikeus ylläpitää omaa kulttuuriaan ja tulkitsemis- ja kääntöapua tarvitsevilla turvattu mahdollisuus käyttää omaa kieltään.

Yhteenkuuluvuuden tunne rakentuu muun muassa erilaisten yhteisöjen avulla, jotka vuorostaan syntyvät kulttuurien, kulttuuriperinnön ja kielen kautta. Kulttuuri siis elää jatkuvassa muutoksessa. Kulttuurisen vapauden tulee toimia ihmisoikeutena, jota ajan saatossa muovaavat kyseenalaistaminen, sopeutuminen ja uudelleen määrittely. Turvallisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan ilmapiirin tulee pitää sisällään kaikki erilaiset kulttuuriset ryhmät, sillä moninaisuus toimii vahvuutena myös demokratian näkökulmasta. Esimerkiksi Suomessa on vallalla yhteiskuntakulttuuri, jossa taidealoilla on edistyksellinen asenne muokata yhteiskuntaa tasa-arvoisempaan suuntaan. Tällöin nousevat esille muun muassa kulttuurien erilaiset sukupuolijärjestelmät ja niiden vaikutukset tähän kehityskulkuun. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2010, s. 12)

Jotta kulttuurien välistä yhteistyötä voidaan tukea, tarvitaan globalisaatiota ja monikulttuurisuutta. Haasteena tässä kuitenkin ilmenee eriarvoisuus köyhien ja rikkaiden välillä. Tällöin toimiva demokratia ja köyhyden minimointi linkittyvät suoraan kulttuurisektorilla tehtävään työhön. Tämän vuoksi eri tahojen sopimuksilla on keskeinen rooli sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden keskustelussa. Esimerkkinä tämänkaltaisesta sopimuksesta toimii OECD-jäsenmaiden Pariisin julistus vuodelta 2005, joka sisältää ohjenuoran, jonka ansiosta kehittyvillä mailla on itsellään laajempi sanavalta ja omistajuus omiin kehitysprosesseihinsa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2010, s. 10) YK:n jäsenmaiden allekirjoittama Agenda 2030 tähtää puolestaan äärimmäisen köyhyden poistamiseen vuoteen 2030 mennessä (Yhdistyneet kansakunnat, 2015, s. 1) ja Unescon sopimus vuodelta 2003 ajaa aineettoman kulttuuriperinnön suojelemista ja painottaa juuri kulttuurista moninaisuutta ja elävään perinteeseen osallistumista ja sen välittämistä eteenpäin (Valtioneuvoston asetus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta 47/2013 § 1, 2 artikla, 13 artikla, 15 artikla; ks. myös Museovirasto, n.d.). Erilaisten julistuksien tavoitteena on periaatteiden valjastaminen käytännön toiminnaksi (Katajamäki, 2011, s. 11).

2.2 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille. Jokaisella ihmisellä tulisi olla oikeus perusoikeuksiin; sananvapauteen, yksityisyydensuojaan ja syrjinnän kieltoon sekä vapauteen ja koskemattomuuteen (Karvinen, 2021, s. 9; Suomen perustuslaki 731/1999, § 1, § 7) Aitoon yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon päästään, kun ymmärretään todella kunnioittaa muita ihmisiä, pelkän suvaitsevaisuuden sijasta. Suvaitsevaisuus rakentuu sille, että valta-asemaa pitävä taho, näkee suvaittavan kohteen; vähemmistöryhmän tai marginaalisoidun ihmisen, hierarkiassa alapuolellaan eikä liittolaisenaan. Jotta tämä valta-asetelma saataisiin kitkettyä pois, tulee tukeutua yhdenvertaisuuteen. (Iivanainen, 2023, Karvinen, 2021, s. 11) Suomalainen yhteiskunta rakentuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Tätä arvomaailmaa ylläpidetään ja vahvistetaan monenlaisilla ohjaavilla toimilla. (Karvinen, 2021, s. 14)

Sukupuolten tasa-arvo on sekä muodollista että tosiasiallista tasa-arvoa. Syrjimättömyys ja yhtäläiset oikeudet ovat muodollista tasa-arvoa. Kansalliset ja kansainväliset päätökset ja niiden lopputulemat kuvaavat puolestaan tosiasiallista tasa-arvoa. Se, miten valta ja resurssit ihmisten kesken jakautuvat, kuvastaa tasa-arvon toteutumista tai toteutumattomuutta. Kansainvälisellä tasolla Suomi on sitoutunut edistämään tasa-arvoa muun muassa EU:n perussopimusten, YK:n ihmisoikeussopimusten, työjärjestön ILO:n yleissopimusten ja UNESCO:n yleissopimuksen kautta (Tasa-arvotiedon keskus, 2023b). Sopimusten tarkoituksena on tasa-arvon edistämisen lisäksi ohjata Suomen tasa-arvopolitiikkaa. (Tasa-arvotiedon keskus, 2023a)

Vuonna 1986 Suomessa säädettiin laki naisten ja miesten tasa-arvosta. Tämä laki ohjaa naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteutumista sekä tähtää naisten aseman paranemiseen työelämässä. Laki pyrkii tehostamaan välillisen ja välittömän sukupuoleen perustuvan syrjinnän kitkemistä. Välillinen syrjintä on ihmisten näennäistä samanarvoista kohtelua ja välitön syrjintä puolestaan tietoista erottelua ja henkilön epäsuotuisaan asemaan asettamista, esimerkiksi positiivisen erityiskohtelun muodossa (Rask, 2009, ss. 75, 76). Syrjinnäksi luetaan myös seksuaalinen sekä sukupuoleen perustuva häirintä. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986 § 1, § 7; Seta, n.d.-a; Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry, n.d.-a)

Vuonna 2015 edellä mainittuun lakiin otettiin cissukupuolisten naisten ja miesten lisäksi mukaan sukupuoli-identiteetiltään tai sukupuolen ilmaisultaan sukupuolivähemmistöön kuuluvien henkilöiden syrjintäsuoja (Tasa-arvotiedon keskus, 2023c). Setan sukupuolen

moninaisuuden osaamiskeskus (n.d.) määrittelee cissukupuolisen henkilöksi, jonka sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu vastaavat hänelle syntymässä määriteltyä sukupuolta. Sukupuolivähemmistöön puolestaan kuuluvat transihmiset, transvestiitit, muunsukupuoliset ja intersukupuoliset sekä ei-binääriset eli nainen-mies-kahtiajaon ulkopuoliset identiteetit, kuten sukupuolettomat henkilöt. Tasa-arvolain toteutumista ja sen syrjintäkieltojen noudattamista valvoo tasa-arvovaltuutettu (Tasa-arvovaltuutettu, n.d.).

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo saatetaan rinnastaa toisiinsa useissa yhteyksissä. Niiden ero voidaan ymmärtää suoraviivaisemmin, kun ajatellaan yhdenvertaisuutta enemmänkin mahdollisuuksien tasa-arvona. Mahdollisuuksien tasa-arvo rakentuu niille ympäristön luomille olosuhteille, joihin yksilö ei itse kykene vaikuttamaan valintoja tehdessään. Esimerkiksi yhteiskunnallisella eriarvoisuudella, kuten suurilla tuloeroilla, nähdään negatiivinen yhteys mahdollisuuksien tasa-arvon toteutumiseen (Kalenius, 2020, ss. 335, 338). Tällöin, mikäli lopputulemaan vaikuttavat suurimmalta osin olosuhteet eivätkä valinnat, joita yksilö on tehnyt, mahdollisuuksien tasa-arvoa ei ole. (Kalenius, 2020, s. 334) Yhdenvertaisuus on näin ollen sekä yksilöllisten tarpeiden huomioimista että yhtäläisten mahdollisuuksien turvaamista kaikille (Karvinen, 2021, ss. 11, 12; Kuusi ym., 2009, ss. 20, 67).

Yhdenvertaisuuden rakentaminen ja ylläpitäminen pitää sisällään itsereflektointia, oman etuoikeutetun aseman tunnistamista ja yhteiskunnallista muutosta. Toisin kuin suvaitsevaisuus, yhdenvertaisuus vaatii aktiivisia tekoja. Yhdenvertaisuus näkee ihmiset yksilöinä ja kuulee heitä itseään, eikä yhteiskunnan kannatteleminen stereotyyppien kautta. (Iivanainen, 2023) Yhteiskunnan yhdenvertaista osallisuutta tehostetaan huomioimalla esteettömät ympäristöt, saavutettavat palvelut ja ymmärrettävä tieto. Esimerkiksi esteettömyys pitää sisällään niin liikkumisen, näkemisen, kuulemisen, ymmärtämisen ja kommunikaationkin vaihtelevat vaikutukset. (Invalidiliitto ry, n.d.)

Yhdenvertaisuustoimia ohjaamaan ja edistämään luotiin joulukuussa 2014 yhdenvertaisuuslaki. Tämä laki pitää sisällään kaikenlaisen syrjinnän torjunnan ja poistamisen laajemmin kuin vain sukupuolten tasa-arvoa koskien. Yhdenvertaisuuslaissa syrjintäperusteiksi luetaan ikä, alkuperä, kieli, kansalaisuus, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, vammaisuus, terveydentila, seksuaalinen suuntautuminen tai jokin muu henkilöön liittyvä syy. (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 § 1, § 8; Opetushallitus, n.d.; Karvinen, 2021, s. 9; ks. myös Seta, n.d.-b) Suomen ihmisoikeuspolitiikka tukee erityisesti HLBTIQ+ -yhteisön eli alkuperäiskansojen, vammaisten henkilöiden sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia (Ulkoministeriö, n.d.).

Yhdenvertaisuuslaki ja sitä koskevat tilanteet ovat yhdenvertaisuusvaltuutetun toimialuetta (Yhdenvertaisuusvaltuutettu, n.d.-a). Pohja sekä tasa-arvolle että yhdenvertaisuudelle löytyy jo perustuslaista 731/1999 (§ 6), jossa yksilön asettaminen eriarvoiseen asemaan ilman hyväksyttävää perustetta on kielletty.

Olellaisena osana tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden tunnistaminen. Tosiasiallinen yhdenvertaisuus perustuu välilliseen syrjintään puuttumiseen eli ajatukseen siitä, että kaikkien samanlainen kohtelu ei ole itsessään varmuus syrjimättömyydelle ja yhdenvertaisuuden toteutumiselle. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu, n.d.-c) Koska ihmiset ovat moninaisia erilaisine ominaisuuksineen, altistuvat tietyt ihmisryhmät herkemmin syrjinnälle – ruskea transsukupuolinen, pyörätuolilla liikkuva henkilö on tietävästi turvattomammassa sosiaalisessa asemassa kuin esimerkiksi valkoihoinen vammaton mies (Allianssi, 2022, s. 8; Deller, 2019, s. 223).

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista voidaan edistää monin eri tavoin. Yleensä mitä konkreettisempia tehtävät toimet ovat, sitä helpommin niiden edistymistä voidaan seurata. Yksi yhdenvertaisuuslain määrittämä työkalu on yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka käyttöä vaaditaan viranomaisilta, yksityisiltä toimijoilta, koulutusta- ja varhaiskasvatusta järjestäviltä tahoilta, palveluntuottajilta sekä yli 30 henkeä työllistäviltä työnantajilta. Kyseinen suunnitelma toimii osoituksena siitä, että organisaation tai työnantajan toiminta pyrkii edistämään yhdenvertaisuutta ja ehkäisee sekä puuttuu syrjintään. Jos velvoitetut toimijat eivät luo toiminnalleen yhdenvertaisuussuunnitelmaa, voi asia edetä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi yhdenvertaisuusvaltuutetun kautta. (Karvinen, 2021, ss. 9, 10; Seta, n.d.-b; Yhdenvertaisuusvaltuutettu, n.d.-b)

Yhdenvertaisuussuunnitelmaa kutsutaan monissa yhteyksissä laajennetusti myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaksi. Suunnitelmaan kirjattavia edistämistoimia ovat muun muassa digitaalisten palveluiden päivittäminen saavutettaviksi saavutettavuusdirektiivin mukaisesti, inklusiivisen eli kaikkia huomioivan kielen käyttäminen ja monimuotoisen kuvaston hyödyntäminen (Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta 306/2019; Yhdenvertaisuusvaltuutettu, n.d.-b; Seta, n.d.-b). Inklusiivisen kielen käyttö tehostaa sukupuolitietoista viestintää, jossa vältetään oletuksia ja stereotypioita sekä kiinnitetään huomiota seksistiseen eli sukupuolia eriarvostavaan kieleen muun muassa jättämällä sukupuolittuneet ammattinimikkeet pois (Engelberg, 2018, ss. 13, 14; Tasa-arvotiedon keskus, 2023d). Kun materiaaleja tuotetaan eri kielillä, myös kansalaisuserot on huomioitu (Yhdenvertaisuusvaltuutettu, n.d.-b). Monimuotoisuuteen pyrkivä eli keskinäisen erilaisuuden huomioiva kuvasto on puolestaan sellainen kuvapankki, joka sisältää laajan kirjon erilaisia

yksilöitä, perheitä ja yhteisöjä, eikä vain yhteiskunnan normeihin soveltuvia; vaaleita, nuoria ja vammattomia kehoja ja ihmisiä (Bergbom, Rask & Teräsaho, 2020; Työterveyslaitos, n.d.). Kuvat 1 ja 2 ovat esimerkkejä inklusiivisista kuvista. Ne on otettu keväällä 2023 ACCAC Finlandin eli Esteetön taide ja kulttuuri ry:n järjestämässä ACCESS Tampere – Next Generation Culture Festival -tapahtumassa, joka rakennettiin yhdenvertaisuuteen ja inklusiivisuuteen pohjautuen. (ACCAC Finland, 2023a; ACCAC Finland, 2023b)

Kuva 1. Inklusiivisuutta moninaisen yleisön kautta osoittava valokuva Esteetön taide ja kulttuuri ry:n ACCESS Tampere – Next Generation Culture Festival -tapahtumasta (ACCAC Finland, 2023a).

Kuva 2. Inklusiivisuutta osoittava valokuva Esteetön taide ja kulttuuri ry:n ACCESS Tampere – Next Generation Culture Festival -tapahtuman esityksestä (ACCAC Finland, 2023b).

Yhdenvertaisuussuunnitelma voi pitää sisällään yhdenvertaisuussitoumuksen (kuva 3) tai turvallisemman tilan periaatteet. Sekä yhdenvertaisuussitoumus että turvallisemman tilan periaatteet tekevät näkyväksi erilaisissa tiloissa ja tapahtumissa toimivien tai niihin osallistuvien ihmisten yhdenvertaisen kohtaamisen. Muita moninaisesti erilaisten ihmisten arkea tukevia keinoja yhdenvertaisuuden esille tuomiseen ovat esimerkiksi sukupuolineutraalit WC- ja saniteetitilat, työpaikkojen henkilöstön kouluttaminen sukupuolen moninaisuudesta sekä lomakkeiden ja kyselyiden sukupuolivalikoiden laajentaminen koskemaan muitakin kuin binäärisiä sukupuoliä. (Seta, n.d.-a; Seta, n.d.-b; Sinuiksi ry, n.d.)

Kuva 3. Sinuiksi ry:n yhdenvertaisuussitoumus, jota noudatetaan heidän ryhmissään ja tapaamisissaan (Sinuiksi ry, n.d.).

3 Turvallisemman tilan periaatteet

Turvallisempi tila on käsitteenä saanut alkunsa jo 1940-luvun lopussa. Tällöin psykologi Kurt Lewin toteutti ryhmäkeskusteluja tavoitteenaan saada osallistujat tietoisiksi haitallisista olettamuksista, ennakoasenteista ja käyttäytymismalleista. Kyseiset toimintaperiaatteet vahvistuivat 1960-luvulla, kun sekä feministinen liike että homojen ja lesbojen vapautusliike ottivat ne järjestelmällisesti käyttöön. Näihin aikoihin HLBTIQ+ -yhteisö luonnehti turvallista tilaa alustaksi löytää keinoja poliittisen ja yhteiskunnallisen siron vastustamiseen. Tämä johti siihen, että turvallisemmat tilat laajentuivat koskemaan intersektionaalisesti monia siron mekanismeja samanaikaisesti. (Rauhankasvatusinstituutti, 2018, s. 17)

Turvallisempaa tilaa kutsutaan syystä turvallisemmaksi tilaksi, turvallisen tilan sijaan. Tällöin tiedostetaan, ettei täysin turvallista tilaa ole olemassa tai mahdollista edes yrittää rakentaa. (Deller, 2019, s. 223; Rauhankasvatusinstituutti, 2018, ss. 17, 110) Tämän ohella on tärkeää muistaa, että vaikka maailma on joskus turvaton kaikille, on se joillekin turvattomampi kuin toisille. Kuten tämän opinnäytetyön luvussa 2.2 tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sivuttiin, on tiedossa, että jotkin ihmisryhmät, kuten seksuaali-, sukupuoli- ja etniset vähemmistöt, ovat alttiimpia erilaisille vaaratilanteille. Nämä vaaratilanteet voivat näyttäytyä kiusaamisena, häirintänä tai syrjintänä, kuten tässä työssä tullaan myöhemmin puhumaan. Yksityiskohtaisemmin erilaisia vaaran muotoja voivat kuitenkin olla palveluiden ja resurssien saatavuuden eriarvoisuus, syrjäytyminen, vihapuhe, omaisuusvahingot, väkivalta tai jopa kuolema. (Deller, 2019, s. 223)

”Tee toisille sitä, mitä toivoisit itsellesi tehtävän”. Kyseisellä fraasilla eli kultaisella säännöllä on syvät juuret, ja se tunnetaan muun muassa monien uskontojen pyhistä kirjoituksista. (Opetushallitus, 2023) Samat sanat Norman Rockwell on tallettanut mosaiikkiteokseensa Golden rule vuonna 1961. Teoksessa on kuvattuna ihonväritään, etniseltä taustaltaan ja kansalaisuudeltaan erilaisia ihmisiä sulassa sovussa, yhtenä rintamana (kuva 4). Kyseinen teos on omassa ajassaan toiminut yhdenvertaisuuden julistuksena, samalla kuvastaen taiteellista ja kulttuurista ilmaisunvapautta. Rockwell halusi teoksessaan korostaa ihmisten yhtenäisyyttä ja näin tavoittaa ihmisiä maailmanlaajuisesti. Golden rule päätyikin Saturday Evening Post -lehden kanteen heti teoksen ilmestymisvuotena. (Cespedes, 2016, ss. 6–8; kts. myös Suomen YK-liitto, n.d.)

Kuva 4. Ihmisten yhtenäisyyttä korostava teos Golden rule löytyy nykyään YK:n konferenssirakennuksen seinältä New Yorkista, jonne se on lahjoitettu vuonna 1985 (Suomen YK-liitto, n.d.).

Yhdenvertaisuuden puolesta tehdään töitä erilaisten julistusten ja kampanjoiden kautta tänäkin päivänä, 2020-luvulla. Turvallisemman tilan periaatteet ovat kehittyneet kultaisen säännön lailla yhdenvertaisuutta korostavaksi yhteisölliseksi ohjenuoraksi. Niiden ytimessä on yhdenvertaisen ilmapiirin ja keskustelukulttuurin rakentamisen lisäksi myös tarjota erilaisista vähemmistöryhmistä tuleville ihmisille mahdollisuus kokoontua turvallisesti ja tuntea yhteenkuuluvuutta. Turvallisemmat tilat voivat olla fyysisiä tai kulttuurisia, näin ollen antaen turvallisempaa tilaa tarvitseville ryhmän jäsenille tietoisuuden rajoista ja käytännöistä, jotka kaikkia tilaan tulevia koskevat. (Deller, 2019, ss. 222, 223)

Turvallisemman tilan periaatteet toimivat työkaluna, jonka avulla pyritään saamaan näkyväksi ihmisten sensitiivisempi kohtaaminen ja kaikkien ihmisten hyväksyminen juuri omanlaisinaan yksilöinä. Ne ovat toimintatapa, jolla tähdätään siihen, että jokainen pyrkisi omalla toiminnallaan ja esimerkillään vahvistamaan erilaisten tilojen ja tapahtumien turvallisuutta, syrjimättömyyttä sekä ihmisten fyysistä ja psyykkistä koskemattomuutta. Tämän ohella turvallisemman tilan periaatteet toimivat läpinäkyvänä suunnitelmana, miten nostaa esille, hakea ja saada apua kiusaamis-, häirintä- tai syrjintätilanteissa. Jotta esimerkiksi syrjintään voidaan puuttua, tulee periaatteiden yhteydessä tulla läpinäkyvästi ilmi joko häirintäyhdyshenkilö tai muu epämieluisaa käytöstä ja toimintaa valvova taho. (Kilpeläinen, 2023; Suomen YK-liitto, n.d.; kts. myös Sinuiksi ry, n.d.)

Kuka tahansa tai mikä taho hyvänsä voi luoda toiminnalleen turvallisemman tilan periaatteet. Turvallisemman tilan periaatteiden käsikirjoittamiselle ei ole vielä vakiintunutta ohjeistusta eikä sertifikaattia. Tästä huolimatta muun muassa Väestöliitto, Punainen risti ja kesäfestivaali Ruisrock ovat luoneet omat turvallisemman tilan periaatteensa ja haluavat näkyvästi toimia niiden mukaisesti. (Kilpeläinen, 2023) Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry on luonut valmiita, vapaasti käytettäviä materiaaleja, joita muut voivat hyödyntää työstäessään omalle toiminnalleen turvallisemman tilan periaatteita (kuva 5) (Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry, n.d.-b).

Kuva 5. Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry:n turvallisemman tilan periaatteet, jotka ovat vapaasti kaikkien hyödynnettävissä heidän verkkosivuillaan (Allianssi ry, n.d.-b).

Turvallisemman tilan periaatteet

Ole avoin.
Kohtaa uudet aiheet ja henkilöt ennakkoluulottomasti, ota jokainen vastaantuleva asia ja tilanne mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.

Kunniolta.
Anna toisille tilaa, kiinnitä huomiota sanavalintoihisi ja muista tapahtumien osallistujien moninaisuus.

Älä olela.
Kunniolta jokaisen itsemäärittelyoikeutta äläkä tee oletuksia esimerkiksi toisten sukupuolesta, taustasta tai perhesuhteista.

Puutu.
Mikäli todistaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, älä jää sivustakatsojaksi.

Kannusta.
Ota vastuuta myös muiden osallistujien kokemuksesta. Kuuntele ja kannusta.

Rentoudu.
Erehtyminen ja kysyminen on sallittua.

Turvallisemman tilan periaatteet

Toimi näin, jos kohtaat häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua:

Häirintä on ihmisarvoa loukkaavaa käyttäytymistä, joka perustuu henkilön ominaisuuksiin. Häirintää voi olla rasistinen tai muu johonkin ryhmään kohdistettu vihapuhe sekä epäasiallinen tai syrjivä kohtelu. Seksuaalinen häirintä on sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta. Syrjintään, häirintään ja epäasialliseen kohteluun puuttuminen on jokaisen tehtävä.

Jos sinuun kohdistuu tapahtumassa häirintää, yritä ensin ottaa asia puheeksi henkilön kanssa, joka on mielestäsi syyllistynyt siihen. Jos tämä ei tunnu luonteelta tai asia ei ratkea puhumalla, voit olla yhteydessä tapahtuman häirintäyhdyshenkilöön.

Häirintäyhdyshenkilön tehtävänä on neuvoa, tukea ja auttaa tapahtuman osallistujia. Häirintäyhdyshenkilö ei ole tuomari, eikä ryhdy koskaan toimenpiteisiin ilman asianomaisen lupaa. Keskustelut häirintäyhdyshenkilön kanssa ovat aina luottamuksellisia. Häirintäyhdyshenkilöt ovat tehtävään koulutettuja vapaaehtoisia. Kasvokkain tapahtuvia keskusteluja varten häirintäyhdyshenkilöillä on käytettävissään rauhallinen tila.

3.1 Turvallisempi tila käytännön tasolla

Turvallisemmalla tilalla tarkoitetaan tilaa, jossa pyritään tietoisesti rakentamaan kaikille osallistujille tunnetta turvallisuudesta. Tämä käsittää niin sosiaalisen, fyysisen kuin psyykkisenkin turvallisuuden tunteen. Koetun turvattomuuden ja turvallisuuden tunteen kokemus on jokaiselle ihmiselle subjektiivinen. Yhdelle toimiva keino koetun turvallisuuden tunteen rakentamiseen ei välttämättä vastaa jokaisen ihmisen turvallisuuden tarpeeseen. Turvallisemman tilan periaatteet ovat yksi keino luoda turvallisempia tiloja.

(Rauhankasvatusinstituutti, 2018, s. 17) Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa koettua turvallisuutta käsitellään sosiaalisen turvallisuuden konseptissa (Kytä ym., 2008, s. 72).

Turvallisemman tilan periaatteet toimivat sen mukaan, että todellinen luottamus ja turvallisuudentunne voidaan saavuttaa vain siten, että hyväksytään se, etteivät kaikki tilanteet aina selviä helppoja keskusteluja käymällä. Tällä tarkoitetaan sitä, että yhteisissä tiloissa pyritään tiedostamaan ja luopumaan haitallisista kommunikaatio- ja toimintamalleista sekä ymmärtämään vihapuheen kohteeksi joutuvia henkilöitä. Periaatteet eivät siis tarkoita, että asioista täytyisi aina olla samaa mieltä, ainoastaan että haastavia aiheita voi ja tulee nostaa esille, tavoitteena syrjimättömyyden periaatteen toteutuminen. (Kilpeläinen, 2023; Rauhankasvatusinstituutti, 2018, ss. 17, 18)

Vähemmistöryhmiin kuuluvat henkilöt nähdään enemmistöjä herkemmin vain oman ryhmänsä edustajina kuin erillisinä yksilöinä. Vähemmistöstatus voi muodostua esimerkiksi ihmisen ihonväristä, sukupuolesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Turvallisemman tilan periaatteet edistävät sitä, että jokainen voitaisiin kohdata yksilönä, monien ominaisuuksiensa summana. Periaatteet auttavat muistamaan, että jokaisen tulisi nähdä ennakkoluulojen ja stereotyyppien taakse ja välttää oletusten tekemistä muista ihmisistä. (Kilpeläinen, 2023) Engelbergin (2018, s. 13) mukaan viestinnässä stereotyyppisyys voi ilmetä esimerkiksi sukupuolittuneena tai seksistisenä kielenkäyttönä. Muun muassa turhat, oletuksena tehdyt sukupuolen tarkennukset, kuten nais(puolinen) ja mies(puolinen) tulisi jättää puheesta pois (Engelberg, 2018, s. 45).

Koska turvallisemman tilan periaatteet saattavat aiheuttaa esimerkiksi pelkoa siitä, että toimii tarkoittamattaan ohjeistuksien vastaisesti, on tärkeää muistaa olla inhimillinen niin itseään kuin muitakin kohtaan. Jos tahtomattaan toimii vahingollisesti, on tärkeämpää olla halukas kuuntelemaan ja oppimaan virheestään kuin pelätä virheiden tekemistä ylipäätään. Periaatteiden tarkoituksena ei ole rajata sananvapautta, sillä sananvapaus jo itsessään sisältää vastuun omista sanomisista. Turvallisemman tilan periaatteilla pyritään tiedostamaan ihmisten vapaus olla omia itsejään, ilman, että kenenkään tarvitsisi selittää millainen on ja mistä syistä. (Kilpeläinen, 2023)

3.2 Muut turvallisemman tilan periaatteisiin verrattavat kampanjat

Ennen turvallisemman tilan periaatteita samankaltaisina yhdenvertaisuutta konkretian avulla edistävinä toimintamalleina voidaan pitää esimerkiksi syrjinnästä vapaa alue -kampanjaa ja

K-markettien kiusaamisvapaa vyöhyke -julistusta. (Artemjeff, n.d.; K-ryhmä, 2021)
Seuraavaksi nämä kampanjat esiteltynä lyhyesti.

Syrjinnästä vapaa alue on kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän vastainen kampanja. Mikäli esimerkiksi yritys julistautuu syrjinnästä vapaaksi alueeksi, he sitoutuvat syrjinnän vastustamiseen, siihen puuttumiseen ja yhdenvertaisuuden tunnustamiseen. Syrjinnästä vapaa alue -kampanjaan osallistunut taho viestii yhdenvertaisuustoimenpiteestään symbolisesti sinisellä syrjinnästä vapaa alue -liikennemerkillä (kuva 6). Syrjinnästä vapaa alue -kampanjan on toteuttanut yhteistyössä Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto Fimu, Vammaisfoorumi, Ihmisoikeusliitto, Seta, Suomen nuorisovaltuusto ja oikeusministeriö. Syrjinnästä vapaiksi alueiksi on julistautunut noin 1200 eri organisaatiota. Näihin organisaatioihin sisältyy muun muassa useita kirjastoja, poliisilaitoksia, oppilaitoksia, ministeriöitä, eri alojen järjestöjä ja yrityksiä. Toimijoiden lisäksi joissakin yksittäisissä tapahtumissa on ollut esillä syrjinnästä vapaa alue -merkkejä. (Artemjeff, n.d.)

Kuva 6. Syrjinnästä vapaa alue -kampanjan yhdenvertaisuudesta symbolisesti viestivä sininen merkki (Yhdenvertaisuus.fi, n.d.).

K-markettien kiusaamisvapaa vyöhyke -kampanja keskittyy matalalla kynnyksellä lasten ja nuorten kiusaamistilanteiden esille nostamiseen ja kitkemiseen. Kiusaamisvapaita vyöhykkeitä on 780 kappaletta eli yhteensä yhtä monta kuin Suomessa on K-Marketteja. K-Marketeilla on pienikokoisina lähikauppoina usein keskeinen sijainti koulujen lähetyvillä eli juuri siellä missä kiusaamista saattaa tapahtua. Kampanja sai alkunsa syksyllä 2020 Tervapadan K-Marketista, sen julistautuessa ensimmäisenä K-Markettina kiusaamisvapaaksi vyöhykkeeksi. Tämän jälkeen Tervapadan K-Marketin kauppias haastoi muita K-kauppiaita

mukaan toimintaan Facebookin kautta. Pian kampanjan yhteistyökumppaniksi tuli mukaan Mannerheimin lastensuojeluliitto, jonka arvot ja toiminta tukevat kampanjan sanomaa. Elokuusta 2021 lähtien kiusaamisvapaa vyöhyke -julistus on sitouttanut kaikki Suomen K-Marketit lasten ja nuorten puolelle jatkuvana toimintamallina. Kampanjan viestinnän tunnistaa kiusaamisvapaa-aihetunnisteesta (eng. hashtag), joka on K-kauppojen oranssin brändiväriin mukainen. (Adamsson, 2021; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2022; K-ryhmä, 2021; THL, 2022)

Mainoksia voi nähdä niin K-kauppojen ikkunoissa kuin eri sosiaalisen median kanavissakin. Useat K-kauppiat ovat lähteneet mukaan kampanjaan omilla henkilökohtaisilla kiusaamistarinoillaan ja kasvoillaan. Kuvassa 7 kauppiat Ville, Anni ja Mika esiintyvät kiusaamisvapaa-mainoksessa koululaiskuvillaan. Kuvan Ville Kestilä on K-Market Tervapadan kauppias. (Adamsson, 2021; K-ryhmä, 2021)

Kuva 7. Kiusaamisvapaa vyöhyke -kampanjan mainos, jossa K-kauppiat Ville, Anni ja Mika esiintyvät mukana koululaiskuvillaan (K-ryhmä, 2021).

Kiusaamisvapaa vyöhyke ansaitsi Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitoksen vuoden 2022 kansanterveyspalkinnon. Kyseinen palkinto on tunnustus valtakunnallisesti merkittävästä kansanterveyden hyväksi tehdystä työstä ja K-Marketien kohdalla se toimii osoituksena siitä, että kiusaamisvapaan vyöhykkeen -toimintamallilla voidaan vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia tällaisellakin yhteiskunnan sektorilla. (THL, 2022) K-Marketien toimintamalli on saanut kunniamaininnan Suomen paras asiakasteko -kilpailussa sekä palkinnon Vuoden 2021 turvallisuustekona (K-ryhmä, 2022; Rajamäki, 2022).

3.3 Tampereen kaupunki yhdenvertaisuuden edistäjänä

Tampereen kaupunki on laatinut uuden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman vuosille 2023–2025. Suunnitelma on hyväksytty 30.1.2023 ja se tukee Tampereen kaupungin strategiaa. Suunnitelman koostamisen eri vaiheissa ovat olleet mukana muun muassa Tampereen asukkaat, vaikuttamistoimielimet, yhdistykset ja organisaatiot. Suunnitelmaan on sisällytetty tavoitteita Tampereen kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön kehittämiseen sekä toimintaohjeistuksia syrjintätilanteissa toimimiseen. Päivitetty suunnitelma pyrkii entistä tehokkaammin toteuttamaan esteettömyyttä ja kaikkien kykyä osallistua. Lisäksi se tulee ottamaan paremmin huomioon intersektionaalisuuden syrjintään vaikuttavana syynä. Intersektionaalisuudella tarkoitetaan ihmistä määrittelevien tekijöiden, kuten sukupuolen, rodun ja sosiaalisten suhteiden luoman yhteisvaikutuksen huomioon ottamista, sen sijaan, että keskityttäisiin vain sukupuoleen yksilön asemaan vaikuttavana ominaisuutena (Grah-Wilde, 2016, ss. 16, 19, 22; ks. myös Angeli & Narmio, 2023). Tampereen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kaikille avoin esittelytilaisuus järjestettiin maaliskuussa 2023 (Angeli & Narmio, 2023).

Tampereen kaupungin (2022, s. 10) tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023–2025 pitää sisällään kaupungin eettiset toimintaperiaatteet. Niiden saavuttamiseksi on kirjattu toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään sosiaalisesti turvallisia tiloja (Tampereen kaupunki, 2022, s. 13). Toimenpiteisiin lukeutuvat muun muassa turvallisemman tilan periaatteiden luominen toimipisteittäin ja koulutuksen järjestäminen niihin liittyen (Tampereen kaupunki, 2022, s. 21).

Tällaisessa kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa tulee olla mukana eriteltyä nuorisotyö ja sitä koskevat tavoitteet (Heinonen & Jalonen, 2018, s. 5). Nuorisotiloja ja -palveluita varten Tampereen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa on oma osionsa koskien turvallisuuden ja saavutettavuuden edistämistä. Näiden lisäksi yhdenvertaiset harrastamisen mahdollisuudet on otettu huomioon muun muassa siirtämällä harrastusviestintä yhteen lähteeseen, palveluiden suunnittelu saatavuus huomioiden sekä koulutusten järjestäminen yhdistyksille, seuroille ja tapahtumajärjestäjille. (Tampereen kaupunki, 2022, ss. 32–34)

4 Nuorisotyö ja -palvelut

Lapset ja nuoret ovat oikeutettuja ikätasoonsa kuuluvaan huolenpitoon, apuun ja tietoon. Toimia, jotka koskevat lapsia, ohjaa aina ensisijaisesti lapsen etu. (Suomen perustuslaki 731/1999, § 6; Yleissopimus lasten oikeuksista 60/1991; kts. myös Karvinen, 2021, s. 9) Nuorisotyön tehtävänä on tukea nuoren tasapainoista kasvua ja itsenäistymistä sekä tarjota ja vahvistaa osallisuuden kokemuksia. Nuorisotyö mahdollistaa nuorisotoiminnan, joka määritellään nuorten omaehtoiseksi toiminnaksi. (Heinonen & Jalonen, 2018, ss. 5, 10; Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry, 2023a) Nuorisoalan tärkeimpiä arvoja ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys ja osallisuus. Nuorisotyön kautta voidaan tarjota turvallisempaa tilaa syrjinnän vaarassa oleville lapsille ja nuorille. (Heinonen & Jalonen, 2018, s. 5; Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry, 2022, s. 4) Nuorisotyötä ja -toimintaa velvoittaa nuorisolaki, jonka keskeinen tavoite on tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen (Nuorisolaki 1285/2016 § 1, § 2; kts. myös Heinonen & Jalonen, 2018, s. 5).

Nuorisotyö on myös kasvatuksellista toimintaa. Nuorisotyötä tekevien henkilöiden on ensin ymmärrettävä kiinnittää huomiota keskustelukulttuuriin ja esimerkiksi siinä ilmenevään vihapuheeseen, jotta sitä voidaan kyseenalaistaa ja torjua. (Rauhankasvatusinstituutti, 2017, s. 6) Nuorisotutkimuksen ja intersektionaalisten kysymysten parissa työskentelevä tutkija Peltola (2021) pitää välttämättömänä vuoropuhelua, joka edesauttaa ymmärtämään nuoria yksilöllisesti ja mitä he palveluilta toivovat ja kokevat tarpeelliseksi. Intersektionaalisuuden kautta nuorilta kuullaan mielipiteitä aidoissa ympäristöissä, huomioiden eri yksilön eri identiteetit ja asemat yhteiskunnassa. Tämän kautta nuorisopalveluita voidaan kehittää aidosti yhdenvertaisiksi ja syrjimättömiksi.

Outside In -hanke tutki vuosina 2017–2019 nuorisotyön konseptissa ilmenevää vihapuhetta. Hanke kokosi tutkimusta varten yhteen 25 nuorta ammattilaista viidestä eri maasta kehittämään tapoja vihapuheeseen puuttumiseen. Projektin tuloksena syntyi sähköinen oppimisportaali sekä useita työkaluja ja malleja ratkaista vihapuheen aiheuttamia konflikteja. Materiaalit on luotu kehittämään nuorisotyötä Euroopan tasolla ja auttamaan nuoriso-ohjaajia reagoimaan nuorten ilmaisemaan ja kokemaan vihapuheeseen. (Outside In, n.d.; Rauhankasvatusinstituutti, 2018, ss. 106, 107)

Rauhankasvatusinstituutin (2018, ss. 8, 9) Outside In -hankkeen koostama kasvatus- ja menetelmäopas tarjoaa vihapuheeseen puuttumisen keinoksi transformatiivista menetelmää ja työotetta, jotka rakentuvat transformatiivisten työtapojen, itsereflektion ja turvallisempien tilojen myötätuntoiseen luomiseen. Kasvatus- ja menetelmäopas nuorisotyöhön sekä siihen

liittyvä käytännön työkalut -opas ovat Rauhankasvatusinstituutin verkkosivuilla vapaasti käytettävissä (Rauhankasvatusinstituutti, n.d.).

Nuorisotyössä yhdenvertaisuuden toteutumisen mittaaminen ja arviointi ovat tunnistettuja haasteita. Tämä pitää sisällään nykytilan arviointiin sekä muutosten ja asetettujen tavoitteiden tarkasteluun liittyviä seikkoja. Jotta yhdenvertaisuustyö voi olla vaikuttavaa, muutoksia tulee tapahtua asenteissa ja osallistumisen kulttuurissa niin nuorten, nuorisohjaajien kuin yhteisönkin osalta. Ongelmaksi nousee nuorten osallistuminen ja osallistumattomuus ja sen arviointi, ketkä tai mitkä ryhmät nuorista saavat äänensä kuuluviin ja ketkä puolestaan eivät. Pois jäävien nuorten kautta saadaan mahdollisuus tunnistaa, mitkä toiminnot sisältävät syrjäyttäviä ja poissulkevia elementtejä sekä mitkä käyttäjäryhmät ovat altteimpia mahdollisuuksien puutteelle. Näihin ryhmiin on tunnistettu kuuluvan useimmiten ne nuoret, joihin kohdistuu ennako-oletuksia esimerkiksi etnisen taustan tai seksuaalisen suuntautumisen kautta. Keskeistä moninaisuuden saavuttamisessa on mahdollisimman monien erilaisten kokemusten, ajatusmallien, haasteiden ja onnistumisten esille tuominen. (Heinonen & Jalonen, 2018, s. 11; Litewka-Anttolainen & Mithiku, 2021, ss. 6, 7)

Juuri yhdenvertaisuustavoitteiden mittaamista ja seuraamista varten Nuorisotyön yhdenvertaisuus -hanke loi yhdenvertaisuusavain-työkalun. Yhdenvertaisuusavaimen keskeinen tehtävä on tuoda yhdenvertaisuus konkreettisemmin osaksi nuorisotyön arkea juuri tutkien osallisuuden ja mahdollisuuksien yhdenvertaisuutta. Tämä yhdenvertaisuuden arviointiin tarkoitettu työkalu tehtiin yhteistyössä Oulun kaupungin nuorisopalveluiden kanssa vuosina 2020–2021. Hankkeen aineistonkeräys suoritettiin haastatteluina. (Litewka-Anttolainen & Mithiku, 2021, ss. 6, 7) Toisin kuin tämän opinnäytetyön tutkimusosiossa, Litewka-Anttolaisen ja Mithikun tutkimuksen tutkimusmenetelmänä olivat haastattelut ja tutkimuksen tuloksena toteutettiin konkreettinen toiminnallinen ratkaisu.

Tavoitteiden asettaminen voi osaltaan auttaa tehostamaan yhdenvertaisuuden edistämistä. Tällaisia tavoitteita ja toimenpiteitä voidaan kirjata esimerkiksi viralliseen yhdenvertaisuussuunnitelmaan (Yhdenvertaisuusvaltuutettu, n.d.-b). Heinosen ja Jalosen (2018, s. 7) Kaikki mukana -yhdenvertaisuussuunnittelun opas nuorisotyöhön vuodelta 2018 käsittelee yhdenvertaisuussuunnitelman koostamista nuorisopalveluille. Kyseinen opas auttaa nuorisotyön nykytilan kartoittamisessa sekä suunnitelman toteuttamisessa ja siitä tiedottamisesta. Lisäksi se sisältää keinoja tavoitteiden sekä prosessin seurantaan ja arviointiin liittyen. Opas huomioi erityisesti nuorten identiteettien moninaisuutta ja syrjivien käytänteiden tunnistamista. Opas sisältää mallit kolmeen konkreettiseen työpajakokonaisuuteen.

Nuorella työ- ja opiskeluelämä kulkevat vapaa-ajan nuorisotoiminnan rinnalla. Tämän vuoksi lienee olennaista, että yhdenvertaisuuden toteutumista tutkitaan myös työ- ja opiskeluympäristössä. Tampereen ammattikorkeakoulun koordinoima Naiset tasa-arvoisesti uralle – NAU! -hanke (n.d.-a) on tuottanut vuosina 2020–2022 tutkittua tietoa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta koskien työ- ja opiskeluelämää. Tutkimuskohteena hankkeessa ovat naispuoliset korkeakouluopiskelijat, korkeakoulusta valmistuneet ja opetushenkilöstö. Materiaalit on suunnattu opetuksen ja työelämän käyttöön (Tampereen korkeakouluyhteisö, 2022). Yhtenä työkaluna hanke on luonut turvallisemman tilan ja vuorovaikutuksen periaatteet, joita voi soveltaa muihinkin opetus- ja ohjaustyön ryhmätilanteisiin luomaan turvallista ympäristöä. Nämä periaatteet ja ohjeet niiden käyttöön ovat vapaasti hyödynnettävissä Naiset tasa-arvoisesti uralle – NAU! -hankkeen verkkosivuilta. (NAU!, n.d.-b)

4.1 Nuoret ja nuorten hyvinvointi

Nuorisolaki määrittelee nuoriksi kaikki alle 29-vuotiaat, eroten hieman YK:n tarkemmin rajatusta määritelmästä, jonka mukaan 15–24-vuotiaat ihmiset kuuluvat nuoriin ihmisiin (Nuorisolaki 1285/2016 § 3; United Nations, 2021). Marttunen ja Karlsson (2013, s. 8) viittaavat nuoruuteen kolmena vaiheena: varhaisnuoruus, ikävuodet 12–14, keskinuoruus, ikävuodet 15–17 ja myöhäisnuoruus, ikävuodet 18–22. Bergin ja Myllyniemen (2013, s. 15) tekemän tutkimuksen mukaan nuoret itse kokevat itsensä nuoreksi jo varhaisemmin, noin 10–12-vuoden iässä. Toisaalta sama tutkimus osoittaa myös, että nuoret ajattelevat nuoruuden vaihtuvan aikuisuuteen jo noin 20 vuoden iässä.

Nuoruuden määritelmä ei ole suoraviivaista. Nuoruutta ja nuoria ihmisiä voidaan iän lisäksi määritellä yksilöllisten elämäntilanteiden sekä erilaisten biologisten, sosiaalisten ja juridisten vaikutusten kautta. Kasvua ja kehitystä ohjaavat myös tarpeet ja valikoituneet kiinnostuksenkohteet. (Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry, 2023b, s. 8) Tässä tutkimuksessa keskitytään 12–25-vuotiaisiin ihmisiin ja näin ollen yleisiin määritelmiin nojaten käytetään työssä tutkittavista henkilöistä termiä nuoret.

Nuoria ei voida luokitella yhtenä joukkona, vaan jokainen tulisi pyrkiä näkemään yksilönä. Esimerkiksi vähemmistöön kuuluva nuori tulisi kohdata ennakkoluulottomasti, tiedostaen etukäteen, ettei tiedä kaikkea nuoren tarpeista ja toimintakyvystä. Nuorilla voi olla useita identiteettejä, joiden väliset risteyskohdat tulee huomioida tilannekohtaisesti. Erot nuorten taustoissa eivät kuitenkaan poista nuoren toimijuutta ja halua määritellä omaa identiteettiään.

Hyväntahtoisetkin oletukset ovat oletuksia. Esimerkiksi vähemmistötausta ei tee nuoresta uhria, mikäli hän ei itse koe niin. (Ihmisoikeusliitto, 2021)

Nuorten hyvinvointi on heikentynyt koronapandemian myötä muun muassa ahdistuksen, itsetuhoisuuden ja mielenterveyden häiriöiden lisääntymisenä. On arvioitu, että puolet mielenterveysongelmista ilmenee jo ennen 14 vuoden ikää ja peräti kolme neljäsosaa ennen 25 vuoden ikää (Marttunen & Karlsson, 2013, s. 10). Tätä laajaa ilmiötä kutsutaan mielenterveyskriisiksi. (Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry, 2023b, ss. 18, 19) Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn syyskuussa julkaistujen tulosten mukaan nuorten kokemukset ahdistuksesta ovat lisääntyneet kasvavaa tahtia verrattuna vuosien 2019 ja 2021 tuloksiin. Lisäksi fyysistä uhkaa tai koulukiusaamista kokeneiden lasten ja nuorten määrä on kasvanut samassa vuosivertailussa, joskaan ei yhtä radikaalisti. (Helenius & Kivimäki, 2023, ss. 4, 11, 12) Marttusen ja Karlssonin (2013, s. 7) mukaan nuorten aivot ovatkin selkeästi aikuisten aivoja herkempiä ulkoisille ärsykkeille, kuten päihteille, stressille ja psyykkisille traumailla. Nämä voivatkin osittain selittää toinen toistaan.

4.2 Tampereen nuorisopalvelut

Tampereen nuorisopalvelut vastaavat useista Tampereen kaupungilla järjestettävistä nuorten vapaa-ajan, harrastustoiminnan ja tapahtumien tuottamisesta. Lisäksi nuorisopalvelut tarjoavat ohjausta erilaisiin elämäntilanteisiin sekä alustan erinäisten ideoiden ja projektien toteuttamiseen muun muassa musiikin, taiteen tai kulttuurin parissa. Tampereen nuorisopalvelut yhdessä Tampereen kaupungin kanssa lisäävät lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja vahvistavat osallisuuden kokemuksia. Nuorisopalveluiden yli 100 työntekijää koostuvat muun muassa kulttuurituottajista, kulttuurirohjaajista, koordinaattoreista sekä suurelta osin eri työmuotojen nuoriso-ohjaajista esimerkiksi yhdenvertaisen tai jalkautuvan nuorisotyön osastoilta. (Tampereen kaupunki, 2023a)

Tampereen nuorisopalveluiden 10 avointa nuorisotilaa sijaitsevat Annalassa, Koivistonkylässä, Kämmenniemessä, Lielahdessa, Multisillassa, Hervannan keskustassa sekä Helapuistossa, Linnainmaan Koilliskeskuksella, Rantaperkiössä ja Tesomalla (Tampereen kaupunki, 2023b). Tampereen ydinkeskustassa sijaitsee nuorten suosittu kulttuurikeskus Monitoimitalo 13, jonka tiloista löytyvät muun muassa Cafe 13 -kahvila, nuorisotila Alakerta ja kädentaitokerros (Tampereen kaupunki, 2023c). Näiden lisäksi Tampereelta löytyy sateenkaarinuorille suunnattu sateenkaarinuorisotila Kaareva sekä matkailuautolla liikkuva nuorisotila Liikkis. Lisäksi Tampereen nuorisopalvelut hallinnoivat internetissä digitaalista nuorisotila Discordia. (Tampereen kaupunki, 2023d; Tampereen

kaupunki, 2023e; Tampereen kaupunki, 2023f) Tämän opinnäytetyön tutkimusosiossa tutkittavina tiloina ovat nämä edellä esitellyt 14 nuorisotilaa.

Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden, liikunnan ja nuorison palveluryhmän koordinaattorin Elina Peipon kanssa sähköpostin välityksellä käytyjen keskustelujen (henkilökohtainen tiedonanto, 22.9.2023) mukaan nuorisopalveluille on rekisteröity klubikortteja noin 600 kappaletta. Loppuvuodesta, 1.12.2023, rekisteröityjen klubikorttien määrä on ylittänyt jo 1000 kappaleen rajan. Peipon mukaan klubikorttitoiminta kattaa edellä mainituista nuorisotiloista ja -keskuksista kaikki muut tilat paitsi Kaarevan, Liikkiksen ja Discordin. Kaarevan, Liikkiksen ja Discordin käyttäjissä on paljon täysi-ikäisiä. Tampereen kaupungin (2023b) verkkosivuilla nuorisopalveluiden klubikorttia kuvaillaan ilmaiseksi, nuoren henkilökohtaiseksi tunnistusvälineeksi, jonka käyttöä edellytetään osassa nuorisopalveluiden toiminnoista, kuten leireillä ja teemailloissa.

Tampereen kaupungille teetettiin vuonna 2021 ”Tampereen kaupungin liikunta- ja nuorisoyksikön kestävän kehityksen ja kiertotalouden toimintasuunnitelma”, jossa liikunta- ja nuorisopalveluiden eri kohteet ovat arvioineet omaa toimintaansa ja asettaneet tavoitteita kestävämmän toimintaympäristön saavuttamiseen. Näihin kohteisiin lukeutui tässäkin tutkimuksessa tarkastelussa olevat Tampereen nuorisopalveluiden 10 nuorisotilaa ja Monitoimitalo 13. Kyseinen toimintasuunnitelma on saatu sivistyspalveluiden, liikunnan ja nuorison palveluryhmän koordinaattori Elina Peipolta sähköpostin välityksellä. (Henkilökohtainen tiedonanto, 16.3.2023)

Edellä mainitussa Tampereen kaupungin toimintasuunnitelmassa on jokaiselle kohteelle luotu oma toimintasuunnitelmansa juuri kyseisen tilan tarpeet huomioiden. Toimintasuunnitelmat pitävät sisällään sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden osa-alueen, jossa tarkastellaan ympäristöviestintää ja yleistä asennemuutosta. Ympäristöviestinnän osuudessa on huomioituna muun muassa eri asiakasryhmät, esteettömyys sekä ympäristökampanjat ja informaatiosta viestiminen. Asennemuutokseen pyritään esimerkiksi henkilökunnan ympäristökoulutusten kautta ja hyvistä ympäristökäytännöistä nuorille malliesimerkkiä näyttämällä. Nuorisotilojen toimintasuunnitelmat on koostettu tilojen nuoriso-ohjaajien haastatteluiden pohjalta. (Henkilökohtainen tiedonanto, 16.3.2023) Suunnitelman sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden osio ei sisällä tavoitteita tai toimenpiteitä koskien yhdenvertaisuutta tai turvallisemman tilan periaatteita, vaan se keskittyy pääasiassa nuorten ympäristökasvatukseen. Tämän vuoksi kyseistä toimintasuunnitelmaa ei tässä tutkimuksessa juurikaan huomioida.

Kaikissa Tampereen nuorisopalveluiden tarjoamissa nuorisotiloissa ja -keskuksissa sekä tapahtumissa tulee vuoden 2023 alusta alkaen noudattaa Tampereen kaupungin nuorisopalveluiden laatimia turvallisemman tilan periaatteita. Turvallisemman tilan periaatteiden graafinen taitto on saatu Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden, liikunnan ja nuorison palveluryhmän koordinaattori Elina Peipolta sähköpostin välityksellä käytyjen keskustelujen ohella (kuva 8) (henkilökohtainen tiedonanto, 15.9.2023). Näiden turvallisemman tilan periaatteiden kaltainen versio on kirjattu Tampereen kaupungin ylläpitämille verkkosivuille. Lisäksi niitä mainostetaan fyysisinä julisteina nuorisotiloilla, esimerkiksi kulttuurikeskus Monitoimitalo 13:ssa. Niiden tavoitteena on tuoda yhdenvertaisen kulttuurin toimintatavat vahvemmin osaksi nuorisopalveluiden toimintaa ja edistää inklusiivisuuden toteutumista. (Angeli & Narmio, 2023; Tampereen kaupunki, 2023b)

Useat edellä mainitut keinot tähtäävät parantamaan nuorisotilojen sosiaalista turvallisuutta, inklusiivisuutta ja yhdenvertaisuutta. Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry (n.d.-c) haluaa osaltaan tukea ja kannustaa erilaisia nuorisoalan organisaatioita edellä mainitun suunnitelman koostamiseen omalle toiminnalleen. Allianssi ry tarjoaa muun muassa materiaaleja ja oppaita tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen.

Kuva 8. Tampereen kaupungin nuorisopalveluiden turvallisemman tilan periaatteet (Elina Peippo, henkilökohtainen tiedonanto, 15.9.2023).

Esimerkkinä turvallisemman tilan periaatteiden mukaan tuotetusta tapahtumasisällöstä voidaan nostaa esille huhtikuussa 2023 järjestetty ACCESS Tampere – Next Generation Culture Festival. Festivaali oli nuorten suunnittelema ja ACCAC Finland – Esteetön taide ja kulttuuri ry:n toteuttama. Inklusiivisuuden ja esteettömyyden pohjalle rakennetun tapahtuman tavoitteina oli edistää yhdenvertaisuutta ja monimuotoisuutta taiteen ja kulttuurin keinoin. Tampereen kaupunki toimi tapahtuman pääyhteistyökumppanina ja nuorten kulttuurikeskus Monitoimitalo 13 yhtenä muista yhteistyötahoista. (Esteetön taide ja kulttuuri ry, 2022; Esteetön taide ja kulttuuri ry, 2023) Tapahtuman esityksiä järjestettiin ympäri Tamperetta, kuvassa 9 yleisöä seuraamassa esitystä Monitoimitalo 13:n Viivi Lönn -salissa ja kuvassa 10 meneillään oleva esitys kauppakeskus Koskikeskuksen keskusaukiolla (ACCAC Finland, 2023c; ACCAC Finland, 2023d).

Kuva 9. Yleisöä seuraamassa ACCESS Tampere – Next Generation Culture Festival - tapahtuman esitystä Monitoimitalo 13:n Viwi Lönn -salissa (ACCAC Finland, 2023c).

Kuva 10. ACCESS Tampere – Next Generation Culture Festival -tapahtuman esitys kauppa-keskus Koskikeskuksen keskusaukiolla (ACCAC Finland, 2023d).

5 Tutkimuksen toteutus

Tämä opinnäytetyö keskittyy Tampereen kaupungin nuorisopalveluiden nuorisotoiminnan kehittämiseen keskittyen Tampereen kaupungin nuorisotiloihin. Tässä opinnäytetyössä pyritään ymmärtämään, millaisena nuoret nuorisopalveluiden toiminnan kokevat, kun tarkastelun alla ovat yhdenvertaisuus, turvallisuuden tunteen kokemukset sekä nuorisohjaajien ja muun henkilökunnan valmius kiusaamiseen, häirintään ja syrjintään puuttumiseen. Näiden teemojen tutkimisessa apuna toimivat turvallisemman tilan periaatteet sekä erityisesti niiden käytännön toteuttaminen ja toteutuminen nuorisotiloilla. Lisäksi tämä opinnäytetyö toimii osana Tampereen nuorisopalveluiden yhdenvertaisuuden toteutumisen nykytilan kartoitusta.

Tämän opinnäytetyön havaintoyksiköksi eli tutkimuskohteeksi on valittu 12–25-vuotiaat Tampereen kaupungin nuorisotiloja käyttävät nuoret. Kyseinen havaintoyksikkö kuvastaa henkilöitä, joiden mielipiteitä ja asenteita tutkimuksen avulla selvitetään (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto (FSD), n.d.-a). Tutkimuksessa ei haluttu erikseen erotella tai luokitella nuoria taustakysymysten kautta, sillä rajauksen seurauksena jotkin vastaajista saattaisivat jäädä kyselyn ulkopuolelle. Tämä voisi vaikuttaa negatiivisesti kerättävien vastausten määrään.

Tähän opinnäytetyöhön tutkittaviksi nuorisotiloiksi on valittu kaikki Tampereen 10 nuorisotilaa Annalassa, Koivistonkylässä, Kämmenniemessä, Lielahdessa, Multisillassa, Rantaperkiössä, Tesomalla, Koilliskeskuksessa sekä Hervannan keskustassa ja Hervannan Helapuistossa (Tampereen kaupunki, 2023b). Näiden lisäksi otantaan on valittu mukaan Kulttuurikeskus Monitoimitalo 13, liikkuva nuorisotila Liikkis, digitaalinen nuorisotila Discord ja sateenkaarinuorisotila Kaareva (Tampereen kaupunki, 2023c; Tampereen kaupunki, 2023d; Tampereen kaupunki, 2023e; Tampereen kaupunki, 2023f).

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Tuntevatko Tampereen nuorisotiloja käyttävät nuoret turvallisemman tilan periaatteita ja millaisia tunteita ne heissä herättävät?
2. Kokevatko nuoret nämä periaatteet Tampereen nuorisotiloilla vieraillessaan näkyväksi osaksi niiden arkea?
3. Kokevatko Tampereen nuorisotiloja käyttävät nuoret turvallisemman tilan periaatteet toimivana keinona parantaa nuorisopalveluiden yhdenvertaisuutta, turvallisuutta ja erilaisiin häirintätilanteisiin puuttumista?

5.1 Tarve tutkimuksen toteuttamiselle

Tampereen kaupungin vuosien 2023–2025 tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on varsin tuore, sillä se on otettu käyttöön vasta 30.1.2023 (Angeli & Narmio, 2023). Osana Tampereen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa (Tampereen kaupunki, 2022, s. 31) ovat kirjaukset Tampereen nuorisopalveluiden yhdenvertaisuustyön kehittämiskohteista ja toimenpiteistä. Nämä toimenpiteet ohjaavat muun muassa tilojen sosiaalista turvallisuutta, saavutettavuutta ja yhdenvertaisen harrastamisen mahdollisuuksia (Tampereen kaupunki, 2022, ss. 32–34). Tutkimuksen kannalta keskeistä on, että tämä suunnitelma velvoittaa palveluita luomaan toimintaansa ohjaavat turvallisemman tilan periaatteet toimipisteittäin (Tampereen kaupunki, 2022, s. 21).

Tampereen uuden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteet sekä nuorisopalveluiden turvallisemman tilan periaatteet eivät ole olleet tähän mennessä käytössä vielä pitkää aikaa. Tämä tekee aiheesta ajankohtaisen. Turvallisemman tilan periaatteiden tuominen näkyvästi osaksi nuorisotyön ja -palveluiden arkea ei ymmärrettävästi tapahdu hetkessä. Tampereen kaupunki on kuitenkin valinnut panostaa yhdenvertaisuuden ja intersektionaalisuuden edistämiseen vuosina 2023–2025. Uuden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaan nuorisopalveluiden henkilöstöä koulutetaan turvallisemman tilan periaatteiden sisällöstä, sensitiivisen kohtaamisen keinoista sekä syrjintään ja vihatekoihin puuttumisesta (Tampereen kaupunki, 2022, s. 21). Lisäksi Tampereen suunnitelmassa on maininta ihmisoikeuksia edistävien tapahtumien järjestämisestä (Tampereen kaupunki, 2022, s. 19). Tästä konkreettisena esimerkkinä Kulttuurikeskus Monitoimitalo 13 oli mukana MansePridessä kesäkuussa 2023. MansePriden aikaan Monitoimitalo toimi viikon ajan Pride Housena, jossa järjestettiin erilaisia Pride-aiheisia tapahtumia. (Monitoimitalo 13, 2023)

Se, että luodaan turvallisemman tilan periaatteet ja pyritään toimimaan niin, että tila olisi kaikille turvallisempi, ei itsessään takaa kaikille turvallisuudentunnetta. Osana turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönottoa tulee olla yhteistyö ja vuorovaikutus nuorten kanssa. Toisin kuin esimerkiksi kouluissa käytettävät turvallisemmat oppimisympäristöt, jotka vastaavat yleensä vain yksittäisiä fyysisiä tiloja ja joissa käydään usein ennalta sovittuja keskusteluja, nuorisotiloilla turvallisemman tilan toimintaperiaatteet tulee määritellä aktiiviseksi toiminnan muodoksi yhdessä nuorten kanssa. (Rauhankasvatusinstituutti, 2017, ss. 18, 19)

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen tarkoitus on pyrkiä edistämään juuri yhteistyötä nuorten kanssa, tuomalla esille nuorten ajatuksia, tunteita ja kokemuksia nuorisopalveluiden toiminnasta. Pietarisen (n.d.) tutkimuksessa, jonka toteutti Nuorisotyön yhdenvertaisuus -hanke, tuodaan esille, että osa nuorisotilojen aktiviteeteista jättää esimerkiksi uudet tulokkaat ulkopuolelle ja porukkaan on jo muodostuneiden ryhmittymien takia hankalaa päästä sisään. Tutkimuksen aikana järjestetyissä työpajoissa nostettiin esille myös turvallisempi tila. Tällöin nuoret ymmärsivät olevansa myös itse vastuussa; kiusaamisen ja syrjinnän estäminen on kaikkien yhteinen tehtävä, eikä turvallisempi tila muodostu vain julisteesta seinällä. Kyseisen tutkimuksen haastattelujen havaintoyksikkö ovat sekä nuoret että nuoriso-ohjaajat, jonka vuoksi turvallisemman tilan kokemukset nuorten sanoittamana jäävät tutkimuksessa varsin pieneksi osa-alueeksi. Edellä mainittu tutkimus on toteutettu Oulussa. Tämän opinnäytetyön kyselytutkimus puolestaan vahvistaa erityisesti nuorten kokemusten merkitystä ja sitä, millainen tilanne on Tampereella.

Kiusaaminen, häirintä ja syrjintä voivat sisältää vihapuhetta. Vihapuheeseen puuttuminen saattaa olla joillekin nuoriso-ohjaajille vaikeaa tai se ei tunnu luonteeltaan. Pahimmassa tapauksessa tämä johtaa siihen, ettei työntekijä uskalla puuttua esimerkiksi riitatilanteisiin tai jättää kuulemansa vihapuheen huomioimatta. On myös oletettavaa, että nuorisotyössä toisinaan ajatellaan vihapuheen perustuvan esimerkiksi väärään tietoon, jolloin tiedon ja ymmärryksen lisääminen nuorelle toimisi ratkaisuna tähän. Usein vihapuhekulttuurin asenteet liittyvät kuitenkin paljon laajempiin, yhteiskunnassa vallalla oleviin syrjiviin rakenteisiin, joita nuoret eivät välttämättä ole itse tiedostaneet. (Rauhankasvatusinstituutti, 2017, ss. 7, 8) Tämän opinnäytetyön tutkimuksen yhtenä tavoitteena on selvittää, kokevatko nuoret nuoriso-ohjaajien tai muun nuorisotilojen henkilökunnan puuttuvan kiusaamis-, häirintä- ja syrjintätilanteisiin. Turvallisemman tilan periaatteiden osana ovat häirintäyhdyshenkilökoulutukset, mikäli niille on organisaatiossa tarvetta. On olennaista selvittää, onko tamperelaisten nuorisotilojen työntekijöillä osaamista ja tietotaitoa tällaisten tilanteiden ratkomiseen. Vaikka edellä mainittu tutkimuskysymys ei kerrokaan työntekijöiden todellisesta tietotaidon tasosta, voidaan sen avulla selvittää, näkyykö mahdollinen osaaminen ulospäin nuorille.

Vaikka samankaltaisia, nuorten kokemuksiin pohjautuvia, yhdenvertaisuutta käsitteleviä tutkimuksia on aiemmin tehty, ei tämän opinnäytetyön tutkimuksenasettelun tavoin aihetta ole aiemmin tutkittu turvallisemman tilan periaatteiden näkökulmasta. Tämä, sekä aiheen ajankohtaisuus juuri Tampereen kaupungin nuorisopalveluja varten luoduille turvallisemman tilan periaatteille ja yhdenvertaisuussuunnitelmalle, luo tarpeen aiheen tutkimiselle.

5.2 Tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmät

Tämä opinnäytetyö tuotetaan kvantitatiivisena poikkileikkaustutkimuksena (Hirsjärvi, 2013b, s. 178; Hirsjärvi, 2013c, s. 194). Kvantitatiivista tutkimusta eli määrällistä tutkimusta käytetään laskennallisten tekniikoiden kautta koskemaan laajoja aineistojoukkoja, joihin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ei pääse käsiksi (Hirsjärvi, 2013a, ss. 135, 137). Kvantitatiiviselle tutkimukselle keskeistä on johtopäätösten tekeminen aiempien tutkimusten pohjalta sekä aiemmat teoriat tutkittavasta aiheesta (Hirsjärvi, 2013a, s. 140). Kvantitatiivinen tutkimusmuoto sopii hyvin esimerkiksi kyselyä käytettäessä (Hirsjärvi, 2013c, ss. 193, 194). Poikkileikkaustutkimuksessa eli poikittaistutkimuksessa aineisto kerätään useamman ajankohdan sijaan vain yhdessä ajankohdassa kaikilta vastaajilta. Sen avulla voidaan analysoida erilaisia ilmiöitä, niiden esiintyvyyttä ja korrelaatiota. (Vastamäki, 2015, ss. 121, 122) Se sopii toteutettavaksi lyhyessäkin ajassa, opinnäytetöiden kohdalla juuri tiettyyn ajankohtaan valittuna ajanjaksona (Hirsjärvi, 2013b, s. 178). Muun muassa näistä syistä tämän opinnäytetyön tutkimuksen toteuttaminen on valittu etenemään sekä kvantitatiivisen että poikkileikkaustutkimuksen keinoin.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa määritellään perusjoukko (Hirsjärvi, 2013a, s. 140). Tässä tutkimuksessa perusjoukoksi voidaan mieltää kaikki Tampereen nuorisopalveluiden tarjoamilla nuorisotiloilla vierailevat nuoret. Kuten kaikille tutkimuksille on olennaista, ei kaikkia perusjoukkoon kuuluvia henkilöitä ymmärrettävästikään voida saada mukaan tutkimuksen havaintoyksikköön eli sitä edustavaan otokseen. Tämän syyn takia edustavasta otoksesta joudutaan tekemään myös yleistyksiä. (Hirsjärvi, 2013b, s. 180)

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi on valikoitunut empiirinen kyselytutkimus. Tutkimusmenetelmällä tai -metodilla tarkoitetaan tapaa kerätä ja jäsentää tietoa (Ikonen, 2001, ss. 9, 10). Empiirisellä tarkoitetaan havainnointiin kuten mittauksiin ja kyselyihin, perustuvaa. Empiirisen tutkimuksen kautta saatu aineisto on objektiivista, luotettavaa ja toistettavissa olevaa. (Ikonen, 2001, s. 6) Tämän opinnäytetyön kysymysten sisältö sekä kysymysten asettelu on tehty teoreettiseen viitekehykseen nojaten. Valittu tutkimusmetodi puoltaa Ikonen (2001, s. 2, 10) tutkimuksen sisältöä siitä, että jokainen tutkimus sisältää väistämättä sekä empiriaa, että teoriaa, eikä näitä olen ole tarpeen erottaa toisistaan tieteellistä tutkimusta tehtäessä. Tällä tarkoitetaan sitä, ettei empirian käsittely ole mahdollista, ellei kokemuksia pystytä ensin alustavasti ennalta käsittelemään ja jäsentelemään (Ikonen, 2001, s. 6). Myös Hirsjärvi (2013b, s. 180) mainitsee teoksessaan, että tutkimuksen tekeminen pitää sisällään yhtä lailla teoreettisia pohdintoja kuin käytännön toimenpiteitä. Hirsjärvi (2013a, s. 142) pitää miltei välttämättömänä teoriataustaan

perehtymistä tutkimuskirjallisuuden kautta, ennen kuin päättää alkaa tutkimaan valitsemaansa tutkimusaihetta.

Ei ole olemassa empiriatonta teoriaa ja teoriatonta empiriaa. Havainnot eivät ole teoriavapaita ja puhdas teoria on puhdasta fiktiota. (Ikonen, 2001, s. 6)

Edellä mainittu Ikonen (2001, s. 6) sitaatti on toiminut ohjaavana lähtökohtana tämänkin opinnäytetyön kehittämiseksi ja näin ollen asioiden tarkastelu on päätetty tehdä monialaisia ja -tahoisia lähteitä hyödyntäen sekä selkeästi perusteltuun sisällöllisyyteen vedoten (Ikonen, 2001, s. 11; Hirsjärvi, 2013a, s. 142). Koska teoreettinen tieto sisältää usein automaattisesti ennakkokäsityksiä ja merkityssisältöjä, vaikuttavat ne tehtyihin valintoihin tämänkin opinnäytetyön kyselytutkimuksen koostamisessa (Ikonen, 2001, ss. 2, 11).

Kuten Ikonen (2001, ss. 10, 11) tutkimuksessaan painottaa, on tutkimuksen esittelyssä tultava perusteluna esille, miksi juuri kyseinen lähestymis- tai tiedonkeruutapa on valittu ja miten se lisää tutkimuksen pätevyyttä. Ilman edellä mainittua reflektiota tutkimus saattaa pahimmillaan johtaa epätieteelliseen lopputulokseen (Strauss & Corbin, 1990, ss. 256, 257; kts. myös Ikonen, 2001, ss. 9, 10). Jotta tältä voidaan välttyä, on tässä tutkimuksessa ensin syvennytty laajasti eri lähteistä saatavaan tutkittuun tietoon, jonka pohjalta valittavaa tutkimusmenetelmää ja tiedonkeruutapaa on alettu hahmotella.

Aineistonkeruumenetelmänä kyselytutkimus on määrällinen, epäsuora toimintatapa, joka tarjoaa tehokkaalla tavalla kerätyn ja kattavan tutkimusaineiston, jonka sisältö on helposti analysoitavissa (Hirsjärvi, 2013c, ss. 195, 201; Kallio, 2010, ss. 163, 164). Lisäksi se tutkimusmetodinä sopii aiheeseen, jossa halutaan tietää, mitä havaintoyksikkö ajattelee ja uskoo valituista kysymyksistä. Tässä opinnäytetyössä havaintoyksikön ollessa 12–25-vuotiaat nuoret, on kyselyyn haluttu valita henkilökohtaisia sanamuotoja sisältäviä helppoja kysymyksiä loogisesti etenevälle lyhyelle kyselylomakkeelle.

Aineistonkeruu toteutetaan osittain avoimena, mutta strukturoidun mallin mukaan rakentuvana formaalina lomakekyselynä, jossa kaikille vastaajille on annettu täysin yhtenevät, valmiit vastausvaihtoehdot lomakkeen kysymyksiin (Hirsjärvi, 2013c, ss. 193, 194, 198; Valli, 2015, ss. 105, 106; Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto (FSD), n.d.-a). Tutkimus suoritetaan Microsoft Forms -kyselylomakkeella, joka sisältää kahdeksan monivalintakysymystä. Näistä kysymyksistä kolmen valmiita vastausvaihtoehtoja on jatkettu avoimella ”muu, mikä” -vastausvaihtoehdolla, jotta jokaiselle vastaajalle olisi annettu mahdollisuus löytää häntä kuvaavin vastausvaihtoehto (Valli, 2015, ss. 106). Lisäksi tällä

keinolla pyritään saamaan vastaajien sanottamana esille lisävaihtoehtoja, joita opinnäytetyön tekijä ei ole tullut keksineeksi etukäteen (Hirsjärvi, 2013c, s. 199). Kysymyksiä ei kuitenkaan ole jätetty tämän enempää avoimiksi, sillä avointen kysymysten haittapuoli on se, että niihin jätetään usein kokonaan vastaamatta tai vastaukset ovat epätarkkoja ja luotettavuudeltaan kyseenalaisia (Hirsjärvi, 2013c, s. 201; Valli, 2015, s. 106).

Kyselylomakkeen sisältö on kirjoitettu suomeksi ja englanniksi. Kaikkiin lomakkeen kysymyksiin on pakollista vastata. Kuuteen kysymykseen vastaajan tulee valita vain yksi vastaus useiden vastausvaihtoehtojen joukosta, ja kahteen kysymykseen nuori saa valita valmiista vaihtoehdoista useampia omia kokemuksiaan kuvaavia vaihtoehtoja. Koska tutkimuksessa halutaan tietoa täsmällisistä tosiasioista, kuten asenteista ja tiedosta, helpointa käsittely- ja vertailutapaa hyödyntäen, kyselyssä päädyttiin monivalintamuotoiseen esitystapaan (Hirsjärvi, 2013c, ss. 197, 201). Monivalintavaihtoehtoja käyttämällä voidaan myös välttää Likert-tyyppiset ”samaa mieltä/ eri mieltä” -väitteet, jotka usein saattavat johtaa vastaustaipumukseen, joka saa ihmiset vastaamaan heiltä odotetulla tavalla, rehellisen mielipiteen sijasta (Hirsjärvi, 2013c, ss. 197, 203). Likert-mittarilla tarkoitetaan asteikkoa, joka sisältää yhteensä viidestä yhdeksään porrasta: kahden ääripään vaihtoehdot sekä niiden välille asetettuja välivaihtoehtoja (Hirsjärvi, 2013c, s. 197; Valli, 2015, s. 98).

Kysymysten aiheena on turvallisemman tilan periaatteet sekä yhdenvertaisuuden ja turvallisuudentunteen kokemukset. Lisäksi kysely selvittää, millaisia nuorten kokemukset ovat liittyen kiusaamiseen, häirintään ja syrjintään. Viitekehys, johon kaikki kysymykset viittaavat on Tampereen nuorisopalveluiden nuorisotilat ja niissä järjestettävä toiminta.

Empiirisen tutkimuksen teossa olennaista on eettisesti kestävä lähestyminen valittuun tutkimusympäristöön ja kohderyhmään (Kallio, 2010, s. 171). Kyselytutkimuksessa ei kysytä vastaajien henkilötietoja eli se on anonyymi. Tästä huolimatta sitä varten on haettu asianmukaiset tutkimusluvut sekä toimitettu tarpeellinen tiedotus huoltajille tai edunvalvojille kyselyn vapaaehtoisuudesta ja suostumuksellisuudesta (Kallio, 2010, ss. 171, 172). Näistä eettisistä periaatteista tarkemmin liitteissä 2 ja 5.

Kyselylomakkeen kaksi ensimmäistä kysymystä ovat taustatietokysymyksiä. Helpot, yksinkertaisen vastauksen omaavat kysymykset ja taustakysymykset on tarkoituksen mukaisesti sijoitettu kyselyn alkuun, joiden jälkeen vasta siirrytään syvemmälle tutkimusaiheiden pariin (Hirsjärvi, 2013c, ss. 197, 203). Ensimmäisenä taustatietona vastaajasta saadaan hänen ikänsä ja toisena, mitä kaikkia tutkimukseen valikoiduista 14

nuorisotilasta hän on käyttänyt. Ikäryhmiin jaottelun ansiosta tutkimuksessa on mahdollista koostaa vertailuja eri ryhmien välillä (Hirsjärvi, 2013c, s. 201).

1. Ikä?
2. Millä Tampereen nuorisotiloilla olet vierailut?

Tämän jälkeen kyselyn tarkoituksena on selvittää vastaajan tietotaito ja tuntemukset koskien turvallisemman tilan periaatteita. Tässä vaiheessa on pidetty huolta siitä, että vastaaja ymmärtää käsiteltävän aihealueen. Vastaajaa varten on kirjoitettu auki periaatteiden sisältö ja pääpiirteet kysymyksen neljä yhteyteen. Näin kyselyyn on saatu sisällytettyä myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutusta.

3. Tiedätkö, mitä ovat turvallisemman tilan periaatteet?
4. Millaisia ajatuksia/ tunteita turvallisemman tilan periaatteet sinussa herättävät?

Koska kyselytutkimuksessa halutaan selvittää tietävätkö nuoret nuorisotiloilla noudatettavista turvallisemman tilan periaatteista, on luonnollista siirtyä kysymyksen asetteluun, jossa huomioituna ovat yhtä aikaa sekä turvallisemman tilan periaatteet että nuorisotilojen käyttö. Kysymys numero 5 selvittääkin juuri tätä.

5. Oletko koskaan kuullut/ nähnyt yllä olevan kuvan kaltaista ohjeistusta vieraillessasi nuorisotilalla Tampereella?

Koska turvallisemman tilan periaatteet tähtäävät siihen, että jokaisella olisi turvallinen olo yhteisesti käytettävissä tiloissa ilman kiusaamisen, häirinnän tai syrjinnän pelkoa, nimetään turvallisemman tilan periaatteiden oheen usein häirintäyhdyshenkilö tai muu aiheeseen koulutettu taho. Nuorisopalveluiden turvallisemman tilan periaatteiden mukaan tämä vastuu ja osaaminen löytyy kahdelta erityisnuorisohjaajalta. Tämän lisäksi periaatteita sitoutuu noudattamaan koko organisaatio.

6. Kun vieraillet nuorisotilalla Tampereella, koetko olosi turvalliseksi? Voitko olla siellä täysin oma itsesi?
7. Onko nuorisotiloilla ollut kiusaamista, häirintää tai syrjintää, josta on pitänyt kertoa nuorisohjaajalle tai muulle henkilökunnalle, ja koetko, että asiaan on puututtu?
8. Pidätkö turvallisemman tilan periaatteita tärkeänä osana nuorisotilojen toimintaa?

5.3 Käytännön toimenpiteet

Tämän opinnäytetyön tutkimuskyselyä mainostettiin ja jaettiin vastaajille ajalla 30.10.-12.11.2023 Tampereen kaupungin nuorisotiloilla tai niiden järjestämän harrastus- ja vapaa-ajantoiminnan yhteydessä. Tutkimusta varten opinnäytetyön tekijä on luonut liitteessä 4 esitettävät markkinointimateriaalit. Ne on tehty vain tätä opinnäytetyötä varten Canva-ohjelmaa apuna käyttäen. Kuvassa 11 on näistä esimerkkinä esitelty taiteltavan pöytäkolmiomainoksen taitto. Kyselyä mainostavat, jakavat ja siihen vastaamiseen opastavat eri nuorisotilojen nuoriso-ohjaajat ja muu henkilökunta. Näin vastaajilla on oletettavasti suurempi intressi vastata kyselyyn heille ennestään tutun henkilön pyynnöstä. Näiden keinojen lisäksi kyselyä mainostetaan tiloilla fyysisillä julisteilla, pöytäkolmiomainoksilla sekä digitaalisilla IDID-mainostauluilla. Näillä keinoilla kyselyyn pyritään saamaan mahdollisimman korkea vastausprosentti, ilman esimerkiksi postikyselyiden vaatimaa uudelleen lähettämisen ja muistutustoimenpiteitä (Hirsjärvi, 2013c, s. 196).

Kuva 11. Kyselytutkimuksen pöytäkolmiomainoksen taitto, jota mainostettiin Tampereen nuorisotiloilla fyysisenä mainoksena.

Kyselyn muotona on sähköinen verkkokyselylomake (Hirsjärvi, 2013c, s. 198; Valli, 2015, ss. 93, 94). Kyselyyn vastaaminen tapahtuu joko dynaamisesta QR-koodista tai bit.ly-linkkiä käyttämällä, kuvan 11 ohjeiden mukaisesti. Dynaamisesta eli päivittyvää tietoa sisältävä QR-kuviokoodi luetaan puhelimitse, jonka seurauksena saadaan auki verkkosivu koodin tarjoaman tiedon mukaan (Schreck & Sintonen, 2022, s. 6). Kyselyn muodoksi valittiin

verkkokysely, sillä se soveltuu parhaiten 15–25-vuotiaille ihmisille (Valli, 2015, s. 94; Valli & Perkkilä, 2015, s. 112).

Kyselytutkimuksen toteuttamisessa on otettu huomioon tilanne ja sijainti, joissa kyselyyn vastataan. Nuorisotilat sijaitsevat ympäri Tamperetta, erilaisissa sijainneissa. Osa on lähellä lähikauppaa tai koulua, jopa niiden yhteydessä tai samassa rakennuksessa. Osa tiloista taas on haastavammin löydettävissä, vähemmän keskeisellä paikalla. Opinnäytetyön tekijä on henkilökohtaisesti vierailut 30.1.–2.11.2023 välillä osassa nuorisotiloja ja tiedottanut nuorisohjaajia tutkimuksen tarkoituksesta ja tavoitteista (liite 3). Tämä toimintatapa mukailee tapaa, jota käytetään informoidussa kyselyssä (Hirsjärvi, 2013c, ss. 196, 197). Vierailun kohteiksi valikoituneet nuorisotilat valittiin sattumanvaraisesti. Määrällinen valinta tehtiin ajankäyttö ja opinnäytetyön tekijän omat voimavarat huomioiden, jonka vuoksi kaikilla tiloilla ei ollut mahdollista suorittaa vierailua. Vierailun kohteiksi valikoituneet sijaitsevat Tesomalla, Lielahdessa, Hervannassa, Helapuistossa, Annalassa ja Multisillassa.

Opinnäytetyön tekijän suorittamien nuorisotilavierailujen, nuorisotilojen aukioloaikojen sekä ”Tampereen kaupungin liikunta- ja nuorisoyksikön kestävä kehityksen ja kiertotalouden toimintasuunnitelman” puitteissa voidaan todeta, että nuoret vastaavat kyselyyn kello kolmen ja yhdeksän välillä. Tampereen kaupungin toimintasuunnitelma on saatu Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden, liikunnan ja nuorison palveluryhmän koordinaattori Elina Peipolta sähköpostin välityksellä (Henkilökohtainen tiedonanto, 16.3.2023). Vastausajat painottuvat yhdessä ikätoverien kanssa vietettyihin iltoihin nuorisotiloilla, jolloin esimerkiksi tilan yleiset taustääännet ja -melu ovat miltei jatkuvasti läsnä. Tilat eivät näin ollen tarjoa toivottavinta rauhaa ja hiljaisuutta vastaamiseen. Toisaalta vastauksia on tarkoin harkitusti valittu kerättävän juuri nuorten omissa tiloissa ja ilman valvontaa, sen sijaan, että kysely tehtäisiin esimerkiksi opettajien toteuttamana koulupäivän aikana. Koulu vastaamisympäristönä loisi auttamatta hierarkkisen asetelman (Kallio, 2010, s. 174). Vastaaminen tapahtuu nuorten vapaa-ajalla, vapaaehtoisuuteen perustuen. Ajatuksena on ollut, että nuoren vastatessa kyselyyn siinä tilassa, jota kysely käsittelee, olisivat vastaukset paikkasidonnaisuutensa kautta luotettavampia. Lisäksi tilanteesta on haluttu luoda mahdollisimman autenttinen, ilman kokemusta siitä, että vastaajilla olisi tarve vastata kyselyyn jonkin auktoriteettitahon osoittamalla tavalla.

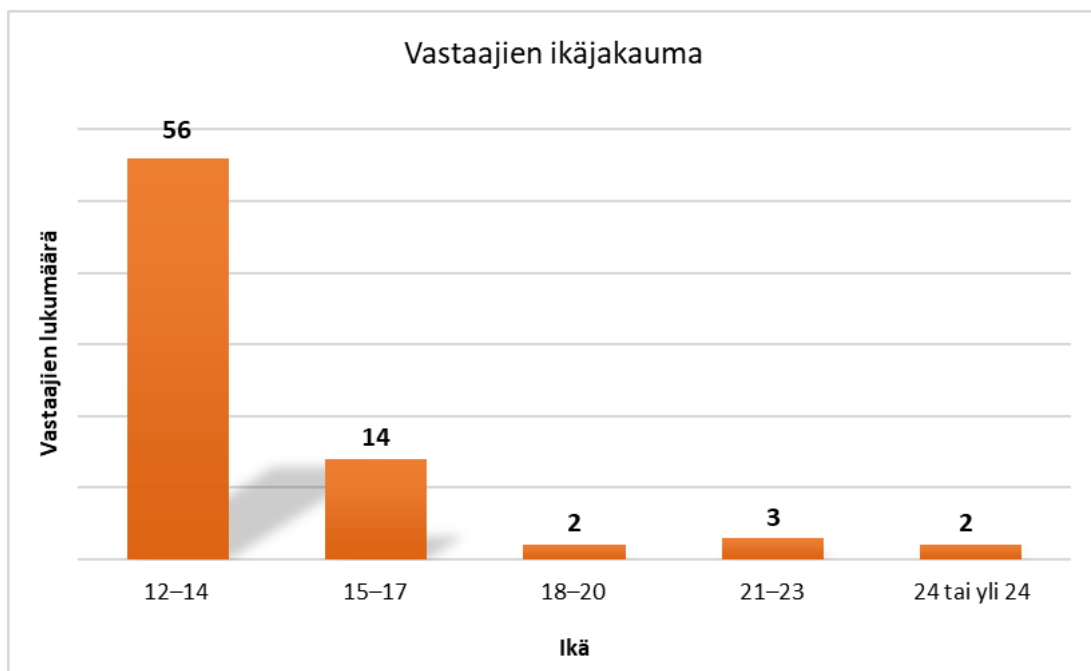
6 Tutkimuksen tulokset

Opinnäytetyön tutkimuskyselyyn saatiin kerättyä kahden viikon aikana yhteensä 77 vastausta. Keskimääräinen vastaamisaika kahdeksan kysymyksen pituiseen kyselyyn oli kaksi minuuttia ja 32 sekuntia. Tässä luvussa esitettävät kaaviot on tehty Microsoft Excelin kaaviot-työkalulla, Microsoft Forms:sta kerätyn raakadatan avulla.

Tässä luvussa esitellään kyselytutkimuksen tuloksia. Opinnäytetyön kyselylomakkeen kahden ensimmäisen taustakysymyksen avulla selvitettiin vastaajien ikäjakaumaa ja nuorisotilojen vierailijamääriä suhteessa toisiinsa. Tämä mahdollistaa vertailtavuuden luvussa 7 tulosten tarkastelu. Tulosten läpikäynti alkaa seuraavassa kappaleessa taustakysymyksillä.

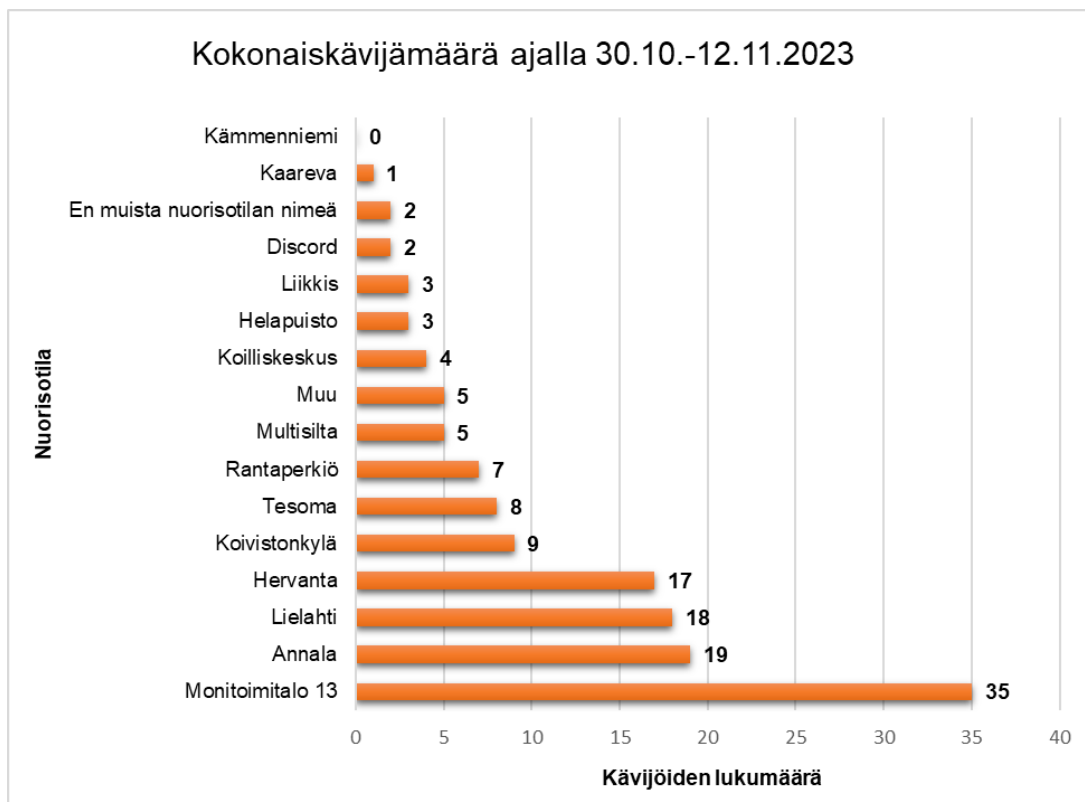
Kyselytutkimuksen tuloksista selviää, että koko tarkasteltavan ikäskalan, 12–25-vuotta, aktiivisin käyttäjäryhmä ovat 12–17-vuotiaat nuoret. Kuvasta 12 voidaan huomata, että kokonaisvastaajamäärästä eli 77 vastaajasta suurin osa, 56 vastaajaa (73 %) on 12–14-vuotiaita. Toiseksi eniten vastaajia oli ryhmässä 15–17-vuotiaat, 14 vastaajaa (18%). Kaikki yli 18-vuotiaat yhdessä muodostavat 7 vastaajan (9 %) joukon.

Kuva 12. Kyselytutkimuksen kysymyksen "1. Ikä?" vastauksien muodostama ikäjakauma.

Kuva 13 osoittaa, että kaikista 14 nuorisotilasta Monitoimitalo 13:ssa on ylipäättänsä vierailtu eniten. Miltei puolet vastaajista – 35 vastaajaa (45 %) kertoo joskus vierailleensa siellä. Eniten ääniä Monitoimitalon jälkeen saivat Annala, 19 vastaajaa (25 %), Lielähti, 18 vastaajaa (23 %) ja Hervanta, 17 vastaajaa (22 %). Kukaan vastaajista ei kertonut vierailleensa Kämmeniemiessä ja vain yksi vastaaja kertoi vierailleensa joskus Kaarevassa. Muut kahdeksan tilaa keräsivät 2–9 vierailijaa kahden viikon tutkimusajalla.

Kuva 13. Kyselytutkimuksen kysymykseen ”2. Millä Tampereen nuorisotiloilla olet vierailut?” vastanneiden nuorten muodostama kokonaiskävijämäärä Tampereen nuorisotiloilla valitulla kahden viikon ajanjaksolla.

Näiden taustatietojen jälkeen seuraavaksi esitellään luvuissa 6.1, 6.2 ja 6.3 tuloksia tutkimuskysymys kerrallaan. Jokainen luku alkaa tutkittavan tutkimuskysymyksen esittelyllä. Tutkimuskysymyksiä on kolme kappaletta, jonka vuoksi tämän luvun 6 alla on myös kolme alalukua.

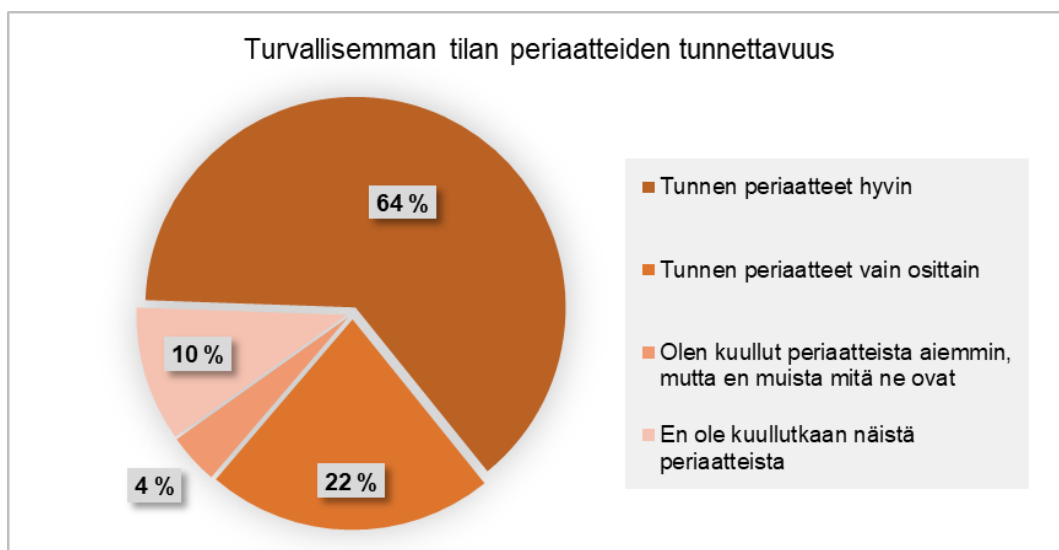
6.1 Turvallisemman tilan periaatteiden tunnettavuus

Seuraavat tulokset tulevat vastaamaan tutkimuskysymykseen:

1. Tuntevatko Tampereen nuorisotiloja käyttävät nuoret turvallisemman tilan periaatteita ja millaisia tunteita ne heissä herättävät?

Kyselylomakkeen kysymyksessä kolme tarkasteltiin, kuinka hyvin nuoret tuntevat turvallisemman tilan periaatteet. Kuten kuvasta 14 selviää, 49 vastaajaa (64%) kertoo tuntevansa periaatteet hyvin ja 17 vastaajaa (22 %) osittain. 8 vastaajaa (10 %) ei ole koskaan kuullut periaatteista ja 3 vastaajaa (4 %) ei muista tai ole varma, mitä ne ovat. Valtaosan vastauksista keräsi siis ”tunnen periaatteet hyvin” -vastausvaihtoehto. Toinen ääripää; ”en ole kuullutkaan näistä periaatteista” keräsi puolestaan kymmenesosan äänistä.

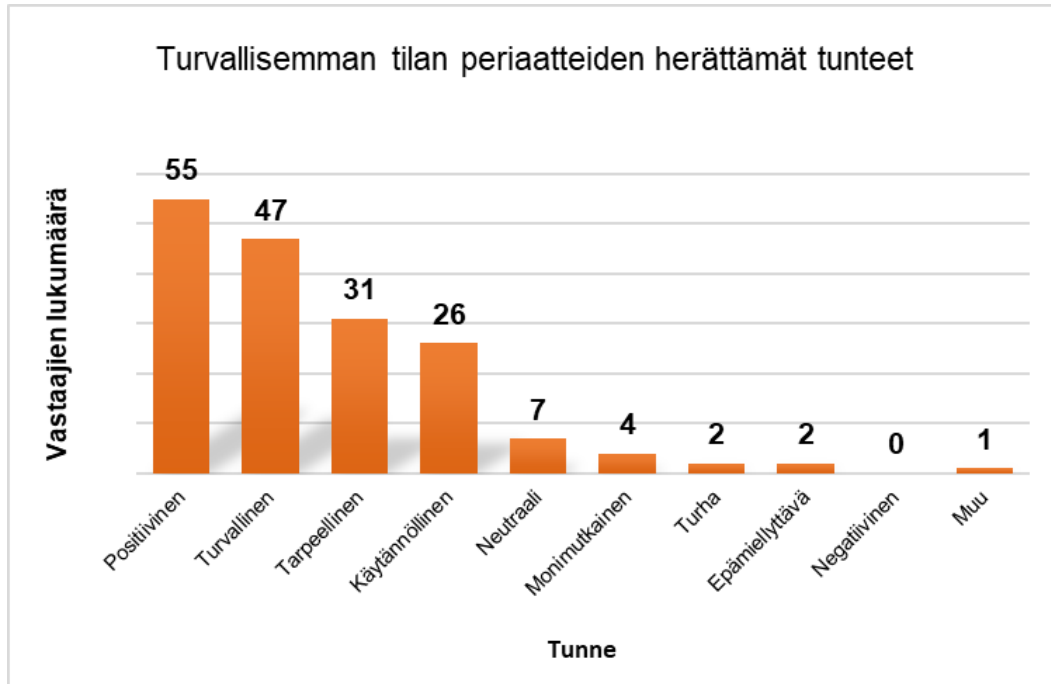
Kuva 14. Kyselytutkimuksen kysymyksen ”3. Tiedätkö, mitä ovat turvallisemman tilan periaatteet?” vastaukset koottuna ympyräkaavioon prosenttilukuina.

Kyselylomakkeen kysymyksen neljä yhteydessä on selitettyä auki turvallisemman tilan periaatteet. Tämän jälkeen nuorilta on kysytty, millaisia tunteita ja ajatuksia ne heissä herättävät. Vastausvaihtoehdot ovat adjektiiveja ja niitä on tarjolla 10 kappaletta, joista vastaaja on voinut valita useita sopivia vaihtoehtoja. Näistä neljä on positiivisia ja neljä negatiivisia adjektiiveja. Keskimmäisinä vaihtoehtoina on lisäksi ”neutraali/ nämä periaatteet eivät herätä minussa ajatuksia” ja ”muu, mikä”. Suurin osa vastaajista on valinnut jonkin tai jotkin vaihtoehdot skaalan positiivisimmasta päästä. Näin ollen kuvan 15 mukaan eniten vastauksia keräsivät positiivinen: 55 vastausta (71 %), turvallinen: 47 vastausta (61 %),

tarpeellinen: 31 vastausta (40 %) ja käytännöllinen: 26 vastausta (34 %). Yksikään vastaajista ei valinnut negatiivinen-vaihtoehtoa. Neutraali, monimutkainen, turha, epämiellyttävä ja muu, keräsivät yhteensä 16 vastausta (21 %).

Kuva 15. Kyselytutkimuksen kysymyksen ”4. Millaisia ajatuksia/ tunteita turvallisemman tilan periaatteet sinussa herättävät?” vastaukset yhteen koottuna pylväsdiagrammiin.

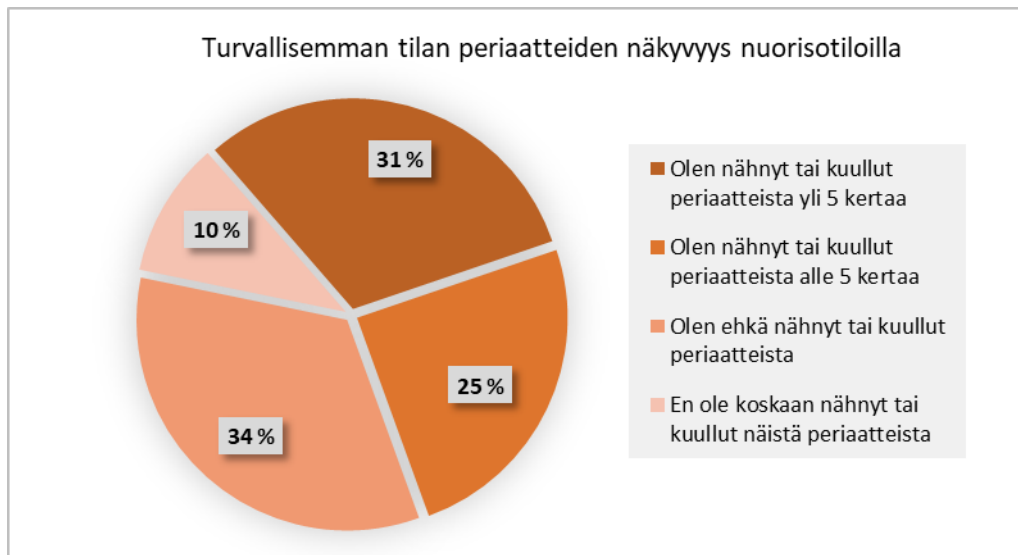
6.2 Yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden toteutumisen nykytila nuorisotiloilla

Seuraavat tulokset tulevat vastaamaan tutkimuskysymykseen:

2. Kokevatko nuoret nämä periaatteet Tampereen nuorisotiloilla vieraillessaan osaksi niiden arkea?

Tulokset koskien turvallisemman tilan periaatteiden näkyvyyttä nuorisotiloilla on kerännyt eniten hajavastauksia muihin kyselytutkimuksen tuloksiin verrattuna. Kuvasta 16 voidaan huomata, että hienoisesti eniten vastauksia on saanut vaihtoehto ”olen ehkä nähnyt tai kuullut tällaisista periaatteista”, 26 vastaajaa (34 %). Vaihtoehto ”kyllä, useita kertoja” sai toiseksi eniten vastauksia (24 vastaajaa, 31 %) ja vaihtoehto ”kyllä, muutaman kerran” kolmanneksi eniten (19 vastaajaa, 25 %). 8 vastaajaa (10 %) ei ollut koskaan aiemmin nähnyt tai kuullut periaatteista.

Kuva 16. Kyselytutkimuksen kysymyksen ”5. Oletko koskaan kuullut/ nähnyt yllä olevan kuvan kaltaista ohjeistusta vieraillessasi nuorisotilalla Tampereella?” vastaukset koottuna ympyräkaavioon prosenttilukuina.

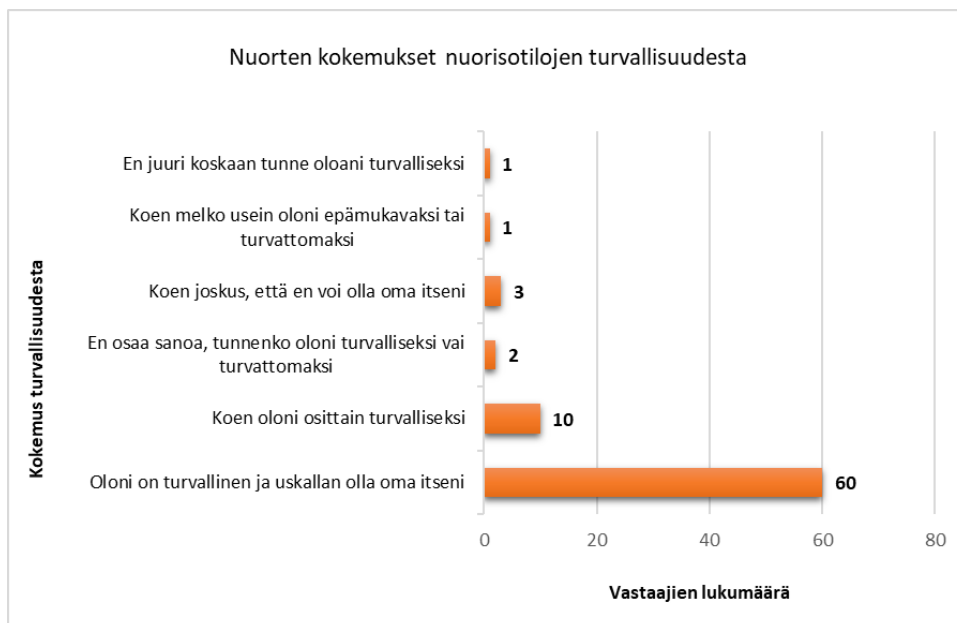
Kuvassa 16 viitattu kuva on näkyvillä kuvassa 17. Kuva 17 sisältää Tampereen nuorisopalveluiden turvallisemman tilan periaatteet. Ne esiteltiin kyselylomakkeella vastaajille kysymyksen yhteydessä.

Kuva 17. Kyselytutkimuksen kysymyksen ”5. Oletko koskaan kuullut/ nähnyt yllä olevan kuvan kaltaista ohjeistusta vieraillessasi nuorisotilalla Tampereella?” yhteydessä vastaajille esitetty kuva nuorisopalveluiden turvallisemman tilan periaatteista.

Kyselylomakkeen kuudennessa kysymyksessä nuoret ovat olleet kaikista vahvimmin samaa mieltä. Kysymys koskee nuorten turvallisuuden tunteen kokemuksia ja uskallusta olla oma itsensä vieraillessaan nuorisotiloilla. Kuvasta 18 voidaan nähdä, että jopa 60 vastaajaa (78 %) kokee olonsa nuorisotiloilla turvallisiksi ja uskallaa olla siellä oma itsensä. 10 vastaajaa (13 %) koki olonsa osittain turvallisiksi. Loput 7 vastaajaa (9 %) ovat jakautuneet muiden vastausvaihtoehtojen kesken niin, että kaksi vastaajaa (3 %) valitsi ”en osaa sanoa” -vaihtoehdon ja viisi vastaajaa (6 %) ilmoitti, että kokee joskus, usein tai miltei aina, ettei voi olla oma itsensä vieraillessaan nuorisotilalla.

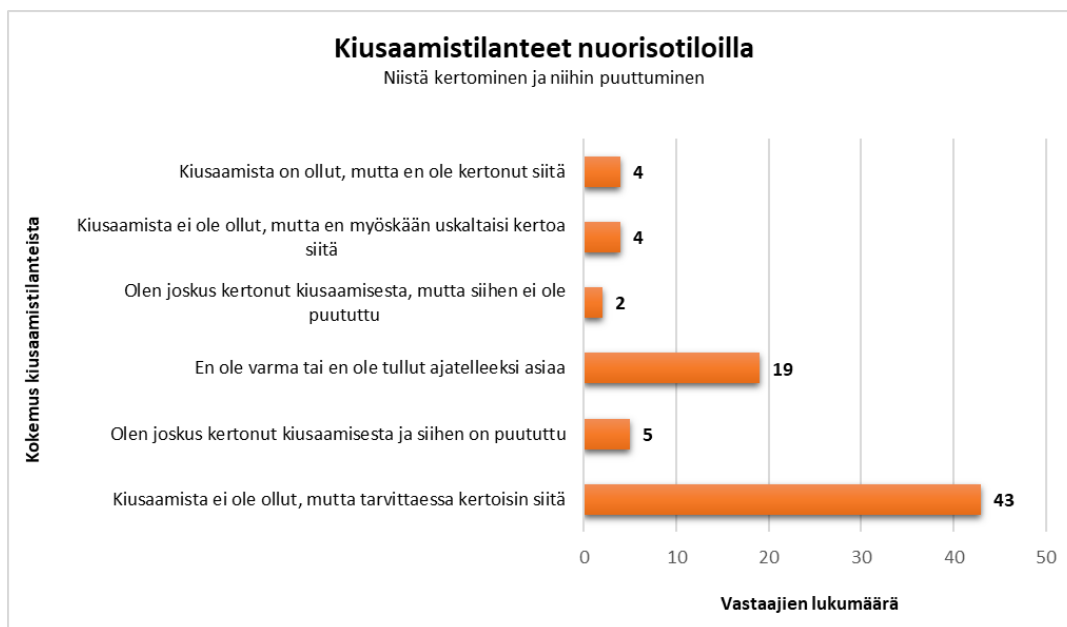
Kuva 18. Kyselytutkimuksen kysymyksen ”6. Kun vieraillet nuorisotilalla Tampereella, koetko olosi turvalliseksi?” vastaukset koottuna palkkikaavioon.

Kuten kuvasta 19 selviää, yli puolet (56 %) nuorisotilojen kävijöistä ei ole havainnut kiusaamista, mutta sitä havaitessaan, kokisi kertovansa siitä nuoriso-ohjaajalle tai muulle henkilökunnalle. Kyseinen prosenttimäärä kuvastaa 43 vastaajaa. Neljäsosa kokonaisvastaajien määrästä eli 19 vastaajaa (25 %) valitsi vaihtoehdon ”en ole varma”. Loput 15 vastaajaa (19 %) olivat jotain muuta mieltä.

Kyselylomakkeen kysymys numero 7 on kaksiosainen. Se pitää sisällään sekä kiusaamis-, häirintä- tai syrjintätilanteiden havaitsemisen nuorisotiloilla, että nuorten kokemuksen siitä, puututaanko häiriökäyttäytymiseen. Kysymyksen toinen osa pitää sisällään myös sen huomion, jos nuori ei ole kokenut ohjaajia tahoksi, jolle esimerkiksi kiusaamisesta voisi kertoa. Kun erotellaan kyseisen kysymyksen osat toisistaan ja tarkastellaan vain kiusaamis-, häirintä- ja syrjintätapausten määrää, kuvasta 19 selviää, että 77 vastaajan kokonaisotannasta 11 vastaajaa (14 %) on joskus havainnut jonkinlaista häirintää. Yhteensä 8 vastaajaa (10 %) on ilmaissut, ettei ole kertonut kiusaamisesta tai ei uskaltaisi kertoa siitä.

Kuva 19. Kyselytutkimuksen kysymyksen ”7. Onko nuorisotiloilla ollut kiusaamista, häirintää tai syrjintää, josta on pitänyt kertoa nuoriso-ohjaajalle tai muulle henkilökunnalle, ja koetko, että asiaan on puututtu?” vastaukset koottuna palkkikaavioon. Nuorten kokemukset kiusaamis-, häirintä- ja syrjintätilanteista on esitetty tässä kuvassa lyhyemmin kiusaamistilanteina.

Yhtäältä kysymys 7 selvittää, miten syrjimättömyys toteutuu nuorisotiloilla.

Syrjimättömyydellä viitataan tässä myös kiusaamisen ja häirinnän kitkemiseen. Toisaalta kysymys selvittää, kokevatko nuoret, että kiusaamistilanteisiin puututaan. Toisin sanoen kuinka turvalliseksi ympäristöksi nuoret tilat kokevat. Näiden summana selviää, ovatko turvallisemman tilan periaatteet nuorisotiloilla osa arkea.

6.3 Turvallisemman tilan periaatteiden toimivuus nuorisotiloilla

Seuraavat tulokset tulevat vastaamaan tutkimuskysymykseen:

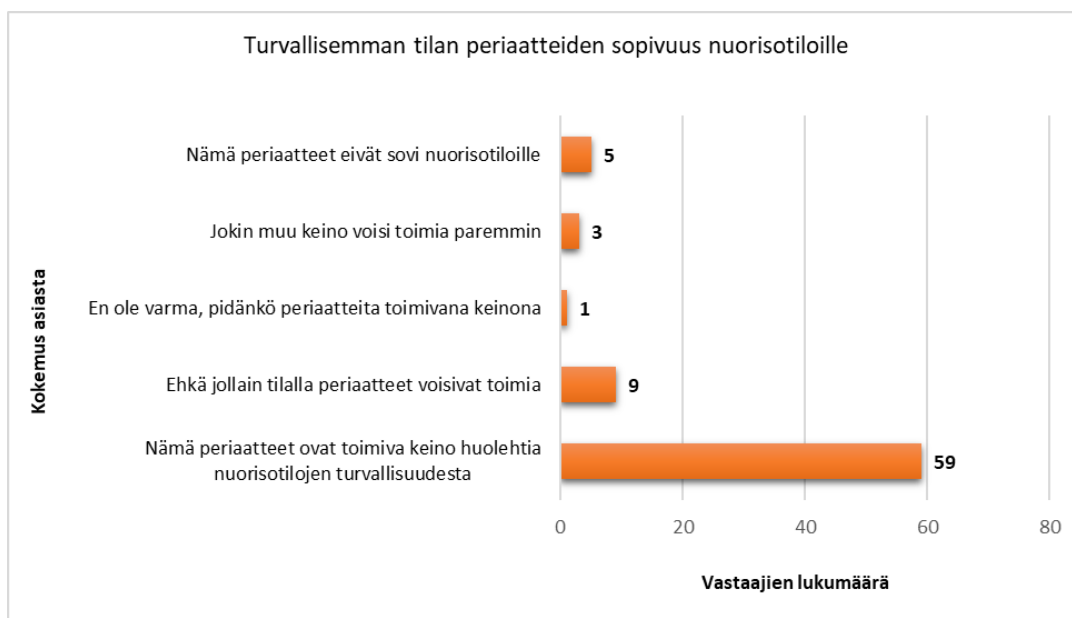
3. Kokevatko Tampereen nuorisotiloja käyttävät nuoret turvallisemman tilan periaatteet toimivana keinona parantaa nuorisopalveluiden yhdenvertaisuutta, turvallisuutta ja erilaisiin häirintätilanteisiin puuttumista?

Kyselytutkimuksessa toteutetun kyselylomakkeen viimeisessä kysymyksessä nuorilta on tiedusteltu sitä, pitävätkö he turvallisemman tilan periaatteita tärkeänä osana nuorisotilojen toimintaa. Kuvasta 20 mukaan 77 nuoren muodostamasta kokonaisvastaajamäärästä 59

vastaajaa (77 %) piti periaatteita toimivana juuri oikeana keinona, kun kyseessä on yhdenvertaisuus, turvallisuus ja nuoriso-ohjaajien kyvykkyys huolehtia näiden toteutumisesta.

Kuvasta 20 kuitenkin selviää, että viisi vastaajaa (6 %) ei pitänyt periaatteita nuorisotiloille lainkaan sopivina ja 3 vastaajaa (4 %) ilmoitti jonkin muun keinon mahdollisesti toimivan kyseisiä periaatteita paremmin. Näin ollen valtaosa vastaajista liitti ajatukseen turvallisemman tilan periaatteista vakituksena käytänteenä nuorisotiloilla myönteisiä ajatuksia ja yhteensä 10 % kielteisiä ajatuksia.

Kuva 20. Kyselytutkimuksen kysymyksen ”8. Pidätkö turvallisemman tilan periaatteita tärkeänä osana nuorisotilojen toimintaa?” vastaukset koottuna palkkikaavioon.

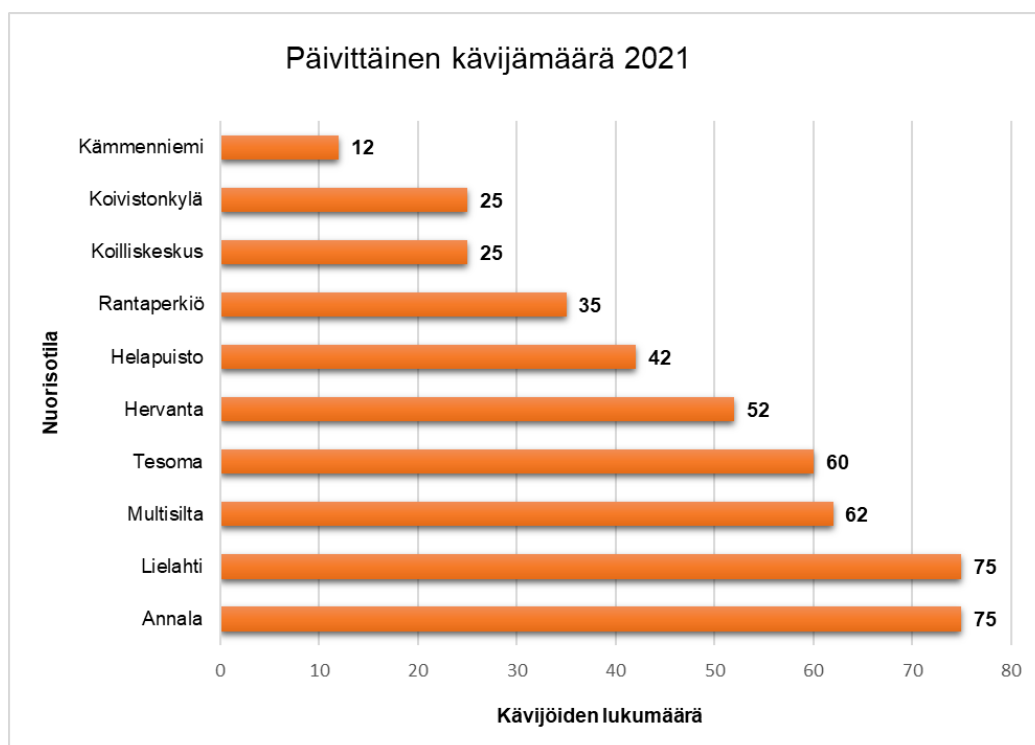
7 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön kyselytutkimuksen tulokset antavat arvokasta tietoa turvallisemman tilan periaatteiden toteutumisesta nuorisotiloilla. Tässä luvussa tarkastellaan kyselytutkimuksella saatuja vastauksia tarkemmin ja vastataan opinnäytetyön kolmeen tutkimuskysymykseen saatujen tulosten valossa. Luvun lopussa on yhteenveto vastauksista tutkimuskysymyksittäin.

Kyselytutkimukseen vastasi yhteensä 77 nuorta 13 eri nuorisotilalta. Koska tähän kyselyyn vastaaminen tapahtui suoraan nuorisotiloilla, ei todellista kokonaisvierailijamäärää osata täysin arvioida. Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden, liikunnan ja nuorison palveluryhmän koordinaattorin Elina Peipon kanssa sähköpostin välityksellä käytyjen keskustelujen (henkilökohtainen tiedonanto, 22.9.2023, 1.12.2023) mukaan nuorisopalveluille oli syyskuun loppuun mennessä rekisteröity noin 600 klubikorttia ja joulukuun ensimmäiseen päivään mennessä jo yli 1000 korttia. Kyselytutkimus järjestettiin marraskuun kahdella ensimmäisellä viikolla. Nämä seikat huomioituna voidaan olettaa, että kyselyn suorittamisen aikoihin nuorisopalveluilla on ollut noin 700–900 rekisteröitynyttä nuorta sekä tämän lisäksi jonkin verran klubikortittomia täysi-ikäisiä nuoria.

Tämän opinnäytetyön kokonaiskävijämäärää sekä suosituimmiksi valikoituneita tiloja voidaan verrata kuvan 21 esittämiin, vuoden 2021 innokkaimmin kävijöitä keränneisiin nuorisotiloihin. Vuoden 2021 tilastot on saatu ”Tampereen kaupungin liikunta- ja nuorisoyksikön kestävä kehityksen ja kiertotalouden toimintasuunnitelmasta”. Kuvassa 21 mainitut kävijämäärät ovat suuntaa antavia lukuja ja ne perustuvat haastattelujen avulla saatuihin tietoihin. Kyseinen toimintasuunnitelma on saatu Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden, liikunnan ja nuorison palveluryhmän koordinaattori Elina Peipolta sähköpostin välityksellä. (Henkilökohtainen tiedonanto, 16.3.2023) Ne kuvastavat päivittäisiä kävijämääriä kullakin nuorisotilalla, toisin kuin tämän tutkimuksen tulokset, jotka kuvastavat kahden viikon ajanjakson kokonaiskävijämäärää. Vuoden 2021 tilastoissa ei myöskään ole otettu huomioon tässä tutkimuksessa mukana olevia neljää tilaa: Monitoimitalo 13:a, Kaarevaa, Discordia tai Liikkistä.

Kuva 21. Vuoden 2021 tilastojen mukaiset päivittäiset kävijämäärät Tampereen 10 nuorisotilalla (Elina peippo, henkilökohtainen tiedonanto, 16.3.2023).

”Tampereen kaupungin liikunta- ja nuorisoyksikön kestävä kehityksen ja kiertotalouden toimintasuunnitelmaa” varten eri nuorisotilojen nuoriso-ohjaajilta ja henkilökunnalta on kerätty tietoa tilojen käyttäjistä ja käyttäjämääristä. Kyseisistä tilastoista selviää, että Annalan, Lielahden, Multisillan ja Tesoman tilat ovat keränneet eniten kävijöitä päivätasolla. Lielahdi ja Tesoma ovatkin läntisen Tampereen ainoat nuorisotilat, joka saattaa osaltaan selittää niiden korkeita kävijämääriä. Matalin kävijämäärä on Kämmenniemen nuorisotilalla, joka sijaitsee kaikista kauimpana Tampereen keskustasta, Pohjois-Tampereella. (Elina Peippo, henkilökohtainen tiedonanto, 16.3.2023) Sijainti lienee ensisijainen syy alhaisiin kävijämääriin.

Myös tämän opinnäytetyön tutkimustulokset näyttäytyvät samansuuntaisina luvussa 6. 14 tutkittavasta nuorisotilasta neljä eniten kävijöitä kerännyttä tilaa ovat Monitoimitalo 13, Annala, Lielahdi ja Hervanta. Kaikista vastaajista 35 (45 %) on joskus vierailut Monitoimitalo 13:ssa, 19 (25 %) Annalan nuorisotilalla, 18 (23 %) Lielahden tilalla ja 17 (22 %) Hervannan tilalla. Tämän lisäksi Kämmenniemi ei kerännyt tässä tutkimuksessa lainkaan ääniä kävijämääriä mittaavassa kysymyksessä. Näin ollen osoittautui, että sekä 2021 että 2023 tilastoissa eniten vierailijoita keränneet tilat olivat Annala ja Lielahdi ja vähiten Kämmenniemi.

Koska kyselylomakkeella selvitettiin eri ikäryhmien vastaajamääriä, onnistutaan jälkikäteen tarkastelemaan iän mahdollisia vaikutuksia vastauksiin. Huomionarvoista on, että vastaajien ikäjakauma painottuu vahvasti 12–17-vuotiaisiin, mikä herättää pohdintaa osallistumisen syistä ja mahdollisista esteistä vanhempien ikäryhmien osalta. Kyseisen ilmiön ei esimerkiksi voida suoraan sanoa viittaavan siihen, että nuoremmat vastaajat olisivat innokkaampia osallistumaan tämän kaltaisiin tutkimuksiin. On otettava huomioon se, että ikäryhmän 18–25 nuoria ei välttämättä tässä tutkimuksessa ole saatu tavoitettua. Tämän voidaan ajatella johtuvan osaltaan siitä, että 14 nuorisotilasta yhdeksän tilaa on tarkoitettu 13–17-vuotiaille. Ainostaan Hervannan nuorisotila, Monitoimitalo 13, Kaareva, Discord ja Liikkis ovat myös tätä vanhemmille ikäryhmille suunnattuja nuorisotiloja. Tämä heijastuu osakseen tutkimuksen tuloksiin ja vaikuttaa tätä kautta niiden yleistettävyyteen negatiivisesti.

Kun tarkastellaan iän merkitystä yhdessä turvallisemman tilan tunnettavuuden kanssa, voidaan taulukosta 1 huomata, että kaikki yli 18-vuotiaat kokevat tuntevansa periaatteet hyvin. Heitä oli 77 vastaajan kokonaisotannassa 7 kappaletta (9 %).

Taulukko 1. Taulukossa tarkastellaan sekä kysymyksen ”1. Ikä?” että kysymyksen ”3. Tiedätkö, mitä ovat turvallisemman tilan periaatteet?” vastausten riippuvuutta toisiinsa. Vastaukset osoittavat, että ikä vaikuttaa osittain vastaajien tietoon koskien turvallisemman tilan periaatteita.

Iän merkitys siihen, kuinka hyvin nuori tuntee turvallisemman tilan periaatteet					
Ikä	En ole kuullutkaan näistä periaatteista	Olen kuullut periaatteista, mutta en muista mitä ne ovat	Tunnen periaatteet osittain	Tunnen periaatteet hyvin	Kaikki vastaukset
12–14	4	3	14	35	56
15–17	4		3	7	14
18–20				2	2
21–23				3	3
24 tai yli 24				2	2
Yhteensä	8	3	17	49	77

Kuten taulukosta 1 nähdään, 12–17-vuotiaita vastaajia on yhteensä 70 kappaletta: 56 (80 %) 12–14-vuotiaista nuorta ja 14 (20 %) 15–17-vuotiaista nuorta. Alle 14-vuotiaat muodostavat siis selkeän vastaajaenemmistön. Tästä 70 vastaajan kokonaismäärästä 8 vastaajaa (11 %) ei ollut koskaan kuullutkaan turvallisemman tilan periaatteista. Enemmän hajontaa tapahtuu nuorempien ikäryhmien osalta vasta ”tunnen periaatteet osittain”, ”en muista mitä periaatteet

ovat” ja ”tunnen periaatteet hyvin” välillä. Seuraavissa kappaleissa erillisiä vastaajajakaumia verrataan aina oman ikäryhmänsä kokonaisuutenaan.

Edellä mainitusta 56 alle 14-vuotiaasta 14 vastaajaa (25 %) tuntee periaatteet vain osittain ja 3 vastaajaa (5 %) ei muista mitä periaatteet ovat. Alle 14-vuotiaista peräti 35 vastaajaa (63 %) tuntee periaatteet hyvin. Loput 4 vastaajaa siis ovat ilmoittaneet, etteivät tunne periaatteita lainkaan. Näin ollen alle 14-vuotiaiden tietämys turvallisemman tilan periaatteista on varsin kattavaa. Näistä 56 vastaajasta kuitenkin yhteensä 17 vastaajaa (30 %) voisi tarvita lisätietoa tai -opetusta niihin liittyen.

15–17-vuotiaita vastaajia on 14. Heistä 3 vastaajaa (21 %) tuntee periaatteet osittain ja 7 (50 %) hyvin. Tästä ikäryhmästä 4 vastaajaa siis ilmoitti, etteivät ole koskaan kuulleetkaan turvallisemman tilan periaatteista. Taulukon 1 vaihtoehtoinen teksti on jätetty niukaksi, sillä taulukon sisältö on kerrottu auki monisanaisesti yllä olevissa kappaleissa. Tällä tavoin on noudatettu tarvittavia saavutettavuusvaatimuksia.

Tämän opinnäytetyön luvussa 4 esitelty Nuorisotyön yhdenvertaisuus -hanke toi nuorilta kysyttäessä esille kokemuksia nuorisotilojen yhteisöllisyydestä ja viihtyvyydestä. Kyseisessä tutkimuksessa nuoret kokivat olleensa tervetulleita nuorisotiloille. Yhdenvertaisuuteen ja turvallisemman tilan periaatteisiin liittyen Nuorisotyön yhdenvertaisuus -hankkeessa selvisi, että nuoret pitävät nuorisotilojen vastaanottoa ennakkoluulottomana. (Pietarinen, n.d.) Sama selviää tämänkin opinnäytetyön tutkimustuloksia tarkasteltaessa.

Tämän opinnäytetyön tutkimustulosten luvussa 6.2 selviää viihtyvyyden, yhdenvertaisuuden ja turvallisuuden kokemuksiin liittyen myönteisiä tuloksia. Peräti 60 nuorta 77 nuoresta vastasi kyselyyn kokevansa olonsa turvalliseksi ja uskaltavansa olla nuorisotilalla oma itsensä. Jäljelle jäävästä 17 nuoresta 10 koki olonsa yleensä turvalliseksi ja kaksi ei osannut vastata, tunteeko olonsa turvalliseksi vai turvattomaksi.

Edellä mainitusta listauksesta jäljelle jäävä osuus on viisi nuorta. Nämä nuoret kokevat joskus, usein tai yleensä olonsa turvattomaksi tai epämiellyttäväksi nuorisotilalla vieraillessaan. Näistä nuorista yksi ei juuri koskaan koe oloaan turvalliseksi nuorisotilalla, eikä hän myöskään ole koskaan kuullut turvallisemman tilan periaatteista.

Nuorisotiloja voidaan siis aiemmin tehtyyn Nuorisotyön yhdenvertaisuus -tutkimukseen (Pietarinen, n.d.) sekä tähän opinnäytetyöhön tukeutuen pitää nuorille pääsääntöisesti turvallisempina tiloina. Toki vastauksissa oli myös poikkeuksia, mutta niiden osuus oli

lähtökohtaisesti pieni. Edellä mainituista tuloksia on kuitenkin varsin olennaista verrata siihen, uskaltavatko nuoret myös kertoa mahdollisista kiusaamistilanteista esimerkiksi nuoriso-ohjaajille.

77 vastaajan kokonaisotannasta 43 nuorta (56 %) vastasi kertovansa kiusaamisesta, häirinnästä tai syrjinnästä nuoriso-ohjaajalle tai muulle henkilökunnalle tarvittaessa. Näistä 43 vastaajasta 94 prosenttia eli noin 40 vastaajaa myös tuntee olonsa turvalliseksi nuorisotilalla. Näiden välillä voidaan siis nähdä selkeä korrelaatio eli riippuvuussuhde: olonsa turvalliseksi tuntevat nuoret ovat varsin aloitteellisia kertomaan häirinnästä ohjaajille.

Vastaavasti, kun tarkastellaan kokonaisotantaa, 8 vastaajaa ilmoitti, ettei uskaltaisi kertoa tai ei kertoisi ohjaajalle häirintätilanteista. Näistä 8 vastaajasta kolme vastaajaa koki lisäksi olonsa turvattomaksi tai epävarmaksi nuorisotilalla. Näiden kohdalla korrelaatiota ei siis ole havaittavissa. Tästä huolimatta on tärkeää tunnistaa ja tuoda esille yksilölliset kiusaamiskokemukset, joita nuorisotiloilla tapahtuu.

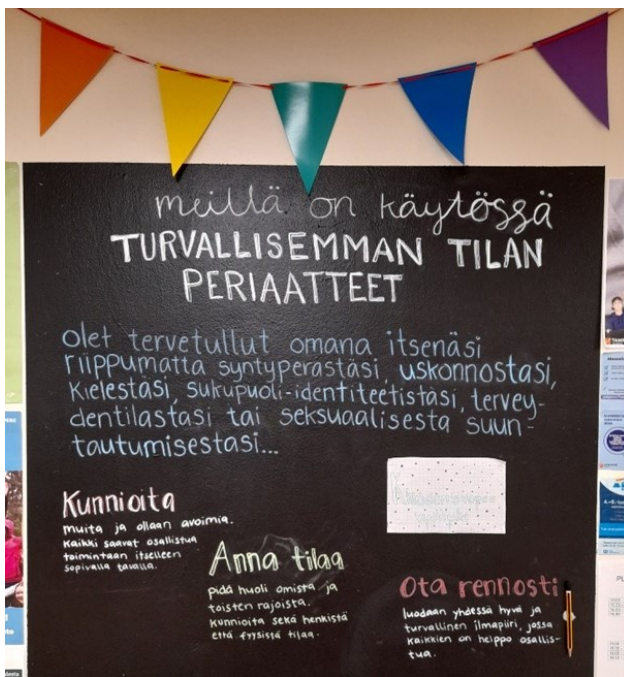
Kun tarkastellaan turvallisemman tilan periaatteet ja niiden tärkeyttä nuorisotiloilla, kyselytutkimuksen tuloksista selviää, että noin kolme neljästä kokee periaatteet tärkeiksi. Näin ollen valtaosa vastaajista pitää turvallisemman tilan periaatteita nuorisotiloilla myönteisenä asiana. Periaatteet ovat siis näiden nuorten mielestä toimiva, vakituinen keino parantaa nuorisopalveluiden yhdenvertaisuutta, turvallisuutta ja erilaisiin häirintätilanteisiin puuttumista. Toisaalta 23 % ei ole täysin varmoja periaatteiden toimivuudesta tai kokevat ne sopimattomiksi nuorisotilojen muodostamassa ympäristössä. Periaatteiden konkreettisista käytännöistä olisi siis hyvä muistuttaa nuoria nuorisotilojen arjessa, jotta nuoret todella kokisivat yhdenvertaisuuden, turvallisuuden ja syrjimättömyyden tulevaisuudessa nuorisopalveluiden ydinarvoiksi.

Tutkimuskysymystä yksi, ”tuntevatko Tampereen nuorisotiloja käyttävät nuoret turvallisemman tilan periaatteita ja millaisia tunteita ne heissä herättävät?” ajatellen, tärkeänä havaintona on, että lähes kaksi kolmasosaa (64 %) kaikista vastaajista tuntee tai ainakin kokee tuntevansa periaatteet hyvin. Tämän kautta voidaan todeta, että nuorisotiloilla käyvillä nuorilla on omasta mielestään varsin merkittävästi tietoutta turvallisemman tilan periaatteista. Opinnäytetyön tekijän 31.10.–2.11. suorittamien nuorisotilavierailujen aikana tekijä myös pani merkille, että usean nuorisotilan sisätiloissa oli esimerkiksi ilmoitustaululla käsin kirjoitettuna turvallisemman tilan periaatteet (kuva 13). Tästä voidaan huomata, että periaatteet ovat aidosti osana nuorisotilojen viestintää ja nuorisotiloilla on näin mahdollista käydä keskustelua niihin liittyen.

Ikä vaikutti tietämykseen turvallisemman tilan periaatteista osittain. Suppea tutkimukseen vastanneiden muodostama otanta 18–25-vuotiaita (7 nuorta) osoittaa, että täysi-ikäiset kokevat tuntevansa periaatteet kokonaisuudessaan. Tämän tuloksen kohdalla varsin matala vastaajamäärä kuitenkin vaikuttaa tuloksen luotettavuuteen ja toistettavuuteen.

Erittäin suuri osa vastaajista valitsi turvallisemman tilan periaatteita vastaamaan jonkin tai jotkin adjektiiveista positiivinen, turvallinen, tarpeellinen tai käytännöllinen. Nämä adjektiivit keräsivät yhteensä 159 ääntä. Kielteisiä adjektiiveja (monimutkainen, turha, epämiellyttävä, negatiivinen) sen sijaan valittiin vain kahdeksan kappaletta. Korkea äänimäärä tässä kysymyksessä johtuu siitä, että tähän aiheeseen liittyen nuoret saivat valita useamman vastauksen yhden vastauksen sijaan. Nuorten tunteet ja ajatukset periaatteita kohtaan ovat siis todella myönteisiä.

Kuva 22. Annalan nuorisotilan oleskelutilan ilmoitustaululle käsin kirjoitetut turvallisemman tilan periaatteet (Annalan nuorisokeskus, 2023).

Tutkimuskysymystä kaksi, ”kokevatko nuoret nämä periaatteet Tampereen nuorisotiloilla vieraillessaan osaksi niiden arkea?” pohdittaessa, tulee ottaa huomioon tavat tehdä turvallisemman tilan periaatteet näkyväksi. Periaatteet toimivat tehokkaimmin, kun tilassa tai tapahtumassa tiedostetaan niiden voimassaolo ja käyttö. Tämä tarkoittaa kaikkien kunnioittamista taustasta tai yksilöllisistä ominaisuuksista riippumatta, jolloin esimerkiksi käytettävän kielen tulee olla inklusiivista. Turvallisemmassa tilassa ketään ei myöskään

jätetä tilojen tai toiminnan ulkopuolelle. Tästä voivat pitää huolta nuorisotiloilla niin nuoriso-ohjaajatkin kuin nuoret itse. Lisäksi ilmapiirin tulee olla avoin monenlaisille keskusteluille, sallien mahdollisuudet tehdä virheitä ja oppia niistä.

Turvallisemman tilan periaatteiden näkyvyyttä nuorisotiloilla kuvastaa se, että kaikista 77 vastaajasta 43 (56 %) on joskus nähnyt tai kuullut periaatteista vieraillessaan nuorisotilalla. Vain 8 vastaajaa ei ole koskaan kuullut tai nähnyt kyseisiä periaatteita nuorisotilalla. Turvallisuuden tunteesta kysyttäessä peräti 70 vastaajaa (91 %) kokee olonsa yleensä tai aina turvallisiksi ollessaan nuorisotilalla.

Oleellinen osa turvallisemman tilan periaatteita on aito kokemus siitä, että esimerkiksi kiusaamisesta, häirintää tai syrjintää tapahtuessa on mahdollisuus kertoa asiasta ja saada tarpeenmukaista apua. Turvallisempi tila edesauttaa epämiellyttävistäkin tilanteista kertomista ja keskusteluiden aloittamista. Kiusaamis-, häirintä- ja syrjintätilanteita ei ole vastuullista pyyhkiä maton alle ilman tarvittavia toimenpiteitä, vaan jokaisen nuoriso-ohjaajan tulisi toimia nuorelle luotettavana aikuisena.

Tätä aihetta tarkasteltaessa nousee vahvasti esille nuorten valmius ja tahtotila kertoa kiusaamisesta, häirinnästä tai syrjinnästä nuoriso-ohjaajille tai muulle henkilökunnalle. Nuorten valmius kertoa häirintätilanteista saadaan nostettua tässä luvussa mainittua (43 vastaajaa, 56 %) korkeammaksi, kun otantaan otetaan lisäksi mukaan ne nuoret, jotka ovat jo joskus kertoneet kiusaamisesta. Valmiuden osalta ei siis huomioida sitä, onko kiusaamiseen puututtu vai ei, sillä se on tässä suhteessa epärelevanttia. Yhteensä siis 50 vastaajaa kaikista 77:stä (65 %) tarvittaessa kertoisi tai on joskus kertonut häirintätilanteista ohjaajalle tai henkilökunnalle.

Myönteisten kokemusten lisäksi tulee kuitenkin ottaa huomioon ”en ole varma tai en ole tullut ajatelleeksi asiaa” -vaihtoehdon keräämä korkea lukema. Jopa 19 vastaajaa (25 %) on valinnut tämän vastausvaihtoehdon, käsiteltäessä kokemuksia häirintätilanteista ja niihin puuttumisesta. Tulevaisuudessa nuorisopalveluiden ja -ohjaajien olisi hyvä tarkentaa nuorille, keneen ottaa yhteyttä kiusaamisesta, häirintää tai syrjintää tapahtuessa ja kuinka tällaiset tilanteet nuorisotiloilla hoidetaan. On tärkeää, että nuoret kokevat voivansa kertoa matalalla kynnyksellä kaikesta ikävästä toiminnasta, jota nuorisotiloilla saattaa tapahtua.

Siirryttäessä viimeiseen tutkimuskysymykseen eli ”kokevatko Tampereen nuorisotiloja käyttävät nuoret turvallisemman tilan periaatteet toimivana keinona parantaa nuorisopalveluiden yhdenvertaisuutta, turvallisuutta ja erilaisiin häirintätilanteisiin

puuttumista?”, johtopäätöksenä voidaan todeta, että nuoret kokevat turvallisemman tilan periaatteet toimivana osana nuorisopalveluiden toimintaa. 68 vastaajaa (88 %) piti turvallisemman tilan periaatteita tärkeinä kaikille tai ainakin joillekin nuorisotiloille. Tämän voidaan nähdä toteutuvan tässä tutkimuksessa myös edellisen kysymyksen kohdalla esitettyjen häirintätilanteiden kautta, sillä kyselyyn vastanneet nuoret ovat melko usein valmiita kertomaan nuoriso-ohjaajille kiusaamis-, häirintä- ja syrjintäkokemuksista. Tämä kuvastaa parhaimmillaan periaatteiden toteutumista konkreetian tasolla.

8 Pohdinta

Kuten edellä käsitellyistä tutkimustuloksista voidaan huomata, tämä opinnäytetyö tuo esille varsin myönteisiä tuloksia koskien turvallisemman tilan periaatteiden näkyväksi tuomista ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Opinnäytetyö on myös lisännyt tietoutta turvallisemman tilan periaatteista, yhdenvertaisuudesta ja yksilöllisten ominaisuuksien huomioimisesta. Työ antaa Tampereen nuorisopalveluille tietoa heidän tilojaan käyttävien nuorten hyvinvoinnista ja asenteista turvallisemman tilan periaatteita kohtaan. Turvallisemman tilan periaatteet sisältävät useampia yksityiskohtaisia toimintaohjeita, ja työ tarjoaakin tilaajalle tuloksia näiden erillisten osakokonaisuuksien toteutumisesta.

Konkreettisesti opinnäytetyö on selvittänyt Tampereen kaupungille nuorisotilojen koettua turvallisuutta sekä sitä näkyvätkö Tampereen vuosille 2023–2025 koostetun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteet nuorisotyön arjessa. Työ on myös osoittanut, kuinka kiusaamiseen, syrjintään ja häirintään nuorisotiloilla puututaan ja kokevatko nuoret tilat turvallisemmiksi tiloiksi. Työ osoitti, että nuoret tuntevat turvallisemman tilan periaatteet hyvin ja kokevat häirintätilanteiden määrän melko alhaiseksi. Kiusaamista, häirintää tai syrjintää tiloilla koettiin siis suhteellisen vähän.

Sen lisäksi, että opinnäytetyö on yhtäältä koonnut yhteen runsaasti yhdenvertaisuuteen ja turvallisemman tilan periaatteisiin liittyvää tietoa ja toisaalta antanut Tampereen kaupungille konkreettisia tietoa näiden toteutumisesta nuorisotiloilla, on opinnäytetyö opettanut työn tekijälle runsaasti vastaavan selvityksen tekemisestä. Esimerkiksi kyselytutkimuksen kyselylomakkeen kysymysten valintaa ja asettelua pohdittaessa jälkikäteen, nousee mieleen kysymysten rakenne. Esimerkiksi kysymyksen seitsemän rakenteessa olisi voitu etukäteen pohtia pituuden ja kaksiosaisuuden riskejä. Nämä syyt ovat saattaneet vaikeuttaa

kysymyksen ymmärtämistä ja siihen vastaamista. Parempi vaihtoehto olisi voinut olla jakaa kysymys kahdeksi erilliseksi kysymykseksi. Lisäksi ”muu, mikä” -vastausvaihtoehtoja sisältäviin kysymyksiin olisi voinut olla hyvä laittaa pakollinen kirjallinen vastaus, sillä tässä tutkimuksessa ne eivät keränneet yhtäkään avointa vastausta, vaikka kyseinen ruutu olisikin valittu vastaajan toimesta. ”Muu, mikä” -vastausvaihtoehtoja oli tämän tutkimuksen kyselyssä valittu onneksi vain kuusi kappaletta.

Strukturoidun kyselyn ohessa tämän opinnäytetyön tutkimuksessa olisi voitu suorittaa haastatteluja laadullisen tutkimuksen tapaan, jolloin vastaajat eivät olisi näyttäneet vain määrällisinä numeroina, vaan vahvemmin yksilöinä (Kallio, 2010, ss. 163, 164). Tällaisten tulosten olisi sitten voitu nähdä tukevan kyselyn vastauksia. Laadullinen toimintatapa olisi saattanut näin ollen todentaa kyselyvastausten rehellisyyttä ja oikeellisuutta. Mikäli aikaa tutkimuksen toteuttamiseen olisi ollut enemmän, olisi haastattelut luultavasti otettu osaksi tutkimusta. Kuten Kallio (2010, ss. 163, 164) artikkelissaan mainitsee, laadullisen tutkimuksen mukana olisi täytynyt ottaa huomioon uusia ulottuvuuksia esimerkiksi etiikan suhteen tutkimuslupaa ja -suostumuksia haettaessa. Määrällinen, epäsuora tapa kerätä aineistoa siis osaltaan mahdollisesti helpommin nuorten yksityisyydensuojan ja muut eettiset kysymykset.

Informoidun kyselyn tapaan opinnäytetyön tekijä vieraili pikaisesti eli noin 15–45 minuutin ajan osassa nuorisotiloista itse henkilökohtaisesti. Näitä tiloja olivat Lielahden, Tesoman, Multisillan, Annalan, Hervannan ja Helapuiston nuorisotilat. Vierailujen yhteydessä opinnäytetyön tekijä antoi tilojen nuoriso-ohjaajille materiaalit kyselyn levittämistä varten valmiiksi. Tilat, joilla tekijä ei vierailut, saivat kyselytutkimuksen materiaalit itselleen sähköisesti opinnäytetyön tilaajalta. Tällöin materiaalien tulostaminen, esille ripustaminen ja muu mahdollinen lisätyö on jäänyt ohjaajille itselleen. Tämän voidaan ajatella omalla tavallaan vaikuttaneen edellä mainittujen tilojen valintamäärien suuruuteen kyselyn vastauksissa.

Edellä mainitun sijaan tasavertaisempi toimintatapa olisi voinut olla se, että opinnäytetyön tekijä tai tutkimuksen toteutuksesta tietoinen tilaajan määrittämä vastuhenkilö olisi käynyt jokaisella tilalla henkilökohtaisesti, jolloin kukin nuorisotila olisi saanut samanlaisen ohjeistuksen kyselytutkimuksen toteuttamiselle. Vastaisuudessa kyseistä toimintatapaa suositellaan.

8.1 Kriittisyys ja luotettavuus

Kyselytutkimuksessa tulee aina ottaa huomioon se, kuinka totuudenmukaisia vastaukset voivat todellisuudessa olla. Validiteetti eli pätevyys kertoo siitä, onko tutkimus onnistunut mittaamaan juuri sitä, mitä on ollut tarkoituskin mitata (Hirsjärvi, 2013d, s. 231). Tässä opinnäytetyössä voidaan esimerkiksi pohtia, onko valittu havaintoyksikkö todella ymmärtänyt ja tuntenut tutkimusaiheen tarpeeksi hyvin. Toisaalta tulee myös tarkastella asiaa siltä kannalta, että opinnäytetyön tekijä on ajatellut kysymykset tietyllä tavalla ja myös tulkitsee niitä tätä ajatusmallia vastaavasti. (Hirsjärvi, 2013c, s. 195; Hirsjärvi, 2013d, s. 232)

Reliabiliteetti puolestaan kertoo tutkimustulosten luotettavuudesta toistettavuuden kautta. Kun kaksi erillistä arvioijaa päätyy samassa tutkimuksessa samanlaiseen lopputulokseen, voidaan syntynyttä tulosta pitää reliabelina. (Hirsjärvi, 2013d, s. 231)

Jotta sekä validiteetin että reliabiliteetin toteutuminen voitiin tässä opinnäytetyössä maksimoida, tekijä perehtyi monipuolisesti tutkimuskirjallisuuteen huomioiden metodina juuri kyselytutkimuksen ja sen yleisimmät sudenkuopat. Tätä opinnäytetyötä koostettiin kahdeksan kuukautta, josta valtaosa käytettiin teoriapohjan kirjoittamiseen tausta-aineistojen avulla. Tämän tutkimuksen osalta pätevyyttä ja luotettavuutta kyetään arvioimaan muun muassa seuraavien huomioiden kautta.

Jotta tätä tutkimusta voidaan pitää varteenotettava, pyritään ymmärtämään tutkimuskohteen erityispiirteitä (Ikonen, 2001, s. 9). Havaintoyksikön ollessa nuoret, tulee ottaa huomioon se, ettei heillä mahdollisesti ole varsin suurta kiinnostusta tai innostusta tämän kaltaisten virallisten kyselyjen täyttämiseen. Kyselyn täyttäminen nuorisotilalla yhdessä ikätoverien kanssa, saattaa myös osaltaan vaikuttaa tulosten todenmukaisuuteen. Tällöin ei saada täyttä varmuutta siitä, että kysely olisi täytetty itsenäisesti, vaikka tähän onkin kyselyn alussa kehoitettu.

Tuloksia tarkasteltaessa on pohdittava sitä mahdollisuutta, että osa vastaajista on halunnut täyttää kyselylomakkeen mahdollisimman nopeasti – ja näin ollen valinnut jokaiseen kysymykseen yhden pakollisen vastausvaihtoehdon, lukematta kysymyksiä tai vastausvaihtoehtoja kunnolla läpi. Vastausten valinnan syvälinen pohtiminen voidaan kyseenalaistaa varsinkin vastauksissa, joiden täyttämiseen on mennyt alle minuutti, sillä jo Microsoft Office itse arvioi kyselyn lukemis- ja vastaamisajaksi yli viisi minuuttia. Tällaisia vastauksia löytyy kyselystä kahdeksan. Kyseistä määrää ei vielä voida pitää kokonaisuutena nähden liian suurena, lähinnä odotettavana, olisi kyseessä sitten mikä

tahansa vastaajaryhmä. Näitä kahdeksaa vastausta ei jätetty tulosten analysoinnin ulkopuolelle.

Uhkana tutkimuksen objektiivisuudelle voidaan nähdä opinnäytetyön tekijän mahdolliset tiedostamattomat pyrkimykset saada varmistettua tuloksia, jotka ovat tutkimuksen tilaajan kannalta suotuisia. Tätä on kuitenkin pyritty minimoimaan sillä, että tekijän sijaan nuorisohjaajat jakavat tutkimuskyselyä nuorille. Näin he voivat toimia itsenäisesti ja sijoittaa työtehtävän itselleen mieluisiin ajankohtiin. Näin ollen voidaan sanoa, että opinnäytetyön tekijällä on ollut varsin minimaalinen vaikutusvalta sekä tutkittaviin nuoriin, että nuorisotilojen ohjaajiin.

Edellä mainittujen lisäksi kyselytutkimuksen alkaessa joidenkin nuorisohjaajien kanssa keskusteltiin mahdollisesta palkkiosta kyselyyn vastaamisen tehostamiskeinona, ja tällöin tulee ottaa huomioon se seikka, onko kyselyyn vastattu vain palkkion toivossa. Palkkiona saattoi olla esimerkiksi makeinen tai yhteinen yhteisöllinen tapahtuma, kuten elokuva- tai pitsailta. Tämä voi mahdollisesti vaikuttaa tutkimusaineiston luotettavuuteen, jos kyselyyn osallistuminen ei ole lähtenyt nuoren omasta halusta.

Jotta tulosten todenmukaisuutta voitaisiin todentaa, tulisi tästäkin tutkimuksesta tehdä uusintoja ja jatkotutkimusta. Tilaajan mukaan aiheesta aiotaankin tehdä jatkotutkimusta lähitulevaisuudessa.

8.2 Kehitysehdotukset

Monet aiemmat aiheesta tehdyt tutkimukset osoittavat, että nuorisopalveluille luotavan yhdenvertaisuussuunnitelman sekä turvallisemman tilan periaatteiden lisäksi niistä tulee käydä keskustelua nuorten itsensä kanssa. Tampereen nuorisopalveluita koskevat materiaalit; yhdenvertaisuussuunnitelma sekä turvallisemman tilan periaatteet, on otettu käyttöön vuoden 2023 alussa. Ne eivät siis ole olleet toiminnassa edes yhtä kokonaista vuotta. Jotta Tampereen kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan vuosille 2023–2025 asetetut tavoitteet voitaisiin saavuttaa ja yhdenvertaisuutta tosiasiallisesti nuorisopalveluissa parantaa, tulisi konkreettisia toimia alkaa toteuttamaan järjestelmällisesti.

Tässä opinnäytetyössä on luvussa 4 nostettu esille useita aiempia tutkimuksia ja selvitystöitä yhdenvertaisuuden huomioimiseen nuorisotyön arjessa. Niistä Tampereen nuorisopalvelut voivat valita parhaiten omaan toimintaansa sopivat toimintatavat ja kehitysehdotukset sekä tavat niiden konkreettiseen käyttöönottoon. Sopivien toimenpiteiden valinnan voisi

mahdollisesti toteuttaa nuorisotilakohtaisesti, jolloin nuorisotilojen vastaavat nuoriso-ohjaajat olisivat mukana valitsemassa yksilöllisesti omalle nuorisotilalleen sopivimmat työkalut.

Tässä opinnäytetyössä tehtyyn tutkimukseen vedoten, suositellut käyttöön otettavat toimintaehdotukset ja työkalut ovat Kaikki mukana -opas ja Nuorisotyön yhdenvertaisuus – hankkeen yhdenvertaisuusavain (Heinonen & Jalonen, 2018; Litewka-Anttolainen & Mithiku, 2021). Heinosen & Jalosen (2018, s. 6) Kaikki mukana -yhdenvertaisuussuunnittelun opas olisi sopiva valinta, sillä se voidaan ottaa käyttöön joko laajasti koko nuorisopalveluilla tai jonkin yksittäisen nuorisotyön toiminnon alla. Kaikki mukana -opas on tarkoitettu nuorisotilalla työskentelevälle nuoriso-ohjaajalle, jonka vastuulla on kehittää yhdenvertaisuutta omassa toimintaympäristössään. Tämän tutkimuksen mukaan tehtävä voi olla myös vastaavalla johtajalla. Mikäli vastuutahoksi valikoitunut henkilö kaipaa Kaikki mukana -oppaan ohelle tukea yhteisön – tässä yhteydessä nuorten ja nuoriso-ohjaajien sitouttamiseen, on hänellä mahdollisuus saada sitä kyseisen oppaan laatineilta tahoilta. Kaikki mukana -opas voisi toimia hyvänä apuvälineenä luotaessa vankkaa pohjaa yhdenvertaisuusosaamiselle nuorisotyön sektorilla. Siksi myös Tampereen nuorisopalvelut hyötyisivät niiden sisällöistä.

Litewka-Anttolaisen & Mithikun (2021, ss. 6–8) yhdenvertaisuusavain on arviointityökalu, jonka tavoitteena on auttaa saattamaan yhdenvertaisuus osaksi arkista nuorisotyötä. Yhdenvertaisuusavain sisältää muun muassa yksityiskohtaisia yhdenvertaisuuskysymyksiä. Tämä työkalu toimii nuorisotyön yhdenvertaisuustavoitteiden seuraamisen ja mittaamisen apuvälineenä. Erityisen toimivan Tampereen nuorisopalveluille tästä materiaalikokonaisuudesta tekee se, että se on toteutettu Oulun nuorisopalveluiden kanssa yhteistyössä ja heidän tunnistamiensa haasteiden selättämisen tueksi. Myös tätä toimintamallia voidaan soveltaa käytettäväksi niin yhdessä työyhteisön kanssa kuin itsenäisesti oman työn kautta. Se pitää sisällään esimerkiksi syrjintäkyselyn, yhdenvertaisuuskyselyn, toimintakyselyn, osallisuuskyselyn ja viestintäkyselyn (Litewka-Anttolaisen & Mithikun, 2021, ss. 12, 44, 45).

Edellä mainittu yhdenvertaisuuskysely nostaa esille myös tämän opinnäytetyön kyselytutkimuksessa olevia aihealueita ja samankaltaisia kysymyksen asetteluja, kuitenkin tehden tämän kattavammin. Yhdenvertaisuuskyselyn kysymyksissä otetaan esimerkiksi tarkemmin kantaa eri vähemmistöjen, sukupuolen moninaisuuden ja rasismin huomioimiseen osana kokonaisuutta (Litewka-Anttolaisen & Mithikun, 2021, ss. 32–42).

Yhdenvertaisuusavaimen kyselyt voisivat siis olla toimiva jatko-osa tämän opinnäytetyön tuottamalle kyselylle ja sen tuloksille, jotta voidaan saada yhä syvempää tietoa ja kartuttaa osaamista yhdenvertaisuuden toteutumisen eri osa-alueilla. Yhdenvertaisuusavaimen

kyselyistä Tampereen nuorisopalveluiden tai yksittäisten tamperelaisten nuorisotilojen on mahdollista vapaasti poimia omaan käyttöön parhaiten sopivat yksittäiset kysymykset tai kokonaiset kyselyt.

8.3 Itsearviointi

Opinnäytetyön tekijä toteutti itsereflektiota ja -arviointia koko opinnäytetyöprosessin ajan. Opinnäytetyön teko aloitettiin huhtikuussa 2023, mutta yhteys tilaajaan oli muodostettu jo vuoden alussa. Opinnäytetyön tekijällä on suoria yhteyksiä ja suhteita Tampereen nuorisopalveluiden alaiseen toimintaan monesta eri näkökulmasta. Tekijä on esimerkiksi työskennellyt nuorisopalveluilla nuorisoteatterin ohjaajana, jolloin nuorisotyö on tullut hänelle itselleen tutuksi. Lisäksi tekijä on aktiivisesti viimeisen 15 vuoden aikana osallistunut nuorisopalvelun tarjoamaan harrastus- ja vapaaehtoistoimintaan sekä erinäisiin työpajoihin liittyen esimerkiksi musiikkiin, esittäviin taiteisiin ja käsitöihin. Näiden omakohtaisten kokemusten kautta opinnäytetyön tekijä lopulta päätyi valitsemaan opinnäytetyön yhdeksi osakokonaisuudeksi juuri nuorisotyön ja -palvelut. Tämän kautta myös oli enemmän kuin luontevaa valita tutkimus- ja tarkastelukohteeksi nuorisotilat ja niitä käyttävät nuoret ihmiset. Onhan tekijä itsekin kuulunut – tai osittain kuuluu yhä, kyseiseen kohderyhmään.

Yhteydenpito tilaajaan tapahtui koko opinnäytetyöprosessin ajan matalalla kynnyksellä. Tähän vaikutti osaltaan tilaajan tunnettavuus opinnäytetyön tekijälle. Oli myös mahtavaa huomata, että muutkin tilaajan alaisuudessa työskentelevät henkilöt kuin opinnäytetyön yhteyshenkilö olivat valmiita auttamaan opinnäytetyön teossa ja jakamaan kehitysehdotuksia sen parantamiseksi. Myös vierailut, jotka suoritettiin nuorisotiloilla, joilla opinnäytetyön tekijä ei aiemmin ollut käynyt, sujuivat jännityksestä huolimatta erittäin lämminhenkisesti. Eri tilojen nuoriso-ohjaajat ottivat tekijän vastaan ennakkoluulottomasti ja olivat alusta alkaen valmiita auttamaan kyselyn mainostamisessa. Suuret kiitokset Tampereen nuorisopalveluille yhteistyöstä.

Opinnäytetyöprosessin aloittamista hidastivat monet muuttajat. Hämeen ammattikorkeakoulun opinnäytetyöprosessi lähtee liikkeelle siitä, että opinnäytetyön tekijä jättää aihe-ehdotuksen Wihi-järjestelmään. Jostain syystä järjestelmä ei ollut rekisteröinyt tämän opinnäytetyön aihe-ehdotusta, jonka vuoksi opinnäytetyön aloittaminen viivästyi noin kuukaudella. Kun opinnäytetyö vihdoinkin toukokuussa 2023 pääsi alkamaan, täytyi työlle asettaa selkeät raamit ennen kuin kesälomat alkaisivat. Ensimmäinen kuukausi menikin hallinnollisten asioiden hoitamisessa sekä opinnäytetyöohjaajan että tilaajan kanssa.

Opinnäytetyön aiheen valinta täytyi sijoittaa kestävän kehityksen ulottuvuuksien sisälle. Sosiaalisen vastuun ja intersektionaalisen feminismin ollessa opinnäytetyön tekijän kiinnostuksen kohteita, rajautui työ koskemaan yhdenvertaisuutta ja turvallisemman tilan periaatteita. Turvallisemman tilan periaatteita on ennen tätä tutkimusta tutkittu melko vähän, jonka takia tekijä koki aiheen tutkimisen olennaiseksi ja ajankohtaiseksi. Turvallisemman tilan tai turvallisemman tilan periaatteiden kontekstissa aihetta on tutkittu suomen kielellä vielä vähemmän. Monet aiemmin tuotetut opinnäytetyöt, joiden voidaan sanoa liittyvän samaiseen aihepiiriin, tutkivat aiheitaan turvallisen tilan kautta. Tällöin ei voida sanoa, että tutkimukset olisivat kohdistuneet turvallisempi tila -termin ympärille, sillä mikä tahansa ympäristö voi olla jonkin tietyn yksilön näkökulmasta turvallinen tila, mikäli kokee itse olonsa turvallisiksi. Laajemmassa kontekstissa on kuitenkin varsin olennaista ymmärtää juuri se tosiseikka, ettei täysin turvallisia tiloja ole olemassakaan (Deller, 2019, s. 223; Rauhankasvatusinstituutti, 2018, ss. 17, 110). Tätä seikkaa on tässä tutkimuksessa pidetty ohjaavana punaisena lankana ja sen vuoksi on käytetty termiä turvallisempi tila.

Jälkikäteen mietittynä aiheen rajausta olisi voitu alkaa tehdä toteutettua aiemmin ja rohkeammalla kädellä. Opinnäytetyön tekijä alkoi rajata työn aihepiiriä tarkemmin koskemaan vain turvallisempaa tilaa vasta kesän lopussa. Ennen tätä aiheen sisällä oli laajemmin yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen liittyviä teemoja, jotka täytyi jättää lopulta työn ulkopuolelle. Opinnäytetyön aiheen rajaus osoittautui haasteeksi, sillä tekijällä olisi riittänyt mielenkiintoa muihinkin teemoihin valitun aiheen ympäriltä. Aihetta olisi voitu rajata nykyisestäkin vielä enemmän, jolloin teoreettisen viitekehyksen vaatima kirjoitusaika olisi saatu supistettua työmäärällisesti hieman maltillisemmaksi.

Tämän opinnäytetyön kyselytutkimusta varten täytyi hakea tutkimuslupaa. Koska kyselyä haluttiin jakaa Tampereen kaupungin nuorisopalveluiden yksiköiden tiloissa, kaupungin henkilöstön toimesta, tamperelaisille ihmisille, tuli lupaa hakea Tampereen kaupungilta. Tutkimuslupaprosessi kestää lähtökohtaisesti kaksi viikkoa. (Tampereen kaupungin konsernihallinto, 2022, ss. 1, 2) Tämän tutkimuksen kohdalla luvan saaminen kesti viisi viikkoa, joka osaltaan vaikutti tutkimuksen edistymisen lievään viivästymiseen. Tässä itserefleksio-osiossa esitetyt opinnäytetyön tekijästä riippumattomat syyt vaikuttivat lopulta siihen, että kyselytutkimuksen kautta saatua aineistoa ehdittiin analysoida vain kolme viikkoa, sillä kysely sulkeutui 12.11. ja opinnäytetyön palautus oli sovittu 4.12.2023. Tekijästä riippumattomat syyt opettivat, että tämän laajuista raporttia tehtäessä erinäiset toimenpiteet ja yhteydenpito sidoshenkilöihin aiheuttavat väkisinkin haasteita. Opinnäytetyöprosessi on yksittäisen opiskelijan matka, joka kuitenkin pitää sisällään muun muassa yhteydenottoja ja niihin vastaamisen odottelua sekä ulkoapäin tulevia muutosehdotuksia.

Kaikesta edellä mainitusta huolimatta opinnäytetyö valmistui ajallaan ja opinnäytetyöohjaajan kanssa sovittuihin raameihin päästiin. Opinnäytetyön tekijä on loppukiireistä huolimatta oikein tyytyväinen lopputulokseen, vaikka joitakin asioita olisikin voitu tehdä toisin.

Opinnäytetyöprosessi oli oiva päätös neljän ja puolen vuoden kestävän kehityksen opinnoille. Tämän työn kautta opinnäytetyön tekijällä on työkaluja ja osaamista esimerkiksi sosiaalisen kestävän kehityksen projektien ja yhdenvertaisuuden parissa työskentelyyn.

Lähteet

- ACCAC Finland. (2023a). *Inklusiivisuutta moninaisen yleisön kautta osoittava valokuva Esteetön taide ja kulttuuri ry:n ACCESS Tampere – Next Generation Culture Festival -tapahtumasta* [kuva].
<https://www.flickr.com/photos/127328313@N06/52954989024/in/album-72177720308823322/>
- ACCAC Finland. (2023b). *Inklusiivisuutta osoittava valokuva Esteetön taide ja kulttuuri ry:n ACCESS Tampere – Next Generation Culture Festival -tapahtuman esityksestä* [kuva]. <https://www.flickr.com/photos/127328313@N06/52952241036/in/album-72177720308823322/>
- ACCAC Finland. (2023c). *Yleisöä seuraamassa ACCESS Tampere – Next Generation Culture Festival -tapahtuman esitystä Monitoimitalo 13:n Viivi Lönn -salissa* [kuva].
<https://www.flickr.com/photos/127328313@N06/52952791769/in/album-72177720308823322/>
- ACCAC Finland. (2023d). *ACCESS Tampere – Next Generation Culture Festival -tapahtuman esitys kauppakeskus Koskikeskuksen keskusaukiolla* [kuva].
<https://www.flickr.com/photos/127328313@N06/52955383758/in/album-72177720308823322/>
- Adamsson, V. (2021). *Miten puuttua kiusaamiseen?* K-kauppiasliitto ry. <https://www.k-kauppiasliitto.fi/kehittyva-kauppa/miten-puuttua-kiusaamiseen/>
- Angeli, T-M. & Narmio, E. (2023). *Tampere laati uuden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman – Esittelytilaisuus 29.3.2023*. Tampereen kaupunki.
<https://www.tampere.fi/ajankohtaista/2023/03/14/tampere-laati-uuden-tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnitelman#:~:text=Tampereen%20kaupungin%20uusi%20tasa-arvo-%20ja%20yhdenvertaisuussuunnitelma%202023%E2%80%932025%20sis%C3%A4lt%C3%A4%C3%A4,palveluissa%20ja%20muussa%20toiminnassa.%20Kaupunginhalitus%20hyv%C3%A4ksyi%20suunnitelman%2030.1.2023.>
- Annalan nuorisokeskus. (2023). *Annalan nuorisotilan ilmoitustaululle käsin kirjoitetut turvallisemman tilan periaatteet* [kuva].

- Bergbom, B., Rask, S. & Teräsaho, M. (2020). *Kenen tarinaa valitsemasi kuva kertoo?* THL-blogi. <https://blogi.thl.fi/kenen-tarinaa-valitsemasi-kuva-kertoo/>
- Berg, P. & Myllyniemi, S. (2013). *Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013*. Nuorisotutkimusseura Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisoasian neuvottelukunnan julkaisuja. [http://www.tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/07/Nuoria liikkeellä Julkaisu Nettiversio.pdf](http://www.tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/07/Nuoria_liikkeellä_Julkaisu_Nettiversio.pdf)
- Cespedes, M. A. (2016). Arts and human rights. Teoksessa, *Art and Literature Scientific and Analytical Journal TEXTS*, Vol.15, No. 3 (6–9). Foundation privee Maison Burganov. [https://www.academia.edu/40167782/Marcelo Cespedes Article Arts and Human Rights](https://www.academia.edu/40167782/Marcelo_Cespedes_Article_Arts_and_Human_Rights)
- Deller, R. A. (2019). *Safer spaces*. Sheffield Hallam University Research Archive. <http://shura.shu.ac.uk/24485/1/CH02.06.pdf>
- Engelberg, M. (2018). *Miehiä ja naisihmisiä – suomen kielen seksismi ja sen purkaminen*. TANE-julkaisuja 18/2018. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta TANE. [https://tane.fi/documents/31741422/31965916/TANE Miehia ja naisihmisiä verkko valmis.pdf/d7b558dc-74ed-4981-0b06-f890ff2973d5/TANE Miehia ja naisihmisiä verkko valmis.pdf?t=1549217739000](https://tane.fi/documents/31741422/31965916/TANE_Miehia_ja_naisihmisia_verkko_valmis.pdf/d7b558dc-74ed-4981-0b06-f890ff2973d5/TANE_Miehia_ja_naisihmisia_verkko_valmis.pdf?t=1549217739000)
- Esteetön taide ja kulttuuri ry. (2022). *Saavutettavuutta vuodesta 2011 alkaen!* ACCAC Finland – Esteetön taide ja kulttuuri ry. <https://finland.accac.global/>
- Esteetön taide ja kulttuuri ry. (2023). *ACCESS Tampere Next Generation Culture Festival*. ACCAC Finland – Esteetön taide ja kulttuuri ry. <https://finland.accac.global/access-tampere-next-generation-culture-festivaali/>
- Grahn-Wilde, M. (2016). Intersektionaalisuus, feministinen filosofia ja ymmärtämisen kehä. Teoksessa O-P. Moisio, M. Reuter, K. Rolin & M. Tuominen (toim.), *Sukupuoli ja filosofia* (14–28). SoPhi.
- Heinonen, L. & Jalonen, R. (2018). *Kaikki mukana? Yhdenvertaisuussuunnittelun opas nuorisotyöhön*. Koordinaatti, Oulun kaupunki. 2. painos (pdf). https://www.koordinaatti.fi/system/files/2020-01/kaikki-mukana_0.pdf

- Helenius, J & Kivimäki, H. (2023). *Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2023*. Terveystieteiden tutkimuskeskus. <https://thl.fi/documents/10531/11020923/Lasten-ja-nuorten-hyvinvointi-2023-kuviot.pdf/da2a5160-46ea-1afd-f84e-02400ad4a571?t=1695106742149>
- Hirsjärvi, S. (2013a). Metodologiset ja teoreettiset lähtökohdat. Teoksessa S., Hirsjärvi, P., Remes & P., Sajavaara (toim.), *Tutki ja kirjoita* (123–176). Tammi. 18. painos.
- Hirsjärvi, S. (2013b). Aineiston hankinnan suunnittelu. Teoksessa S., Hirsjärvi, P., Remes & P., Sajavaara (toim.), *Tutki ja kirjoita* (177–190). Tammi. 18. painos.
- Hirsjärvi, S. (2013c). Tutkimustyytit ja aineistonkeruun perusmenetelmät. Teoksessa S., Hirsjärvi, P., Remes & P., Sajavaara (toim.), *Tutki ja kirjoita* (191–220). Tammi. 18. painos.
- Hirsjärvi, S. (2013d). Tutkimuksen reliäabelius ja validius. Teoksessa S., Hirsjärvi, P., Remes & P., Sajavaara (toim.), *Tutki ja kirjoita* (231–233). Tammi. 18. painos.
- Ihmisoikeusliitto. (2021). *Nuorisotyö ihmisoikeuksia edistämässä -webinaari 18.2.2021* [video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=fj9sFHYWAQg>
- livanainen, A. [@annartfi]. (28.11.2023). *Sanat suvaita ja suvaitsevaisuus on totuttu pitämään positiivisina sanoina vähemmistöistä ja marginalisoiduista ihmisistä kirjoittaessa ja puhuttaessa*. [Päivitys]. Instagram. <https://www.instagram.com/annartfi/>
- lkonen, R. (2001). Teoria kasvatustieteellisessä tutkimuksessa. Suomen kasvatustieteellisen seuran teoksessa *Kasvatus: Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja* 32(5) (437–449). Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Invalidiliitto ry. (n.d.). *Esteettömyys*. <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys>
- Kalenius, A. (2020). Tasa-arvo, perustaidot ja koulutuspolitiikka. Teoksessa T., Kouvo (toim.), *Aikuiskasvatus 4/2020, aikuiskoulutuspolitiikka* (333–340). Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.

Kallio, K. P. (2010). Lasten ja nuorten epäsuoran kohtaamisen etiikka.

Nuorisotutkimusseuran teoksessa *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka* (163–187).

Nuorisotutkimusseura.

Karvinen, M. (2021). *Sateenkaari oppilaitoksissa*. Opas sateenkaarevasta

yhdenvertaisuudesta ja turvallisemmasta toimintakulttuurista. Seta ry.

<https://setary.sharepoint.com/Setafitiedostoalue/Forms/AllItems.aspx?id=%2FSetafitiedostoalue%2FOppaat%2Desitteet%2Ddokumentit%2FSateenkaari%5Foppilaitoksesa%5F2021%2Epdf&parent=%2FSetafitiedostoalue%2FOppaat%2Desitteet%2Ddokumentit&p=true&ga=1>

Katajamäki, H. (2011). Maailmasta on kysymys. Teoksessa K., Sirviö (toim.), *Kestävä kehitys* (10–13). Sanomalehtiyliopisto kevät 2011. Julkaisu no 34. Vaasan yliopisto.

<http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-400-1>

Kilpeläinen, V. (2023). *Osaatko sinä jo turvallisemman tilan periaatteet – testaa!*

Yhdenvertaisuuskouluttaja kertoo mikä väärinkäsitys termiin yleensä liittyy. Yle. Puoli

seitsemän. https://yle.fi/a/74-20032260?utm_source=social-media-

[share&utm_medium=social&utm_campaign=yleftiapp&fbclid=PAAaZGungY8EjTYsrFH7UMIPC7yqkqZhlpLZiTcbSISIBp3dvqJP8C1-j-](https://yle.fi/a/74-20032260?utm_source=social-media-share&utm_medium=social&utm_campaign=yleftiapp&fbclid=PAAaZGungY8EjTYsrFH7UMIPC7yqkqZhlpLZiTcbSISIBp3dvqJP8C1-j-)

[Hkl_aem_th_AeGJ6L_ah0d0hVEt5uSfi3oPuNo1k_UaOxIX4Oxo1RuxqrStmstmekw9FW1Kanc7nX8](https://yle.fi/a/74-20032260?utm_source=social-media-share&utm_medium=social&utm_campaign=yleftiapp&fbclid=PAAaZGungY8EjTYsrFH7UMIPC7yqkqZhlpLZiTcbSISIBp3dvqJP8C1-j-Hkl_aem_th_AeGJ6L_ah0d0hVEt5uSfi3oPuNo1k_UaOxIX4Oxo1RuxqrStmstmekw9FW1Kanc7nX8)

K-ryhmä. (2021). *Kiusaamisvapaa vyöhyke -kampanjan mainos, jossa K-kauppiaat Ville,*

Anni ja Mika esiintyvät mukana koululaiskuvillaan [kuva]. <https://www.k->

[kauppiasliitto.fi/kehittyva-kauppa/miten-puuttua-kiusaamiseen/](https://www.k-kauppiasliitto.fi/kehittyva-kauppa/miten-puuttua-kiusaamiseen/)

K-ryhmä. (2021). *Kaikki K-Marketit julistautuvat kiusaamisvapaiksi vyöhykkeiksi – kauppiaat yhdistävät voimansa kiusaamisen vastaisessa työssä.*

<https://www.kesko.fi/media/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/2021/kaikki-k-marketit->

[julistautuvat-kiusaamisvapaiksi-vyohykkeiksi--kauppiaat-yhdistavat-voimansa-kiusaamisen-vastaisessa-t/](https://www.kesko.fi/media/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/2021/kaikki-k-marketit-julistautuvat-kiusaamisvapaiksi-vyohykkeiksi--kauppiaat-yhdistavat-voimansa-kiusaamisen-vastaisessa-t/)

K-ryhmä. (2022). *Sinäkin voit tehdä ympäristöstäsi kiusaamisvapaan.*

<https://www.kesko.fi/media/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/2022/sinakin-voit-tehda->

[ymparistostasi-kiusaamisvapaan/](https://www.kesko.fi/media/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/2022/sinakin-voit-tehda-ymparistostasi-kiusaamisvapaan/)

- Kuusi, H., Jakku-Sihvonen, R. & Koramo, M. (2009). *Koulutus ja sukupuolten tasa-arvo*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:52.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/71646/selv09_52_koulutus_ja_sukupuolten_tasa_arvo_verkko.pdf
- Kyttä, M., Puustinen, S., Hirvonen, J., Broberg, A. & Lehtonen, H. (2008). *Turvallinen asuinalue: Tampereen Muotiala suunnitelmissa ja kokemuksissa*. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja.
<https://urn.fi/urn:nbn:fi:tkk-012666>
- Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta 306/2019.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190306#Lidm46494959294432>
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1986/19860609?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=609%2F1986>
- Litewka-Anttolainen, A. & Mithiku, H. (2021). *Yhdenvertaisuusavain – työkalu yhdenvertaisuuden arviointiin nuorisotyössä*. Rauhankasvatusinstituutti 2021.
https://rauhankasvatus.fi/wp-content/uploads/2021/09/YHDENVERTAISUUSAVAIN_2909_2021.pdf
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (2022). *K-Market-yhteistyö*. <https://www.mll.fi/tue-tyotamme/lahjoita/yritysyhteistyo/k-market-yhteistyo/>
- Marttunen, M. & Karlsson, L. (2013). Nuoruus ja mielenterveys. Teoksessa R., Viialainen (toim.), *Nuorten mielenterveyshäiriöt – Opas nuorten parissa työskenteleville aikuisille (7–14)*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 25.
- Monitoimitalo 13 [monitoimitalo13]. (1.6.2023). *Hyvää alkanutta Pride-kuukautta! Nuorten kulttuurikeskus Monitoimitalo toimii Manse Pride -viikolla nuorten omana Pride Housena. Luvassa on kaikenlaista mielenkiintoista ohjelmaa*. [Päivitys]. Instagram.
https://www.instagram.com/monitoimitalo13/related_profiles/
- Museovirasto. (n.d.). *Unescon sopimus*. <https://opi.aineetonkulttuuriperinto.fi/fi/info/unescon-sopimus#:~:text=Kansainv%C3%A4linen%20sopimus%20ohjaa%20ei%C3%A4v%C3%A4n%20kulttuuriperinn%C3%B6n%20suojelua.%20Aineettoman%20kulttuuriperin>

[n%C3%B6n.hetkell%C3%A4%20yleissopimuksen%20piiriin%20kuuluu%20jo%20yli%20170%20valtiota.](#)

NAU!. (n.d.-a). *NAU! -hanke*. Naiset tasa-arvoisesti uralle – NAU! -hanke.

<https://tasaarvoisestiuralle.fi/nau-hanke/>

NAU!. (n.d.-b). *Turvallisempi tila ja vuorovaikutus*. Naiset tasa-arvoisesti uralle – NAU! -

hanke. <https://tasaarvoisestiuralle.fi/tyokalu/turvallisempi-tila-ja-vuorovaikutus/>

Nuorisolaki 1285/2016. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Opetushallitus. (n.d.). *Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu*. Tasa-arvo- ja

yhdenvertaisuuslakien velvoitteet. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu>

Opetushallitus. (2023). *Pyhät perinteet*. Jeesus opettajana.

<https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/pyhat-perinteet-opettajan-opas/opetusvinkit-ja-tehtavat/8-raamattu-kirkon-8>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2010). *Kulttuuri kehityspolitiikassa. Kulttuurin toimialat*

kestävän kehityksen politiikassa. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:5. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75571/OKMtr5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Outside In. (n.d.). *Welcome to Outside in Training Platform*. Outside In – Transforming Hate.

<https://transforminghate.net/>

Peltonen, M. (7.5.2019). Millaista on sosiaalisesti kestävä kehitys? Dorothea Breier tutkii

matalan kynnyksen alakulttuuritiloja. *Helsingin yliopisto*.

<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/ilmastonmuutos/millaista-sosiaalisesti-kestava-kehitys-dorothea-breier-tutkii-matalan-kynnyksen-alakulttuuritiloja>

Peura, P. (2011). Ekologisesti kestävä kehitys – Fraasi vai pelastus? Teoksessa K., Sirviö

(toim.), *Kestävä kehitys* (16–19). Sanomalehtiyliopisto kevät 2011. Julkaisu no 34.

Vaasan yliopisto. <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-400-1>

- Pietarinen. (n.d.). *Asiantuntija Anna Litewka-Anttolainen: Yhdenvertaisuuden edistäminen nuorisotyössä on kaikkien tehtävä*. Rauhankasvatusinstituutti ry.
<https://rauhankasvatus.fi/asiantuntija-anna-litewka-anttolainen-yhdenvertaisuuden-edistaminen-nuorisotyossa-on-kaikkien-tehtava/>
- Pohjola, A. (2014). *Sosiaalisesti kestävä kehitys ja talous*. SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry. https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2018/11/hyvinvointitalous_final.pdf#page=100
- Rajamäki, T. (8.2.2022). K-Marketin kiusaamisvapaa vyöhyke laajenee kauppojen ulkopuolelle. *Markkinointiuutiset*. <https://www.markkinointiuutiset.fi/artikkelit/k-marketin-kiusaamisvapaa-vyohyke-laajenee-kauppojen-ulkopuolelle>
- Rauhankasvatusinstituutti. (n.d.). *Outside In – Vihapuhekulttuurin muuttaminen nuorisotiloissa*. Käytännön työkaluja nuorten kanssa työskenteleville.
<https://rauhankasvatus.fi/outside-in/>
- Rauhankasvatusinstituutti. (2018). *Kasvatus- ja menetelmäopas nuorten kanssa työskenteleville*. Outside In – Vihapuhekulttuurin muuttaminen nuorisotiloissa.
<https://rauhankasvatus.fi/wp-content/uploads/2023/02/Outside-In-manuaali-V3-fi.pdf>
- Rask, R. (2009). Positiivinen erityiskohtelu työelämässä. Teoksessa R. Jalanko & M. Siiri (toim.), *Kirjoituksia työoikeudesta* (73–86). Helsingin hovioikeuden julkaisuja.
- Schreck, J., & Sintonen, M. (2022). Mobiilimaksaminen yleistyy Suomessa ennätysvauhdilla – silti ero muihin Pohjoismaihin on huomattava. Teoksessa Suomen pankki (toim.), *Euro ja talous* (3-20). Suomen pankin ajankohtaisia artikkeleita taloudesta.
- Seta. (n.d.-a). *Tasa-arvolaki*. <https://seta.fi/ihmisoikeudet/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuus/tasa-arvolaki/>
- Seta. (n.d.-b). *Yhdenvertaisuuslaki*. <https://seta.fi/ihmisoikeudet/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuus/yhdenvertaisuuslaki/>
- Sinuiksi ry. (n.d.). *Sinuiksi ry:n yhdenvertaisuussitoumus, jota noudatetaan heidän ryhmässään ja tapaamisissaan* [kuva].
<https://yhdistys.sinuiksi.fi/toiminta/yhdenvertaisuussitoumus/>

Sinuiksi ry. (n.d.). *Yhdenvertaisuussitoumus*.

<https://yhdistys.sinuiksi.fi/toiminta/yhdenvertaisuussitoumus/>

Sirviö, K. (2011). Sanomalehtiyliopisto valitsi opintojaksonsa aiheeksi yhden vaalikevään kuumista perunoista. Teoksessa K., Sirviö (toim.), *Kestävä kehitys (7–8)*.

Sanomalehtiyliopisto kevät 2011. Julkaisu no 34. Vaasan yliopisto.

<http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-400-1>

Strauss, A. & Corbin, J. M. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Sage publications.

Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry. (n.d.-a). *Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus*.

<https://nuorisoala.fi/palvelut/yhdenvertaisuus/>

Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry. (n.d.-b). *Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry:n turvallisemman tilan periaatteet, jotka ovat vapaasti kaikkien hyödynnettävissä heidän verkkosivuillaan* [kuva].

<https://nuorisoala.fi/palvelut/yhdenvertaisuus/turvallisemman-tilan-periaatteet-ja-vihapuheesta-vapaan-keskustelun-saannot/>

Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry. (n.d.-b). *Turvallisemman tilan periaatteet ja vihapuheesta vapaan keskustelun säännöt*.

<https://nuorisoala.fi/palvelut/yhdenvertaisuus/turvallisemman-tilan-periaatteet-ja-vihapuheesta-vapaan-keskustelun-saannot/>

Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry. (n.d.-c). *Tasa-arvo- ja*

yhdenvertaisuussuunnittelu. <https://nuorisoala.fi/palvelut/yhdenvertaisuus/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu/>

Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry. (2022). *Häirintä nuorisolan*

järjestötoiminnassa – Taustaa häirinnälle ja muulle syrjinnälle sekä keinoja siihen puuttumiseen.

<https://allianssi.kuvat.fi/kuvat/Julkaisut/H%C3%A4irint%C3%A4+nuorisolan+%C3%A4rjest%C3%B6toiminnassa.pdf>

Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry. (2023a). *Mitä kuuluu nuorisosalalle? – vuosikatsaus 2023.*

<https://allianssi.kuvat.fi/kuvat/Julkaisut/Katsaukset+%E2%80%93+Mit%C3%A4+kuuluu+nuorille+ja+nuorisosalalle/mit%C3%A4+kuuluu+nuorisosalalle+-+vuosikatsaus+2023+haitaritaitto.pdf>

Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry. (2023b). *Mitä kuuluu nuorille? Tieto- ja ratkaisupakettinuorten hyvinvoinnin tilasta 2023.*

<https://allianssi.kuvat.fi/kuvat/Julkaisut/Katsaukset+%E2%80%93+Mit%C3%A4+kuuluu+nuorille+ja+nuorisosalalle/+MIT%C3%84+KUULUU+NUORILLE+-+TIETO-+JA+RATKAISUPAKETTI+2023.pdf>

Suomen perustuslaki 731/1999. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Suomen YK-liitto. (n.d.). *Turvallinen tila.* <https://www.ykliitto.fi/turvallinen-tila>

Suomen YK-liitto. (n.d.). *Ihmisten yhtenäisyyttä korostava teos Golden rule löytyy nykyään YK:n konferenssirakennuksen seinältä New Yorkista, jonne se on lahjoitettu vuonna 1985* [kuva]. <https://www.ykliitto.fi/turvallinen-tila>

Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus. (n.d.-a). *Sukupuolen moninaisuuden sanasto.* <https://sukupuolenoamiskeskus.fi/sukupuolen-moninaisuus/sukupuolen-moninaisuuden-sanasto/>

Tampereen kaupungin konsernihallinto. (2022). *Ohjeet tutkimusluvan hakijalle.*

<https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-05/OHJEET%20TUTKIMUSLUVAN%20HAKIJALLE%20-p%C3%A4ivitetty%208.3.2022.pdf>

Tampereen kaupunki. (2022). *Tampereen kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.*

https://www.tampere.fi/sites/default/files/2023-03/tasa-arvo- ja_yhdenvertaisuussuunnitelma_2023-2025_taitettu.pdf

Tampereen kaupunki. (2023a). *Nuorisopalvelujen yhteystiedot.*

<https://www.tampere.fi/nuoret/nuorisopalvelujen-yhteystiedot>

Tampereen kaupunki. (2023b). *Nuorisokeskukset*.

<https://www.tampere.fi/nuoret/nuorisokeskukset>

Tampereen kaupunki. (2023c). *Nuorten kulttuurikeskus Monitoimitalo 13*.

<https://www.tampere.fi/nuoret/nuorten-kulttuurikeskus-monitoimitalo-13>

Tampereen kaupunki. (2023d). *Diginuorisotyö*. Nuorten Tampereen Discord.

<https://www.tampere.fi/nuoret/diginuorisotyö>

Tampereen kaupunki. (2023e). *Sateenkaarinuorisotyö*. Kaareva.

<https://www.tampere.fi/nuoret/sateenkaarinuorisotyö>

Tampereen kaupunki. (2023f). *Erytisnuorisotyö*. Liikkis-matkailuauto.

<https://www.tampere.fi/nuoret/erityisnuorisotyö>

Tampereen kaupunki. (2023g). *Annalan nuorisokeskus*.

<https://www.tampere.fi/nuoret/nuorisokeskukset/annalan-nuorisokeskus>

Tampereen kaupunki. (2023h). *Lielahden nuorisokeskus Piilo*.

<https://www.tampere.fi/nuoret/nuorisokeskukset/lielahden-nuorisokeskus-piilo>

Tampereen kaupunki. (2023i). *Nuorisokeskus Kupoli*.

<https://www.tampere.fi/nuoret/nuorisokeskukset/nuorisokeskus-kupoli>

Tampereen korkeakouluuyhteisö. (2022). *NAU! -hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa*

tarjoamalla työkaluja opetuksen ja työelämän käyttöön. Tampereen yliopisto ja

Tampereen ammattikorkeakoulu. [https://www.tuni.fi/fi/ajankohtaista/nau-hanke-tukee-](https://www.tuni.fi/fi/ajankohtaista/nau-hanke-tukee-sukupuolten-valista-tasa-arvoa-tarjoamalla-tyokaluja-opetuksen-ja)

[sukupuolten-valista-tasa-arvoa-tarjoamalla-tyokaluja-opetuksen-ja](https://www.tuni.fi/fi/ajankohtaista/nau-hanke-tukee-sukupuolten-valista-tasa-arvoa-tarjoamalla-tyokaluja-opetuksen-ja)

Tasa-arvotiedon keskus. (2023a). *Miksi edistää tasa-arvoa*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

(THL). [https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/miksi-](https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/miksi-edistaa-tasa-arvoa)

[edistaa-tasa-arvoa](https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/miksi-edistaa-tasa-arvoa)

Tasa-arvotiedon keskus. (2023b). *Kansainväliset tasa-arvosopimukset*. Terveiden ja

hyvinvoinnin laitos (THL). [https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/lait-ja-](https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/lait-ja-politiikka/kansainvaliset-tasa-arvosopimukset)

[politiikka/kansainvaliset-tasa-arvosopimukset](https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/lait-ja-politiikka/kansainvaliset-tasa-arvosopimukset)

- Tasa-arvotiedon keskus. (2023c). *Tasa-arvon edistysaskeleita*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/lait-ja-politiikka/tasa-arvon-edistysaskeleita>
- Tasa-arvotiedon keskus. (2023d). *Sukupuolittietoinen viestintä*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/sukupuolittietoinen-viestinta>
- Tasa-arvovaltuutettu. (n.d.). *Tasa-arvolaki lyhyesti*. <https://tasa-arvo.fi/tasa-arvolaki-lyhyesti>
- THL. (2021). *Sosiaalisesti kestävä kehitys*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/tavoitteet/sosiaalisesti-kestava-kehitys#:~:text=Sosiaalisesti%20kest%C3%A4v%C3%A4%20kehitys%20tarkoittaa%20sit%C3%A4%20ett%C3%A4%20hyvinvoinnin%20edellytykset,osallisuudessa.%20Kest%C3%A4v%C3%A4n%20kehityksen%20toimintaohjelmat%20pyrkiv%C3%A4t%20saavuttamaan%20erilaisia%20hyvinvointitavoitteita.>
- THL. (2022). *THL palkitsi K-Marketien Kiusaamisvapaa vyöhyke -toimintatavan kansanterveyspalkinnolla*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <https://thl.fi/fi/-/thl-palkitsi-k-marketien-kiusaamisvapaa-vyohyke-toimintatavan-kansanterveyspalkinnolla>
- Työterveyslaitos. (n.d.). *Monimuotoisuus ja inklusiivisuus: mitä ja miksi*. <https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/monimuotoisuus-ja-inklusiivisuus-asiantuntijaorganisaatioissa/monimuotoisuus-ja-inklusiivisuus-mita-ja-miksi>
- Ulkoministeriö. (n.d.). *Suomi YK:n ihmisoikeusneuvostossa*. <https://um.fi/suomi-yk-n-ihmisoikeusneuvostossa-2022-2024>
- United Nations. (2021). *Youth*. Who are the youth? <https://www.un.org/en/global-issues/youth>
- Valli, R. (2015). Paperinen kyselylomake. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I – metodin valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (84–108). PS-Kustannus. 4. painos.
- Valli, R. & Perkkilä, P. (2015). Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I – metodin*

valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle (109–120). PS-Kustannus. 4. painos.

Valtioneuvoston asetus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta 47/2013.

<https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2013/20130047#idp2321472>

Vastamäki, J. (2015). Kyselylomaketutkimus: Tutkimusasetelman ja mittareiden valinta. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I – metodin valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (121–132). PS-Kustannus. 4. painos.

Väisänen, M. (2009). *Yhdistyneet kansakunnat ihmisoikeusnormien määrittäjänä* [pro gradu - tutkielma, Tampereen yliopisto]. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-20267>

Yhdenvertaisuus.fi. (n.d.). *Syrjinnästä vapaa alue -kampanjan yhdenvertaisuudesta symbolisesti viestivä sininen merkki* [kuva]. <https://yhdenvertaisuus.fi/ladattavat-materiaalit>

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325#Pidm45843168622432>

Yhdenvertaisuusvaltuutettu. (n.d.-a). *Valtuutetun tehtävät*.

<https://syrjinta.fi/web/yhdenvertaisuusvaltuutettu/valtuutettu>

Yhdenvertaisuusvaltuutettu. (n.d.-b). *Yhdenvertaisuussuunnittelu*.

<https://syrjinta.fi/yhdenvertaisuussuunnittelu>

Yhdenvertaisuusvaltuutettu. (n.d.-c). *Yhdenvertaisuus*. <https://syrjinta.fi/yhdenvertaisuus>

Yhdistyneet kansakunnat. (2015). *Yleiskokouksen päätöslauselma 25. syyskuuta 2015*. 70/1.

Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. 21.10.2015.

https://kestavakehitys.fi/documents/2167391/2186383/Agenda2030_ep%C3%A4virallinen+suomennos.pdf/707fe444-6540-49d6-86a3-fd6bee1cf345/Agenda2030_ep%C3%A4virallinen+suomennos.pdf/Agenda2030_ep%C3%A4virallinen+suomennos.pdf?t=1461157452000

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto (FSD). (n.d.-a). *Aineistotyypit*.

<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/tutkimus/aineistotyypit.html>

Yleissopimus lasten oikeuksista 60/1991.

https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/19910060_2

Liite 1. Kyselytutkimuksen kyselylomake ja saatesanat vastaajalle

12-25-vuotias nuori: tunnetko turvallisemman tilan periaatteet?

In english below

Entä millaisena koet tamperelaisten nuorisotilojen ilmapiirin?

Tämän kyselyn aiheena on nuorten ja nuorten aikuisten kokemukset

- turvallisuudesta
- yhdenvertaisuudesta
- kiusaamisesta, häirinnästä ja syrjinnästä

Kyselyssä on yhteensä 8 kysymystä ja vastaamiseen menee noin 3–5 minuuttia.

Kyselyssä ei kysytä henkilötietoja (esim. nimi, kotiosoite, sähköpostiosoite), eikä sinua voida tunnistaa antamiesi vastausten perusteella. Voit keskeyttää vastaamisen milloin tahansa ennen lomakkeen lähettämistä. Vastaathan kysymyksiin mahdollisimman todenmukaisesti ja omien tunteidesi mukaan.

Are the Principles of Safer Space familiar to you?

This inquiry is researching about **safety, equality and harassment**. The observation unit is 12-25-year-old young people.

There are 8 questions and answering time is about three to five minutes. The inquiry does not include personal data and you can not be recognized from your answers. You can stop answering this inquiry any time before pressing the send button. Please answer truthfully and according to your own feelings.

Kiitos vastaamisesta! Thank you for participation!

Kestävän kehityksen 5. vuoden opinnäytetyöopiskelija/ 5th year Sustainable Development student

Tämä kysely on luotu osana Hämeen Ammattikorkeakoulun (HAMK) opiskelijan opinnäytetyötä, yhteistyössä Tampereen kaupungin nuorisopalveluiden kanssa. Tampereen nuorisopalvelut saa kerätyn tutkimusaineiston itselleen mahdollista jatkokäyttöä varten. This inquiry is created as a part of Häme University of Applied Sciences thesis, with collaboration with Tampere city youth services. The youth services get full property rights after the thesis is done.

1

Ikä/Age? *

- 12–14 vuotta / years
- 15–17 vuotta / years
- 18–20 vuotta / years
- 21–23 vuotta / years
- 24 tai yli 24 vuotta / years

2

Millä **Tampereen nuorisotiloilla** olet vierailut?

In which of the Tampere youth centers have you visited?

(Voit valita monta vaihtoehtoa / you can choose multiple options) *

- Monitoimitalo 13, Tampereen keskusta
- Annalan nuorisokeskus
- Koivistonkylän nuorisokeskus
- Kämmenniemen nuorisokeskus
- Lielahden nuorisokeskus: Piilo
- Multisillan nuorisokeskus
- Hervannan nuorisokeskus: Kupoli
- Helapuiston nuorisokeskus
- Koilliskeskuksen nuorisotila: Muru
- Rantaperkiön nuorisokeskus
- Tesoman nuorisokeskus: Nuorkka
- Sateenkaarinuorisotila: Kaareva, Tampereen keskusta
- Digitaalinen nuorisotila: Discord, netissä
- Liikkuva nuorisotila: Liikkis
- Olen käynyt nuorisotilalla, mutta en muista millä/ I don't remember which one I've visited
- Muu

3

Tiedätkö, mitä ovat **turvallisemman tilan periaatteet**?

Do you know **the Principles of Safer Space**?

(Valitse vain 1 vaihtoehto / choose only 1 option) *

- Tunnen periaatteet hyvin / I know it well
- Tiedän periaatteet vain osittain / I know it partly
- Olen kuullut periaatteista aiemmin, mutta en muista mitä ne ovat / I've heard of it, but can't remember what it is
- En ole kuullutkaan yllä mainituista periaatteista / I've never heard of that

4

Turvallisemman tilan periaatteet kertovat, miten erilaisissa tiloissa esim. kesäfestareilla, kerhossa, työpaikalla, harrastuksissa tai urheilutapahtumissa

...tulee huomioida ja kunnioittaa muita ihmisiä yhdenvertaisesti riippumatta heidän **sukupuolestaan, iästään, syntyperästään, seksuaalisesta suuntautumisestaan, vammaisuudestaan tai muusta ominaisuudestaan**. Periaatteilla halutaan varmistaa, että häirintään pystytään puuttumaan.

The Policy dictates how different spaces or events should consider and respect other individuals equally, regardless of their **gender, age, origin, sexual orientation, disability, or other characteristics**. The policy aims to ensure that bullying, harassment, or discrimination can be addressed.

4. Millaisia **ajatuksia/tunteita** turvallisemman tilan periaatteet sinussa herättävät?

What kind of **feelings/thoughts** does the policy evoke in you?

(Voit valita useita vaihtoehtoja / you can choose multiple options) *

- Positiivinen / positive
- Turvallinen / safe
- Tarpeellinen / necessary
- Käytännöllinen / practical
- Neutraali (eivät herätä minussa ajatuksia) / Neutral
- Monimutkainen / complicated
- Turha / unnecessary
- Epämiellyttävä / unpleasant
- Negatiivinen / negative
- Muu

5

Oletko koskaan kuullut/ nähnyt yllä olevan kuvan kaltaista ohjeistusta **vieraillessasi nuorisotilalla Tampereella?**

Have you ever heard/ seen guidelines like the one above when visiting **a youth center in Tampere?**

(Valitse vain 1 vaihtoehto / choose only 1 option) *

- Kyllä, useita kertoja (yli 5 kertaa) / yes, many times (over 5 times)
- Kyllä, muutaman kerran (alle 5 kertaa) / yes, a few times (less than 5 times)
- Olen ehkä nähnyt tai kuullut tällaisista periaatteista nuorisotilalla / I may have
- En ole koskaan nähnyt tai kuullut tällaisista periaatteista nuorisotilalla / I have never seen or heard of them

6

Kun vierailet nuorisotilalla Tampereella, koetko olosi **turvalliseksi?** Voitko olla siellä täysin **oma itsesi?**

When you visit a youth center in Tampere, do you feel **safe?** Can you be completely **yourself** there?

(Valitse vain 1 vaihtoehto / choose only 1 option) *

- Kyllä, oloni on turvallinen ja uskallan olla oma itseni nuorisotilalla / Yes, I feel safe and can be myself
- Osittain. Koen oloni yleensä turvalliseksi nuorisotilalla / partially, I feel myself safe often
- En osaa sanoa, tunnenko oloni turvalliseksi vai turvattomaksi nuorisotilalla / I'm not sure
- Koen joskus, että en voi olla oma itseni nuorisotilalla / I sometimes feel, I can't be myself
- Koen melko usein oloni epämukavaksi tai turvattomaksi nuorisotilalla / I quite often feel myself uncomfortable or unsafe
- En juuri koskaan tunne oloani turvalliseksi ollessani nuorisotilalla / I rarely feel myself safe

7

Onko nuorisotiloilla ollut **kiusaamista, häirintää tai syrjintää**, josta on pitänyt kertoa nuorisohjaajalle tai muulle henkilökunnalle, ja koetko, että asiaan on puututtu?

Have there been incidents of **bullying, harassment, or discrimination** at youth centers that you felt the need to report to a youth worker or other staff, and do you feel that the matter was addressed?

(Valitse vain 1 vaihtoehto / choose only 1 option) *

- Kiusaamista tms. ei ole ollut, mutta tarvittaessa kertoisin siitä esim. ohjaajalle / there has not been any harassment, but I would tell about it
- Olen joskus kertonut kiusaamisesta tms. ja siihen on puututtu / I have told about harassment and it has been addressed
- En ole varma tai en ole tullut ajatelleeksi asiaa / I'm not sure or I haven't thought about it
- Olen joskus kertonut kiusaamisesta tms., mutta siihen ei ole puututtu / I have told about harassment, but it was not addressed
- Kiusaamista tms. ei ole ollut, mutta en myöskään uskaltaisi kertoa siitä / there hasn't been any harassment, but I would not dare to tell about it if there was
- Kiusaamista tms. on ollut, mutta en ole kertonut siitä / there has been harassment, but I have not told about it

8

Pidätkö turvallisemman tilan periaatteita **tärkeänä osana** nuorisotilojen toimintaa?

Do you consider the Principles of Safer Space **an important part** of the operations in the youth centers?

(Valitse vain 1 vaihtoehto / choose only 1 option) *

- Kyllä, nämä periaatteet ovat toimiva keino huolehtia nuorisotilojen turvallisuudesta / Yes, the policy is a good way to ensure safety
- Ehkä jollain tilalla periaatteet voisivat toimia / Maybe in some cases it would work
- En ole varma, pidätkö periaatteita toimivana keinona nuorisotiloilla / I'm not sure
- Jokin muu keino voisi toimia paremmin / some other means would work better
- En, nämä periaatteet eivät sovi alkuunkaan nuorisotiloille / no, the policy does not suit the youth centers at all
- Muu

Liite 2. Tiedote kyselytutkimukseen osallistuvien nuorten huoltajille

Hei nuoren vanhempi tai huoltaja!

TAMPEREEN NUORISOPALVELUIDEN NUORISOTILOISSA JÄRJESTETÄÄN VAPAAEHTOINEN KYSELYTUTKIMUS LOKA-MARRASKUUSSA 2023 KOSKIEN TILOJEN VIIHTYVYYTTÄ, TURVALLISUUTTA JA YHDENVERTAISUUDEN KOKEMUKSIA. TÄMÄ KYSELY TEHDÄÄN YHTEISTYÖSSÄ HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULUN KESTÄVÄN KEHITYKSEN 5. VUOSIKURSSIN OPISKELIJAN KANSSA OSANA OPINNÄYTETYÖPROSESSIA.

KYSELYN KOHDERYHMÄNÄ OVAT 12–25-VUOTIAAT TAMPEREEN NUORISOTILOJA KÄYTTÄVÄT NUORET JA NUORET AIKUISET. KYSELY ON ANONYymi, EIKÄ YKSITTÄISIÄ VASTAAJIA VOIDA TUNNISTAA.

TÄMÄ TIEDOTE LÄHETETÄÄN NUOREN KLUBIKORTTIHAKEMUKSESSA ANNETTujen YHTEYSTIETOJEN MUKAISESTI HUOLTAJILLE. ALLE 15-VUOTIAAN NUOREN OSALLISTUMINEN KYSELYTUTKIMUKSEEN VOIDAAN KIELTÄÄ YHTEYDENOTOLLA. VOITTE ILMOITTA A SIASTA SUORAAN HALUAMANNE NUORISOTILAN HENKILÖKUNNALLE.

WWW.TAMPERE.FI/NUORET/NUORISOPALVELUJEN-YHTEYSTIEDOT

Liite 3. Tiedote kyselytutkimukseen valittujen nuorisotilojen työntekijöille

Hei nuoriso-ohjaaja tai muu nuorisotyötä tekevä henkilö!

TAMPEREEN NUORISOPALVELUIDEN NUORISOTILOISSA JÄRJESTETÄÄN VAPAAEHTOINEN KYSELYTUTKIMUS LOKA-MARRASKUUSSA 2023 KOSKIEN TILOJEN VIIHTYVYYTTÄ, TURVALLISUUTTA JA YHDENVERTAISUUDEN KOKEMUKSIA. TÄMÄ KYSELY TEHDÄÄN YHTEISTYÖSSÄ TAMPEREEN NUORISOPALVELUIDEN KANSSA OSANA HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULUN OPINNÄYTETYÖPROSESSIA. KYSELYN LÖYDÄT TÄÄLTÄ, KUN SE ON AVAUTUNUT: [HTTPS://BIT.LY/VASTUULLISUUS_KYSELY](https://bit.ly/vastuullisuus_kysely)

KYSELYN KOHDERYHMÄNÄ OVAT 12–25-VUOTIAAT TAMPEREEN NUORISOTILOJA KÄYTTÄVÄT NUORET JA NUORET AIKUISET. KYSELY ON ANONYymi, EIKÄ YKSITTÄISIÄ VASTAAJIA VOIDA SIITÄ TUNNISTAA.

TIEDOTE KYSELYSTÄ LÄHETETÄÄN KLUBIKORTILLISTEN NUORTEN KLUBIKORTTIHAKEMUKSESSA ANNETTujen YHTEYSTIETOJEN MUKAISESTI HUOLTAJILLE. VANHEMPI VOI KIELTÄÄ ALLE 15-VUOTIAAN NUOREN OSALLISTUMISEN KYSELYTUTKIMUKSEEN YHTEYDENOTOLLA. HUOLTAJIA ON OHJEISTETTU ILMOITTAMAAN ASIESTA SUORAAN HALUAMANSa NUORISOTILAN HENKILÖKUNNALLE.

TÄMÄN TIEDOTTEEN OHESSA MATERIAALIT, JOITA VOITTE JAKAA NUORISOTILALLA, TEIPATA SEINILLE JULISTEINA, LAITTAa IDID-NÄYTÖILLE PYÖRIMÄÄN. MUKANA MAINOSKOLMIOITA, JOITA VOI TAITELLA PÖYDILLE TMS. KAIKKI NÄKYVYYS KYSELYLLE ON PLUSSAA JA SITÄ ARVOSTETAAN SUUNNATTOMAN PALJON! KIITOKSET JO ETUKÄTEEN!!

SYKSYISIN TERVEISIN:

GINSTIA, KESTÄVÄN KEHITYKSEN 5. VUOSIKURSSIN OPISKELIJA
LISÄTIETOJA SAAT HALUTESSASI TÄÄLTÄ: [GINSTIA.HAATAINEN@STUDENT.HAMK.FI](mailto:ginstia.haatainen@student.hamk.fi)

Liite 4. Kyselytutkimuksen markkinointimateriaalit

Hei sinä 12-25-vuotias nuori!

VASTAAMALLA TÄHÄN KYSELYYN OLET
MUKANA KEHITTÄMÄSSÄ TAMPEREEN
KAUPUNGIN NUORISOTILOJEN
VIIHTYVYYTTÄ & YHDENVERTAISUUTTA.

TEHDÄÄN YHDESSÄ
NUORISOPALVELUISTA SOSIAALISESTI
VASTUULLISEMPI JA TURVALLISEMPI
PAIKKA OLLA & VIIHTYÄ!

VASTAUSAIKAA 12.11.2023 ASTI

Kyselyyn voit vastata lukemalla
QR-koodin puhelimesi kameralla tai
käyttämällä selaimessa linkkiä
http://bit.ly/vastuullisuus_kysely

SUURET KIITOKSET VASTAAMISESTA!
KESTÄVÄN KEHITYKSEN 5. VUODEN
OPINNÄYTETYÖPISKELIJA

Psttt...

12-25-vuotias nuori!

VASTAAMALLA TÄHÄN KYSELYYN OLET MUKANA KEHITTÄMÄSSÄ TAMPEREEN KAUPUNGIN NUORISOTILOJEN YHDENVERTAISUUTTA JA VIIHTYVYYTTÄ. TEHDÄN YHDESSÄ NUORISOPALVELUISTA SOSIAALISESTI VASTUULLISEMPI JA TURVALLISEMPI PAIKKA OLLA!

Vastausaika 12.11.2023 asti.
Kyselyyn voit vastata lukemalla QR-koodin puhelimesi kameralla tai käyttämällä selaimessa linkkiä
https://bit.ly/vastuullisuus_kysely

SUURET KIITOKSET VASTAAMISESTA!

KYSELY TOTEUTETAAN OSANA HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULUN
KESTÄVÄN KEHITYKSEN OPINNÄYTETYÖTÄ

**Hey you, if you are
12-25 years old,
please read this!**

BY ANSWERING TO THIS SURVEY,
YOU ARE HELPING TO DEVELOP
TAMPERE YOUTH SERVICES TO BE
MORE TRANSPARENT AND EQUAL.

SURVEY IS OPEN TILL 12.11.2023

You can answer the survey by
reading this QR-code with our
phone or using this link:
http://bit.ly/vastuullisuus_kysely

THANK YOU SO MUCH FOR YOUR HELP!
SUSTAINABLE DEVELOPMENT
5TH YEAR STUDENT AT HAMK

Hei sinä 12-25-vuotias nuori!

VASTAAMALLA TÄHÄN KYSELYYN OLET MUKANA KEHITTÄMÄSSÄ TAMPEREEN KAUPUNGIN NUORISOTILOJEN VIIHTYVYYTTÄ & YHDENVERTAISUUTTA.

TEHDÄÄN YHDESSÄ NUORISOPALVELUISTA SOSIAALISESTI VASTUULLISEMPI JA TURVALLISEMPI PAIKKA OLLA & VIIHTYÄ!

VASTAUSAIKAA 12.11.2023 ASTI.

SUURET KIITOKSET VASTAAMISESTA!
KESTÄVÄN KEHITYKSEN 5. VUODEN OPINNÄYTETYÖPISKELIJÄ

LUE MUT!

Taita tämä reuna pöytäkolmion sisäpuolelle ja teippaa reuna kiinni.

HEI SINÄ 12-25-VUOTIAS NUORI!

Vastaamalla tähän kyselyyn autat kehittämään Tampereen nuorisotilojen yhdenvertaisuutta. Vastausaika 12.11. asti.

Kiitokset vastaamisesta!

https://bit.ly/vastuullisuus_kysely

HEI SINÄ 12-25-VUOTIAS NUORI!

Voit vastata kyselyyn lukemalla alla olevan QR-koodin puhelimesi kamerasovelluksella tai käyttämällä selaimessa tätä linkkiä https://bit.ly/vastuullisuus_kysely

Kysely toteutetaan osana Hämeen ammattikorkeakoulun kestävän kehityksen opinnäytetyötä

HEI SINÄ 12-25-VUOTIAS NUORI!

Vastaamalla tähän kyselyyn autat kehittämään Tampereen nuorisotilojen yhdenvertaisuutta. Vastausaika 12.11. asti.

Kiitokset vastaamisesta!

https://bit.ly/vastuullisuus_kysely

Taita tämä reuna pöytäkolmion sisäpuolelle ja teippaa reuna kiinni.

Liite 5. Opinnäytetyön aineistohallintasuunnitelma

OPINNÄYTETYÖN AINEISTONHALLINTASUUNNITELMA

Tutkimusaineiston tallennus, säilytys ja käsittely

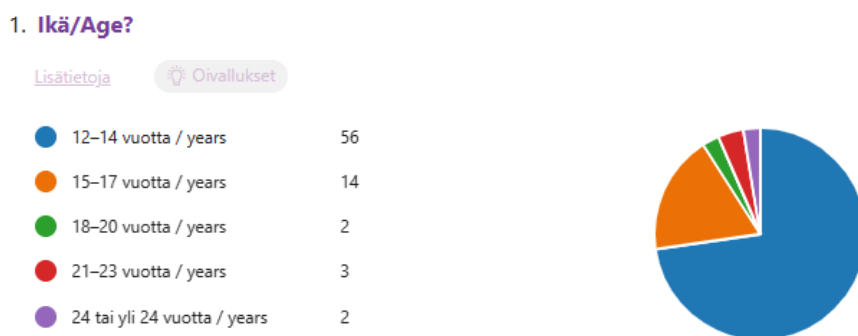
Opinnäytetyössä kerättävä aineisto tullaan keräämään kyselytutkimuksena eli niin sanottuna survey-tutkimuksena kyselyaineistona. Havaintoyksikkönä tässä tutkimuksessa ovat 12–25-vuotiaat Tampereen kaupungin nuorisotiloja käyttävät nuoret ja nuoret aikuiset.

Havaintoyksikkö kuvastaa henkilöitä, joiden mielipiteitä tutkimuksella selvitetään.

Opinnäytetyön tekijä kerää aineiston itse käyttäen strukturoidun kyselylomakkeen luomisessa Microsoft Forms -kyselylomakkeiden hallintaohjelmistoa. Strukturoitu aineisto viittaa tässä tutkimuksessa kysymyksiin, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot.

Vastausaineiston analysointi onnistuu Microsoft Forms -ohjelmalla forms.office.com-sivustolla, mutta aineiston saa vietyä järjestelmästä .png-muodossa (kuva 1) tai Microsoft Excel -sovelluksen kautta esimerkiksi .xlsx-tiedostoksi. Microsoft Forms -sovellus tarjoaa aineiston dokumentointiin tarvittavat työkalut, kuten aineiston keräämisen, tallentamisen ja käsittelyn. Kyselyn sulkeuduttua, ennen aineiston käsittelyä, tutkimusaineisto tallennetaan alkuperäisenä versiona ja alkuperäisellä nimellään opinnäytetyön tekijän korkeakoulun tarjoamalle Microsoft OneDrive-tallennuspalvelulle, jotta aineiston laatu voidaan varmistaa missä tahansa vaiheessa myöhemmin. Tästä versiosta erilleen, omaan kansioonsa, mutta edellä mainitun OneDrive-palvelun sisälle, tullaan tallentamaan aineiston muunnellut versiot. Nämä versiot nimetään sekä numeroidusti: versio 1, versio 2, versio 3, ja niin edelleen sekä kyseisen muokkauspäivän päivämäärällä. Vain opinnäytetyön tekijällä on pääsy aineistoon sekä tekijän opiskelutietokoneelle, jolle pääsy on evätty ilman vahvaa salasanaa.

Kuva 23. Microsoft Forms -ohjelmistosta ulos ladattu .png-muotoinen kuva.

Koska opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on kyselytutkimus, joka kerää vastaajien antamaa dataa, tulee Suomen yleiset eettiset periaatteet ottaa huomioon.

Kyselytutkimuksessa ei tulla kysymään vastaajien henkilötietoja, esimerkiksi nimeä tai sähköpostiosoitetta, vaan se suoritetaan anonymisti. EU:n tietosuoja-asetusta tai Suomen tietosuojalakia ei tämän vuoksi tarvitse huomioida. Kyselyn ainoana taustatietona tulee olemaan vastaajan ikä, joka ei ole henkilötieto. Vastaajan ikää ei tulla kysymään yksityiskohtaisesti, vaan vastaajan tulee valita itseään kuvaavin kolmen numeron sarja monivalintaluettelosta. Luettelon ikänumerot esiintyvät alustavassa kyselyssä seuraavasti: ”12–14 vuotta”, ”15–17 vuotta”, ”18–20 vuotta”, ”21–23 vuotta” ja ”24 tai yli 24 vuotta” (kuva 1). Vastaajia ei siis voida tunnistaa heidän vastauksiensa perusteella. Eettisiä periaatteita noudattaen tämä on myös ilmaistu kyselyn alussa vastaajille, ennen vastaamisen aloittamista. Lukiessaan kyselyn viitesanat, vastaaja voi yhä päättää olla vastaamatta kyselyyn. Kyselyyn vastaamisen voi lopettaa missä tahansa kyselyn vaiheessa, ennen lomakkeen lähettämistä.

Vaikka osa kyselyyn vastaavista henkilöistä saattaa olla alle 15-vuotiaita, ei eettisen toimikunnan lausuntoa tarvita, sillä vastaajat vastaavat kyselyyn anonymisti. Tämän lisäksi nuorten huoltajia informoidaan kyselystä ja siihen vastaamisen mahdollisuudesta Tampereen nuorisopalveluiden toimesta. Sähköpostiviestien välityksellä Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden, liikunnan ja nuorison palveluryhmän koordinaattorin Elina Peipon (henkilökohtainen tiedonanto, 22.9.2023) mukaan tämä tapahtuu nuorisotiloja käyttävien nuorten ja nuorten aikuisten klubikorttien kautta, joiden teettämisen yhteydessä on aina kerätty vanhemman tai vanhempien yhteystiedot. Peipon antamien tietojen mukaan klubikorttitoiminnan ulkopuolelle jäävät kuitenkin Kaareva, Liikkis sekä Discord, joiden kävijäkunta koostuu pääsääntöisesti täysi-ikäisistä nuorista. Muun muassa näiden keinojen avulla pidetään huolta tutkimuskohteiden itsemääräämisoikeudesta ja turvallisuudesta.

Opinnäytetyöaineiston omistajuus ja jatkokäyttö työn valmistumisen jälkeen

Opinnäytetyön suunniteltu valmistumisaika on joulukuussa 2023. Ennen työn valmistumista aineisto ja tulokset ovat opinnäytetyön tekijän omistuksessa. Tämä jälkeen kyselytutkimuksella kerätyn tutkimusaineiston käytöstä ja omistajuudesta sovitaan Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden, liikunnan ja nuorison palveluryhmän nuorisopalveluiden koordinaattorin Elina Peipon kanssa. Tällöin joko aineiston rinnakkainen käyttöoikeus tai täysi omistusoikeus siirtyy edellä mainitulle taholle sovitusti opinnäytetyön valmistuttua. Kun opinnäytetyön tekijän tulee hävittää tiedot itseltään, tekijä noudattaa Hämeen ammattikorkeakoulun ohjeistuksia. Aineisto tulee pitämään sisällään aineiston dokumentoinnin ynnä muun sisällön, joka jaetaan tai luovutetaan aineiston mukana Tampereen nuorisopalveluille.